

Boekbinderij Drukkerij
RUSTENBURG
Tel. 72 17 78 Amsterdam

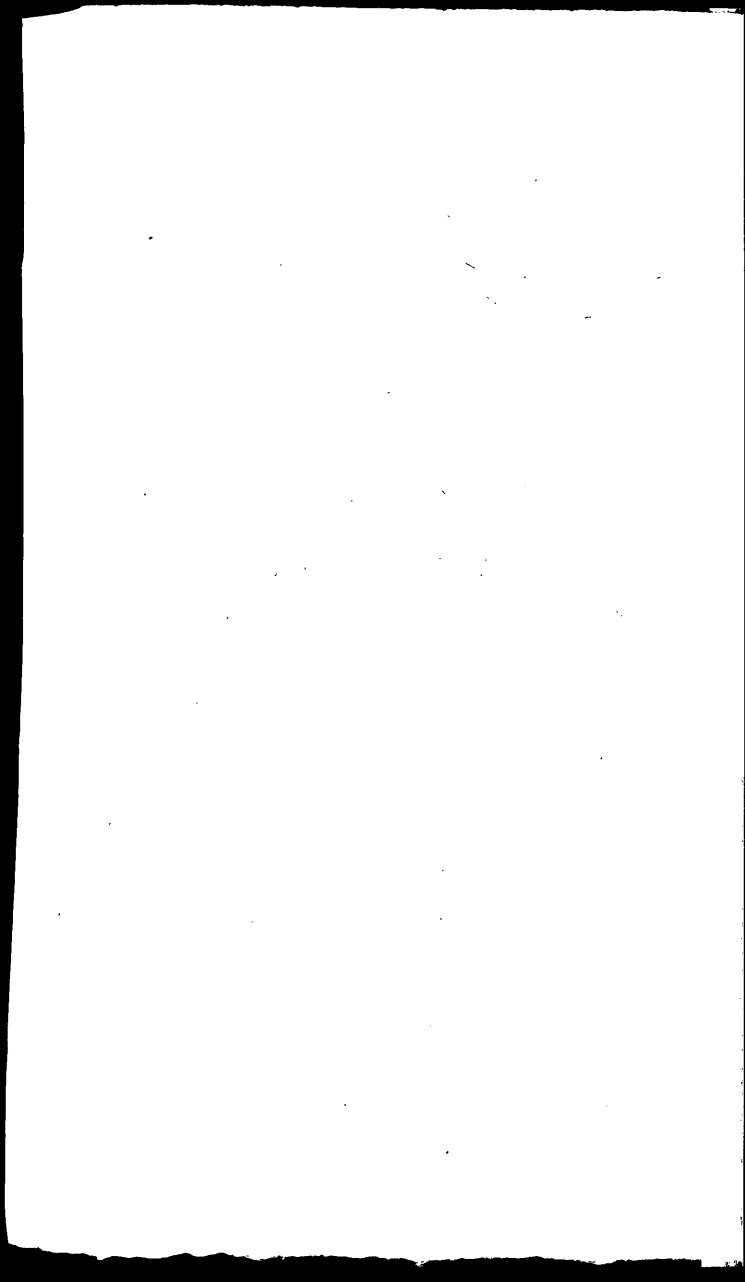

01 1178 6513 UB AMSTERDAM

452 H 16

FRANS VAN DER TRENK,

PANDOEREN OVERSTE.

Een Bloedbijbel.

Op een authographen-veiling te Berlijn is de „Bloedbijbel” van Friedrich v. d. Trenk verkocht voor 500 Mark.

Friedrich v. d. Trenk, een Pandoeren-officier, werd door Koning Frederik den Groote eerst te Glatz en toen te Maagdenburg zwaar geboeid gevangen gezet, omdat hij in liefdesbetrekking stond met 's Konings zuster, Prinses Amalie.

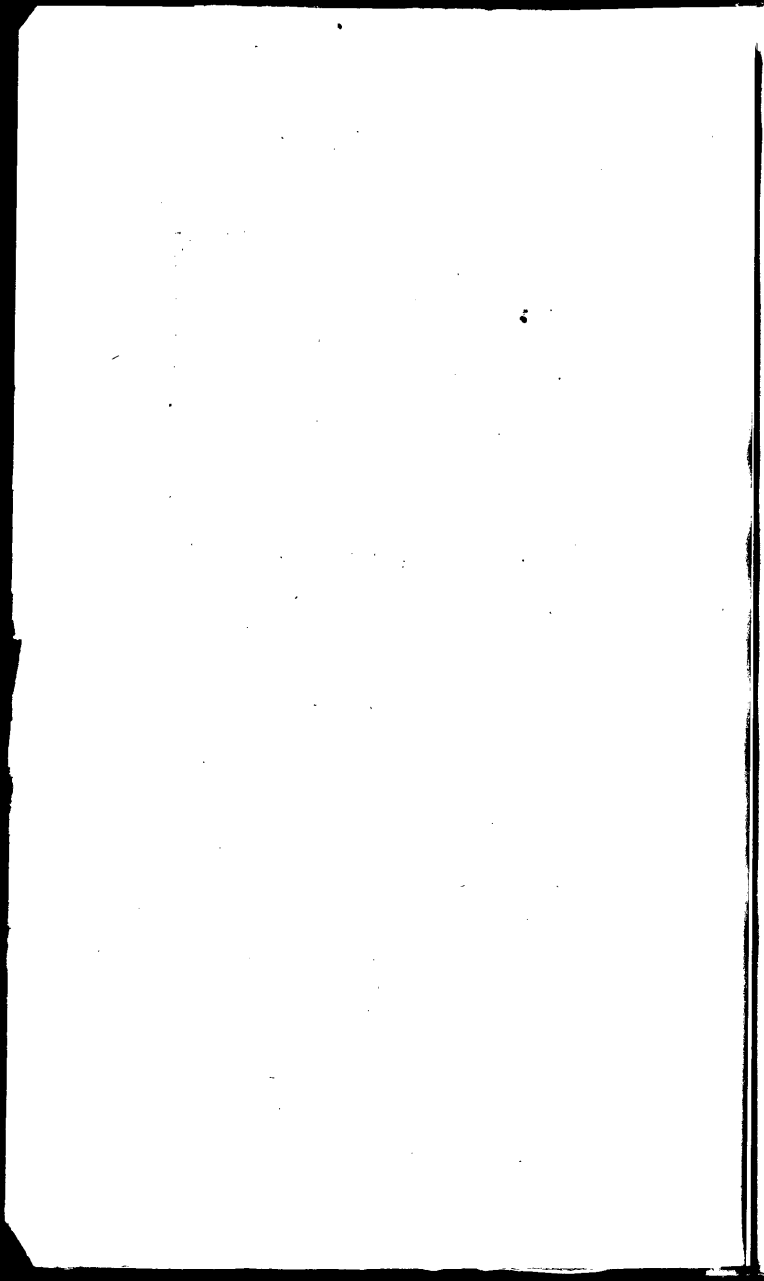
Gedurende zijn gevangenschap schreef hij in een met wit papier doorschoten bijbel, — een geschenk der Prinses — zoo bladzijden vol met gedichten aan de Prinses en de geschiedenis van zijn lijden, waabij hij zijn bloed als inkt gebruikte.

„De Echo” Mei 1905

1880

FRANS VAN DER TRONK.

FRANS VANDER TRENK,

PANDOEREN OVERSTE.

O P G E S T E L D

DOOR EEN' ONPARTIJDIGEN.

E E R S T E D E E L.

M E T E E N

VOORBERICHT EN FAMILIEGESCHIEDENIS

V A N

S C H U B A R T.

Naar den tweeden Hoogduitschen druk vertaald,

D O O R

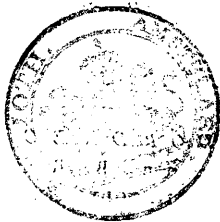
B. M.

Te D O R D R E C H T,
B I J J. D E B R U I J N.
M D C C L X X X I X.

'Er is in 't menschelijk noodlot eene wijze van eb en vloed: bedient men zich van den vloed, dan voert hij ons tot het geluk; verzuimt men dien, dan eindigt de gansche vaart onzes levens op een zandbank en leidt schipbreuk.

SCHAKESPEAR.

VOORBERICHT,

V A N D E N

V E R T A A L E R.

Indien 'er ooit een sterveling op dit waereldrond een zaamenloop van wonderbaare gebeurtenissen heeft ondervonden, het is voorzeeker de held deezer geschiedenis. De daaden door hem verricht, de gevaaren door hem uitgestaan, en zelfs de wreedheden door hem in zommige gevallen gepleegt, zijn, indien 'er niet veelen waren die 'er de waarheid van bevestigen, bijna ongelooflijk. Het is derhalven niet te verwonderen dat Duitschland eene andere levensbeschrijving van onzen held, zoo door hem zelve als anderen uitgegeven, met graagte heeft gelezen, en 'er een onpartijdigen, zoo als de opsteller deezer geschiedenis zich noemt, zich heeft opgedaan, om dien taak op zich te nemen, en daar toe alle omzigtigheid te gebruiken, ten einde de waarheid zoo na bij te komen als eenigzins mogelijk was. Hij heeft zich ten dien einde bedient van dat geen, het welk 'er van hem in 't licht

VI VOORBERICHT VAN DEN VERTAALER..

was, en van het getuigenis van groote mannen die met hem te gelijker tijd gedient hebben. De roemruchtige daaden door onzen held verricht, zwaait hij den welverdienden lof toe, terwijl hij opentlijk dat geene laakt, het welke wreed is en tegen de menschelijkheid strijdt; voorts is deeze geschiedenis zaamengesteld, op eene wijze die zeker aan veelen niet mishagen zal, en veeltijds stof tot lagchen of medelijden zal veroorzaaken.

De zaaken daar in voorkomende zijn: — maar stil! — wat behoef ik dezelve op te geven, die leezen, mogen zelve den inhoud leezen en oordeelen over de waarde of onwaarde van dit werkje.

Hoe meer dit werkje geleezen wordt, hoe meer het zelve veraangenaamt; hoe genoeglijker het zal wezen voor hem die zich noemt

DE VERTAALER.

VOOR-

VOORBERICHT
E N
FAMIELIEGESCHIEDENIS,
V A N
S C H U B A R T.

Het leven van den Vrijheer VAN DER TRENCK heeft eene zoo algemeene fenfatie in Duitschland veroorzaakt, als die, waar op in de nieuwe letterkunde een WERTHER en SIEGWARD zich beroemen konden. Vorften, die geduurende hun leven nog geen Duitsch boek lazen, verwaardigden den Duitschen TRENCK hunnen genadigen glimlach, en dames aan hoofſchen Franſchen ſmaak gewoon, lieten zich deeze harde Duitsche koſt heerlijk gevallen: van handwerkslieden, foldaaten, predikantsvrouwen en — naaimeisjens, wierdt dit boek geſpeld en gelezen. — Ik zelve heb het in mijne ake-
lige gevangenis met tranen beſproeid (a), en
ik

(a) SCHUBART, de Schrijver dezer Voorreden, heeft in de gevangenis gezeten.

ik hoorde mijn hart, als 't waare, kloppen over eenen man, wiens herculifche worstelingen naar vrijheid ver boven mijn weemoedig zuchten, ja boven de stille gelatenheid in mijn noodlot gingen. — Alvermogen der menschelijke natuur! ijzeren ketens verbreekt gij als stroohalmen, leeuwen verscheurt gij als geitenbokskens, koperen deuren en grendels vliegen voor u open, en de sterkste grondslagen werpt gij óm als de mol het ligte zand; en moct het huis des grooten mans wel eens onder het geweld der overmacht als bezwijken, zijn geest staat echter pal, verheft zich boven al de gevaaren van 't ondermaansche, en is altijd even grootmoedig, ja onoverwinnelijk, zoo dat men te recht met A E S C H I J - L U S van hem zeggen kan.

Gelijk de duizendjarige eik
 't Geloei des storms schijnt uit te dagen,
 En onder 't woeden pal blijft staan,
 Daar niets aan hem beweegt dan bladen,
 Zoo staat mijn onverschrokken held,
 In 't midden van het grootst gevaar.

Men kon aan de begeerte met welke het volk
 TRENCKS levensbeschrijving ontving, ook ge-
 waar

waar worden, hoe genegen het zelve is, om waare geschiedenissen te kiezen, boven de vruchten der inbeelding; want toen verdween de woedende drift tot het lezen van romans, en men begon naar waare levensbeschrijvingen te vragen. Dit zoo zijnde, zal ook deezen Pandoeren Overste welkom zijn, en het is immers schande voor de gelcerde waereld, te zien, dat de levensbeschrijvingen van SCHIRACH, PLUTARCHUS, SCHRÖKS, en anderen den boekverkoperen nauwlijks de kosten vergoeden; — daar integendeel leugens, die, schoon in 't rijkste gewaad gekleed, echter altijd leugens blijven, en het hoofd hunner lezeren met wind vullen, hunnen uitgeverer rijk maken. — Wat is het te bejammeren, dat dit over oud spreekwoord ook zoo zeer op ons Duitschers past:

De waereld wil bedrogen zijn;

Zij worde dan bedrogen!

Het leeven des Pandoeren Overste TRENK, dat als een Epifode (*b*) zich door de heldengeschiede-

(*b*) Epifode is een Grieks woord, betekende een dichtstuk dat van het hoofddicht afwijkt, en alleen voor de aartigheid daar in geplaatst wordt. Men zou, indien men geen beter woord kon vinden, het zelve door Tusschenreede kunnen vertalen.

schiedenis van zijnen dapperen neef heenkronkelt, is wel niet van zulk een groot, maar evenwel van ongemeen veel belang voor den lezer. Zijn ruw zedelijk karakter moge vrij aan geesten van fijnen smaak tegenzin verwekken, even gelijk de toon van een gefchaard mes het overeenstemmend oor martelt; den verftandigen blijft het echter altijd een aangenaam fchouwtoneel, om de zonnevlucht der geesten zoo wel als hunne nachtverzinkingen na te fpooren, en 's menfchen hart zelfs in zijne dwaaling te volgen. — Hoe groot is deeze TRENK, als leidsman eener horde, welke, der krijgftucht ongewoon, beter gefchikt was voor fruikrovers en gaudieven dan geregelde krijgsmannen; en dit gefpuis maakte hij zoo bekwaam, dat hij aan hun fpits de fchrik der Gallen, en een geesfel zelfs voor de Pruiſchen was. Zijne eigene, nu kortelings weder opgelegde levensbefchrijving, ſteit hem flechts voor als een vrijbouter — en dat nog maar zeer flauw. — Voldoender is die welke zijn neef, die boven den ſcheldnaam van gelukzoeker verheven is, van hem gaf. Dit alles heeft de opfteller deezer nieuwe levensbefchrijving zich zeer getrouwelijk ten nutte gemaakt, en de ſchilderij naar zijn eigen wijs gefchilderd. Men vergeve het hem, indien
hij

hij zijn penfeel zomtjids mogt gedoopt hebben in de verf van FIELDING, WIELAND, HERMES of WETZEL, daar toch zijn eige verf op verfcheiden plaatzen aantoot, dat hij zelve in staat is om de vereischte kleuren te geven.

Bij de befchouwing der lotgevallen van de beide TRENKEN, ziet men de aanmerking van den fchranderen ADDISON ten fterkften bewaarheid, dus fpreekt die groote man:

„ Het lotgeval heeft zijne luimen, duizenden
 „ doet het in het donkere en roemlooze *ftille*
 „ zachtkens doorglijden; eenigen voert het
 „ door ruwe ongebaande wegen en huilende
 „ wilderniften, anderen drijft het door moe-
 „ rafen, groote wateren, en zeeën, tot dat
 „ het hen eindelijk, in 't aanzien der volken,
 „ hoog op een' fteenrots plaatst.”

'Er zijn menfchen, ja geheele geflachten, wien men het niet kwalijk zoude kunnen nemen, als zij met de zwaarmoedige en gevoelige ziele van BEOR, in de goddelijke Mesfiade, al klagende deeze vraagde deden:

„ Waarom zondert God zich eenige men-
 „ fchen af, klinkt hen in boeien, verheft hen
 „ uit den froom, en treft hen eindelijk met
 „ een' verbrijfelenden arm?” —

Ik zelve heb geduurende mijn leven ee-
 ne famieliegefchiedenis voor mijne oog:n zien
 ont.

ontwikkelen, welke zoo wonderbaar is, dat de romanschrijver het nauwelijks zou durven wagen, om zich daar van te bedienen. Zij is als volgt:

SIMON VAN AALEN,

EENE

FAMIELIEGESCHIEDENIS.

In de Rijkstad Aalen, waar tusfchen bergen, eiken bosfchen en een vischrijke rivier, drie duizend gezonde, fterke, ruwe, oprechte, oude Duitschers wonen, die den barren noorden wind in Rohrwange (*c*) liever hooren dan het ruiſchen van den zachten westen wind in Buxheken (*d*) woonde een burger, met naame SIMON. Hij genoot een weinig beetere opvoeding dan de meesten zijner medeburgere, ging als lakenwevers gezelschap op reis, en liet te Leipzig en Berlijn den roest van zijn ruw *Karakter* wat afveilen. Zoo kwam hij in zijne stad, met ee-

(*c*) Een eiken bosch, nabij de stad.

(*d*) Een palmboomen bosch.

eene geflepen keel en leeslust die toenmaals in Aalen iets ongewoons was. Hij trouwde gelukkig, arbeidde vlijtig, las, daar anderen in de herberg gingen, was daar bij niet eigenzinnig, maar leefde vriendelijk en burgerlijk met ieder een. Zijn vrouw baarde hem twee jongens en een meisjen, welke hij KASPER, BALTHES en URSEL noemde; want toenmaals hadt de gansche burgerij in Aalen nog van den tijd der heilige drie koningen af, de naamen KASPER, BALTHUS, MELCHER, en de meeste meisjens noemde men URSEL, of BARBER, of KAATJE. De staatelijke burger SIJMON kwam al aanstonds zoodanig in aanmerking, dat hij met eenpaarigheid van stemmen tot Raadsheer verkoren wierdt. Ook in deezen post gedroeg hij zich wijsfelijk, hielp met raad en daad, en liet zich nooit door geld besteken. Zijne zoonen liet hij goed onderwijzen, hen naast den christelijken Godsdienst, lezen, schrijven, latijn en muziek leeren, zoo dat zij haast het puikjuweel der toenmaalige jengd waren. SIJMON hadt nu een eigen huis, winkel, tuin, akkers en weilanden — en boven dien den gemeenen roem eens oprechten en eerwaardigen rijksburgers. Maar plotselings wenkte het noodlot eener hagelwolke; grauw en drijgend hing zij over hem; berste los en — ach! alle
zij-

zijne gouden gelukzaligheid wierdt door den hagelstorm verbrijfeld en vernield. Gansch klein en ongemerkt begon zijn ongeluk, en eindigde zich vreeslijk. Hij hadt, daar hij iets tot verbetering van zijn huis wilde laten maken, een' hoop kalk voor zijn deur leggen, welken een schoenmakers jonge, PECHMELCHER genaamd, uit baldadigheid weg schopte; dit zag S I J M O N en gaf den jongen eenige oorvijgen. — De jonge hier over gebelgd nam voor zich te wreken. Des avonds lag S I J M O N met eene gezellige pijp uit het vengster van zijne benedencamer. Fluks vloog hem een' steen tegen den slaap van 't hoofd, die hem dermaaten trof, dat hij bebloed en zinneloos nederviel, en weinig oogenblikken daar na den geest gaf. — Eerste slag! — De jonge welke niets anders be-doelt hadt, dan slegts in het vengster te werpen, wierdt voor zes jaaren in 't tuchthuis te Ludwigsburg gezet.

Men onderzocht daarop de huizelijke omstandigheid des overledenen mans; vondt die ver boven zijn vermogen met schulden bezwaard; zoo dat men verpligt was alles te verkopen, waar door zijn huisgezin uit den behaaglijksten toestand, in armoede en diepe verachting wierdt gedompelt. Tweede slag! — De weduwe, eene vrouw van eene schoone en rijzen-

zende gestalte, huurde voor zich een donker kamertje, waar kommer en elende om haar spinwiel zweefden, en traanen de draaden bevoogtigden, die zij met haare handen spon. Een werfofficier door haare schoonheid getroffen, deedt een' aanval op haare deugd, en zij, door armoede gedrongen, bezweek. Zij leefde eenigen tijd van dit hoerenloon, wierdt zwanger, wilde haare schande niet overleven, en verhing zich met een hoog zwanger ligchaam aan een waschtouw in 't bovenste gedeelte van 't huis; zij wierdt volgens een oud stads recht in een koehuid genaaid, op een horde door de straaten gevoerd, en — op het galgenveld begraven. — Derde slag! — KASPER en BALTHUS verlieten met eene cijther en viool de stad, waarin hunne naamen door 't noodlot zoo stinkende geworden waren, en URSEL begaf zich naar Stutgart, baadde zich daar in den vuilsten wellust, wierdt aangestoken, kwam na Aalen te rug en stierf, als eene verpeste in 't gasthuis; en dat was de vierde slag! — De jongens echter doorreisden het land, speelden en zongen volksliederen voor de huizen, en geneerden zich naar hunne omstandigheden redelijk wel. Zij kwamen op een' zekeren tijd in Beieren, en als zij daar eens door een lang eiken bosch trokken, zoo troffen zij in hetzel-

ve eene wilde horde aan, gelegerd om het vuur, en op een onmatige wijze bezig met vreeten en zuipen. — „Waar na toe, makers?” riepen zij met eene bulderende stem den jongens toe: deezen hier door verschrikt kwamen al bevende naar hen toe en biegteden met een Zwaabische openhartigheid, alles wat zij wisten. Hier op speelden zij den gauwdieven, want dit waren zij, een paar deuntjens voor, en — „Blijft bij ons, gij zult het goed hebben,” riep een rover met eene brullende stem. Zij bleven, wierden in een onderaardsch hol gevoerd, waar zij hoopen van gestolen goederen zagen, en de allerijsfelijfste lasteringen tegen recht, schaamte en geweten met eene helische woede hoorden uitbraken. — KASPER en BALTHUS zidderden onder dit gefpuis, als de duiven in 't gezelfchap der gieren. Naar hun muziek danste die woeste schar, en boodt de jongens overvloed van spijs en drank aan. „Komt, heeden zult gij ingewijd worden tot galg en rad;” heette het in eene zwarte nachtfonde. Al bevende volgde de jonge knaapen; de roverschar hielt voor het slot eens landedelmans stiel, en plaatste daar een ladder tegen; „klim daar op KASPER” sprak 'er een van de schar, kruip door het traliewerk, breekt met dezen diefentel eene aan de linkerzijde

staan-

staande ijzeren kist open; neem 'er het geld uit en breng het mij; ik wagt u op den ladder voor het traliwerk. — De jonge klom op, sloop door het traliwerk, en bevondt zich met het dieven lantaarntje in een zeer groot vertrek. Inbreken, steelen, straatenroot, moord, en eindelijk het vreesfelijk hoog gericht zweefden der ziele des jongen knaaps, in al deszelfs ijsfelijke gevolgen als een blixem voor oogen. — „Geest mijn's vaders! waar zijt gij? — Schutsengel! hebt gij mij verlaten?” — Neen, hij heeft hem niet verlaten. Bij de overeindstaande haren greep hij hem, sleepte hem door de kamer en schreeuwde uit hem: „Op, op, wie hier slaapt! rovers, moorders loeren op u!” — De heer van 't slot, cen door den krijg en de jacht gehard man, sprong uit zijn bed, greep zijn geweer, wekte zijne huisgenooten, en schoot den aan het traliwerk wagtenden rover voor den kop, zoo dat hij van den ladder agterover ter neder storte. De rovers, ziende dat hun aanvoerer dood was, namen de vlucht en gingen weder — ach! met den nu geheel verlatenen BALTHUS — naar hun moordhol te rug. — In het slot was nu alles in beweging. De goede KASPER viel voor de voeten des edelmans neder, en ontdekte hem het geheele roekelooze plan. — „Gij hebt

**

mij

mij van den ondergang gered," sprak de edelman, „ ik wil u bezorgen." KASPER bleef eenige weken bij hem en gedroeg zich onberispelijk. Echter was de arm des noodlots nog immer zwaar over hem uitgestrekt. Zijn weldoener kreeg op de jacht een ongeluk waar aan hij stierf. Met het weinige dat hij overgelegd hadt, ging KASPER op reis in de wijde wereld, kwam in Holland, raakte in de handen der zielverkopers, en wierdt naar Batavia heen-gevoerd.

Intusfchen gewende BALTHUS zich meer en meer, aan het wilde rovers leven, stal, moordde, maakte zich wijd en breed vreesfelijk, en stierf, onder den naam van Aalens moordenaar, te Bucheloe op het rad, met tekens van het onbeschrijflijkste berouw en wroeging. — Vijfde moordslag! — KASPER kwam intusfchen als slaaf, — wat toch zijn de Europeërs die daar heen verkogt worden meer dan dit! — bij eene rijke hollandsche weduwe, in wier gunst hij zich al aanstonds door zijn gedrag wist te dringen. De weduwe vondt, zoo als 'er daar meer gevonden worden, haare vreugde daar in, dat zij de ruggen der negers door felle geesfslagden ijsfelijk liet teisteren, en met verslindende honden op de jacht der arme zwarten te gaan. KASPERS zachte
en

en wijze raad maakte haar echter menschelijk; haar hart wierdt 'er zeer door getroffen, zij luisterde naar den vermaanenden Engel, beminde hem, en bood hem haare hand aan. — De arme KASPER wierdt nu een rijk man, hoog geëerd van zijne nabuuren, en geliefd van zijne onderhoorigen; want hij was menschlievend en vroom, dagt dikwijls aan zijn noodlot, offerde de kostelijke vrugten des lands, Gode, en zuchtte: „Ik ben dit alles onwaardig!” — Zijne vrouw wierdt ook geheel vroom, maar stierf weldra. Op het doodbed drukte zij KASPER'S hand: „Gij hebt mij tot eene christinne gemaakt,” sprak zij bij haare laatste snikken. — „alles wat ik bezit is het uwe; — maar hoe weinig beloont u dat! — Gij hebt mij tot eene christinne gemaakt! tot eene christinne! — God in den hemel loone u daar voor, man mijner ziele! — Zij stierf. Van haar lijk sloeg KASPER zijne oogen hemelwaards, en dankte God wenende, daar hij verwaardigd geworden was, eene ziele gered te hebben.

Na veel verlopende jaaren, voelde hij zich gedrongen naar zijn vaderland te rug te keeren, en daar op den puinloop van zijn verstoord familieligeluk, een denkteken van dankbaarheid en aanbidding op te rechten. Hij nam groote wisselbrieven mede; liet de bestiering van zijn

huis over aan eenen redelijken zwaab, die intusfchen in zijnen dienst getreden was; begaf zich met een' getrouwen neger op het fchip, en kwam gezond in Holland. Onder weg ftierf zijn getrouwe slaaf. KASPER kocht zich een paard en zette zoo zijne reize alleen voort. Zijn weg ging over de Alb. Ruw stormde de lucht en 'er lag een diepe sneeuw. Overal waren de wegen met sneeuw bedekt, en KASPER ftortte met zijn paard in een gat, het paard arbeide zich daar uit, en wagte naar het opftijgen van zijnen heer; deeze echter lag in de sneeuw verftijft en geheel van zich zelve. Niet ver van daar lag een dorp waar van een zekere Holtz heer was, BARTHOLOMEUS genaamd, daar keek een fchaapherder over het wijde sneeuwveld heen en zag een paard alleen ftaan. Dit zal wel ligt zijnen ruiters afgeworpen hebben, fprak de fchaapherder, en ijde tot redding. Wel haast vondt hij den verftijften ruiters, leide hem zacht op het paard, en voerde hem in zijne hut, waar hij hem met sneeuw vreef, hem langzaamerhand de natuurlijke warmte aanbragt, en zich hartelijk verheugde als de vreemdeling de oogen open deed. — „Gij hebt mijn leven gered, fchaapherder,” fprak KASPER, zoo dra de levensgeest weder door zijne aderen vloeyde, ô fpreek waar meede zal ik

ik u beloonen?" — „Met niets, niets eisch ik, genadig heer! ô de vreugde die ik geniet, dat gij wederom leeft betaalt mij geen koning." Daar op plaatsten zij zich om den disch, verkwikten zich met spijs en drank, en na dat zij beiden hunne pijpen aan beukenstaan aangestoken hadden, begon het volgend gesprek:

KASPER.

Zijt gij in Aalen bekend?

DE SCHAAPHERDER.

Zeer wel, de stad is slechts twee uren van hier, en ik hou daar dikwijls met mijne schaapen mijn nachtverblijf.

KASPER.

Leeft daar geen SIMON meer?

DE SCHAAPHERDER; *diep zuchtend.*

Ach! dien is het hard gegaan.

KASPER.

Hoe zoo?

DE SCHAAPHERDER.

Hij is door een' kwaden jongen dood geworden, zijn vrouw ligt op het galgenveld begraven, zijne dochter is aan de venusziekte gestorven, en een' zoon van hem zit op het rad. —

KASPER.

Wat? BALTHUS op het rad? —

DE SCHAAPHERDER.

Ja BALTHUS heet hij. Hemel! hoe weet
gij

gij dat? — en KASPER — Ô, een heerlijke jongen! — (*hij went*) zal in de nieuwe waereld verdronken zijn.

KASPER.

Schaapherder! *kunt* gij zwijgen?

DE SCHAAPHERDER.

Als mijn oven.

KASPER.

Weet dan! ik ben — die KASPER, SIJMONS ZOON.

DE SCHAAPHERDER.

Is 't mogelijk! (*de schaapherder stortte van de bank*) en ik — ik heb uwen vader vermoord, uwe moeder opgehangen, uwe zuster vergiftigd, uwen broeder op 't rad gelegd — alles, alles is mijne schuld, want ik ben die PECHMELCHER.

Een blixemstraal welke digt voor den wandelaar nederstort en zijnen begeleider doodt, is niet zoo ontzettend dan dit bericht voor KASPER was. Lang zat hij spraakeloos, en vol gedachten; eindelijk rechte hij zich op. — In zijne volle mannelijke kracht door godsvrucht opgeklaard zag hij door het dakvengster naar den hemel, en sprak: „Hoog gelooft zij God, want wonderlijk zijn zijne wegen. Hij doodt en maakt weder levende. Ook mij heeft hij gereedt door dezelfde hand die mijnen vader dood-

doodde. Hoog gelooft zij God, en zijne heilige wegen zijn van mij aanbeden." — Hij wendde zich vervolgens met zijn godvruchtig gelaat, waar *op* zijte traanen biggelden, tot den schaapherder, en sprak: „ftaa op en zeg: hoe kwaamt gij hier?" — „Ik raakte zoo gij weet in 't tuchthuis; na den straftijd wilde mij geen meester meer aannemen; toen verwoegde ik mij bij eenen schaapherder, en ben nu geduurendende dien kostelijken langen tijd schaapherders knecht. — Ik heb duizendmaal den lieven God onder den blooten hemel aangeroepen, en heb mij, God weet het, *huilend* in mijn schaapperk omgewenteld, dat God toch die bloedschuld van mij zoude wegnemen." — Stroomen van traanen storteden door den bruinen vuist des schaapherders. Maar — KASPER richtte zich op, leide hem de hand op het hoofd, en sprak met een apostolisch gezag: „Ik neeme die bloedschuld van u weg en *zegene* u met *dezelfde* hand die uwe *menschelijke* zorg weder het leven gaf." — „ô God! ô God!" schreeuwde de schaapherder luidkeels uit, „de gantsche burgstel (*f*), is mij van 't hart weg."

„ Maar

(*f*) De Burgstel, een berg bij Aalen, waarop keizer BARBOROSSA woonde.

„ Maar nu zult gij ook in 't tijdelijke beloond worden ,” sprak KASPER en ging in 't parochiehuis waar de amptman van Alfdorf zoo even gekomen was; daar gaf hij eene zekere fom in bewaring, waar van, voor den schaap-herder een eigen schaaaphof gekogt wierdt, waar op hij lange jaaren eenzaam leefde, oprecht en vroom voor God en menschen wandelde, en zeer zagt in den Heere ontsliep. God vergun hem eene vrolijke opstanding!

In Aalen gaf zich KASPER den gezaamentlijken raad en geestelijkheid, te kennen, die allen over de wonderbaare *leiding Gods* verftomden, en hem zijn verzoek toestonden, om 't gebeente zijner moeder op den Godsakker te begraven. Daar op vermaakte hij heerlijke legaatn aan kerken, schoolen, gast- en ziekenhuis. Ook vergat hij zijne arme bloedverwanten niet, maar bezorgde hen rijkelijk. Bij een kostelijk gastmaal, dat hij den raad, de geestelijkheid en eenige andere aanzienlijke burgers gaf, liet hij de schooljeugd komen, en onder het geluid van muziek-instrumenten dit lied aanheffen.

„ Hoe zal ik naar waarde u prijzen?

„ Machtig, goedertieren God!”

Hij

Hij zong meede, en traanen vloeiden over zijne wangen. Bij 't verlaaten zijner vaderstad zeegende hij haar en sprak: „Godes schild vlamme over u! In u worden mannen geboren, sterk en vol kracht! Oprechtheid, redelijkheid, Zwaabfche hartelijkheid, aangenaame gefpraakzaamheid, onfchuldige fchertz, zij immer als tot hier uw eigendom! De vleugelen der Voorzienigheid zweeven over uwe kerk, uw raadhuif, uwe hutten en uwen Godsakker!!”

Sijmons zeegen rust nog immer op deeze Stad. Hij begaf zich weder naar Batavia, ftierf daar na verloop van eenige jaaren, nalatende duizend voetftappen van zijn beminneijk, menfchlievend en recht Christelijk ca-
 character. De Hollanders noemden hem den Zwaabfchen Apostel, en de bekeerde Negers, den Duitfchen Engel.

Zijn zoon erfde zijn vermogen en zijne deugden.

Gefchreven in November,
1767.

SCHUBART.

VOORBERICHT

V A N D E N

S C H R I J V E R.

*N*adien Voorberichten zich zeedert onheugelijke tijden in de boekwinkels hebben ingedrongen, zoo willen ook wij niet nalaten om deeze zoo zeer geliefde gewoonte wier oppergezach wij in alle geval erkennen moeten, het vereischte offer toe te zwaaien, en ons kind dat wij op goed geluk in de waereld zenden een aanbevelings brief aan het geëerd publiek medegeven: daar wij bovendien gezien hebben, dat Voorberichten niet zelden de schansen zijn, waar in de Aucteur te rug wijkt voor de loerende critici, zoo hebben wij het insgelijks nodig geoordeeld, ons een dergelijke wijkplaats aan te schaffen, ingeval wij voor ons ligchaam in zorgen mogten geraken. Of wij echter, zoo als onze medeschrijvers gewoon zijn, dit Voorbericht blootelijk ter neêr stellen, om slechts nog een vel te vullen, is een vraag die wij niet nodig oordeelen met ja of neen te beantwoorden, daar wij onze grootste eer daar in stellen dat wij bescheiden zijn. *Veel-
ligt*

ligt zal uit eenige plaatzen van dit deeltje blijken, dat wij hier op ja hadden kunnen zeggen, dan wij verklaren hier dat wij den scherts beminnen, en niet weten willen dat wij alles in ernst verstaan; schoon wij niet te gelijk ontkennen, dat tevens

— ridendo dicere verum —

onze zinspreuk zij.

Maar een andere vraag welke in onze schrijfzicke tijden niet onnodig schijnt te wezen, of wij namelijk het recht hebben om den *Mis Catalogus* met eenige tijtels te vermeerren, dit mooge de stem des publieks, maar voornaamelijk die van onze uitgevers op zijn' tijd beantwoorden.

Dit recht te hebben is zekerlijk zoo al iets, en van menig een die zich daar toe bevoegd noemt kan men zeggen: „hoe komt SAUL onder de Propheten?” Wij hoopen echter van de goedheid onzer lezeren en beoordeelaars, dat zij ons niet met onze eigene woorden straffen zullen, want dat

— de te narratur fabula

mogte ons niet behagen, en wij konden der wae-
 reld genoegzaam bewijzen, dat wij een recht tot
 het aucteurschap in ons gevoelen, al zouden wij ook
 slechts

flechts de Rationes Sufficientes, even als het grootst gedeelte onzer medebroeders in Apollo, uit de bloote liefde voor het blank metaal afleiden; evenwel staan wij hier door niet toe, tot het getal der laatsten te behooren, al mogt het zelfs zoo schijnen; maar schijn bedriegt, zoo als gij mijn waarde lezer wel zult weten, en gij moogt ons altijd op ons woord geloven, dat wij ergens een recht als Aucteur hebben moeten, anders zou dit onzer handen, of indien het ons geoorloofd is dus te noemen, onzes geestes werk niet te voorschijn gekomen zijn; en Signor als ik u op uw woord van eer gelooven moet, dat gij waarlijk geen schurk zijt, en gij Madame, dat uw gemaal niet onder het Actaenschap zucht, en gij mademoiselle, dat men u niet oneigenlijk jonkvrouw noemt, zoo zal ik met het zelfde recht mogen eischen, dat men mij voor een' gerechtigden Aucteur houde. Q. D. E.

Maar een andere vraag: of dit ons werk ook van nut voor het publiek zal wezen? dit wagen wij gerust met ja te beantwoorden, en tot bewijs daar van, zouden wij alleen nodig hebben, het grootst gedeelte der bovenschiften onzer Hoofdstukken aan te halen, waar in wij zelfs voor die lezers gezorgd hebben, welken het, of te gemakkelijik was, of wien het niet gegeven ware, het *επιδοσις τολοι* 'er uit te vinden, maar ook gesteld dat dit werkje van geen nut zij, indien het maar

in

in staat is om eenige ledige uren aan te vullen, en zich zoo tusſchen ſlapen en waken, voor of na de ſluimering lezen laat, dan nog zal deſzelfs verſchijning niet geheel onnodig zijn, ſchoon wij 'er voor ons juist geen groote eer in ſtellen, de tijdverdrijver van dit deel des publieks te zijn.

„ — *Geen kinderspreuk was ooit zoo laf, waar „uit de kloeke man niet wijzer worden kon.”* Zegt WIELAND, en hem laaten wij het verantwoorden, indien wij eene gewoone Auteurs zonde op zijne rekening begaan mogten hebben.

Voorts, moet dan allcs tot nut zijn wanneer het slechts geen ſchade aanbrengt? „dit is insgelijks een vraag die gij niet zoo ligt zult beantwoorden.” Met verlof! wij lochenen niet dat in dit werkje eenige plaatzen of dubbelzinnig of aanſtootelijk voorkomen; don wij hebben ons voorgomen eenen mensch te ſchilderen, die als mensch gehandelt heeft en in al de toneelen zijns levens bekennen moest:

Nihil humani a me alienum puto,

Boven dien waren wij voorzichtig genoeg, zekere perzoonen te waarschuwen, om zommige plaatzen over te slaan; konden zij hunne nieuwsgierigheid togenſtaan dan raakte ons dit verwijt niet, deden zij dit niet, wel nu: habeant sibi

En

En als gij 't echter dan nog waagt
 En ge nu voorbaarigheid beklagd,
 En hikt, en mord, en huild, en jammert,
 Weet dan dat dit mij niet en raakt,
 Men heeft het u bekend gemaakt.

met deeze waarschuwing meenen wij ons genoegzaam beveiligd te hebben, — en zelfs het opschrift boven het elfde Hoofdstuk geplaatst, die nog gewoon zijn rood te worden, na nauwer beproeving der zaake overtollig te zijn, want de zulken die nimmer rood plegen te worden mogen het zonder gevaar lezen, en veele anderen — worden alleen rood om dat zij te veel verstaan. „ Maar verdiende ook TRENK waarlijk, dat zijn levensbeschrijving uitgegeven wierdt? Mijnheer! zeg ik u, hij verdient zoo goed genoemd te worden als duizend naamen van hooge, hoogere, hoogste, en allerhoogste perzoonen in de oude en nieuwe geschiedenis, van SARDANAPALUS af tot op — van welken men waarlijk niets meer zeggen kan, als: zij wierden geboren, reisden, zwelgden, huwelijken, hielden paarden, maitresfen, jachthonden en — stierven. TRENK blijft altijd een uitmuntend man, welke veelligt, indien hij slechts vijftig jaar laater geleefd hadt, zo wel in andere wetenschappen als in die der krijgskunde, in een voordeelig licht

licht geplaatst zou geweest zijn. — — — — — Zelfs tot in de laatste uren zijns levens, wanneer hij het pandoeren gewaad met het kapucijner kleed verwisfelde, behield hij het bijzondere zijn's Caracters.

Wij hebben het ons tot eene wet gemaakt zijne deugden zoo wel als zijne mislagen onpartijdig voor te dragen, en hoopen daar door veelen onzer lezereu, bij de beschouwing van zekere lotgevallen onzes helds, zekere waarheden aan het hart te leggen, die, wanneer zij de vereischte werking mogen doen onze beste beloning zijn zullen.

De bronnen waar uit wij dit alles geschept hebben zijn: deels, des helds eige beschrijvingen in den jaare 1746, 1747 en 1748 te Frankfort en Leipzig uitgekomen, deels „le memorie del Barone di TRENK” welke de Abbate Pietro Chiari te Helmstad uitgaf; buiten die hebben wij ons nog bedient van de authentique aanmerkingen tot TRENKs leven en daden, van eenen onbekenden schrijver waarschijnlijk een Brandenburger in den jaare 1747 te Leipzig en Frankfort uitgekomen; evenwel niet met dat vertrouwen het welk deeze stoute verlangt, wijl de armzalige toon die 'er in dat libél heerscht, genoeg aanduidt, dat hij in 't geheel geen recht hadt zich tot een bevoegd rechter over een' man als onze held, op te werpen, daar hij zich veel meer als zijnen gezwoorenen vijand

ver-

verraadt. Ook hebben wij ons ten nutte gemaakt de schriftelijke berichten van nog levende voornaame perzoonen, welken den held zelf gekend, en met hem ten minsten den veldtocht bij den Rhojn bijgewoond hebben; van deezzen zal echter eerst in 't tweede deel gehandeld worden, gelijk ook van de nieuwste berichten, door zijn' neef de pruisch aan ons overgeleverd.

Waarom wij voor 't overige de geschiedenis des helds niet naar zijn eigen levensbeschrijving hebben laten drukken, hier op geloven wij ons best te zullen rechtvaardigen met slechts den lezer een proeve te geven van zijnen schrijfstrant, en de wijze op welken hij dien begint: dus luid zij. (g)
„ Ik wierd geboren de derde mijner broederen, zoo dat de eene van den anderen twee jaar verscheelde, in Calabrië tot Reggio anno 1710 den laatsten December ten een uur na middernacht of den eersten Januarij 1711 en dat zonder het geringste levensteken” &c. &c. Wie lust of geduld heeft zich door een Chaos van gebeurde zaaken door te kronkelen, dien raden wij zich dezelve, of de nu op nieuw in weenen nagedrukte beschrijving aan te schaffen, hij zal 'er zijn rekening bij vinden.

Men

‡ (g) Dit is woordelijk vertaald, om zijnen schrijfstrant aantetoonen.

Men kan een goed soldaat zijn, zonder een goed schrijver te wezen, en omgekeerd.

Ongelijk beter heeft het CHIARI beschreven, en wij bekennen gaarne verscheiden bladzijden blootelijk overgezet te hebben, daar wij ons niet toevertrouwd en om veel zaaken beter dan hij voor te dragen; CHIARI verhaald altijd niet getrouw, en verandert of verzwijgt verscheiden omstandigheden, mogelijk met oogmerk om onzen held steeds in een gunstig daglicht te vertoonen, even als TRENK in zijne levensbeschrijving zelfs gedaan heeft, welke toch niet zelden in den mislag van grootsprekerij verviel. Waarem wij echter de gansche geschiedenis in dit gewaad gekleed hebben, zal de heerschende mode voor ons verantwoorden. Romans wil de waereld; wel nu, wij volgen haare stemme! het zou belagchelijk zijn als iemand in onze tijden met een spaansche alongeparuik te voorschijn kwam, even zoo belagchelijk zouden wij zijn als wij dit ons kind naar het patroon van Goedschedt opgeschikt hadden.

Tempora mutantur, & nos mutamur in illis.

Voorts kunnen wij onzen lezeren verzekeren, dat het grootste gedeelte deezer geschiedenis de zuivere waarheid zij, en wij slechts zelden de vrijheid genomen hebben, on'er kleine verdichtzelen in te strooi-

jin,

XXXIV VORBERICHT VAN DEN SCHRIJVER.

jen, die dan echter nog waare zaaken ten grondslage hebben.

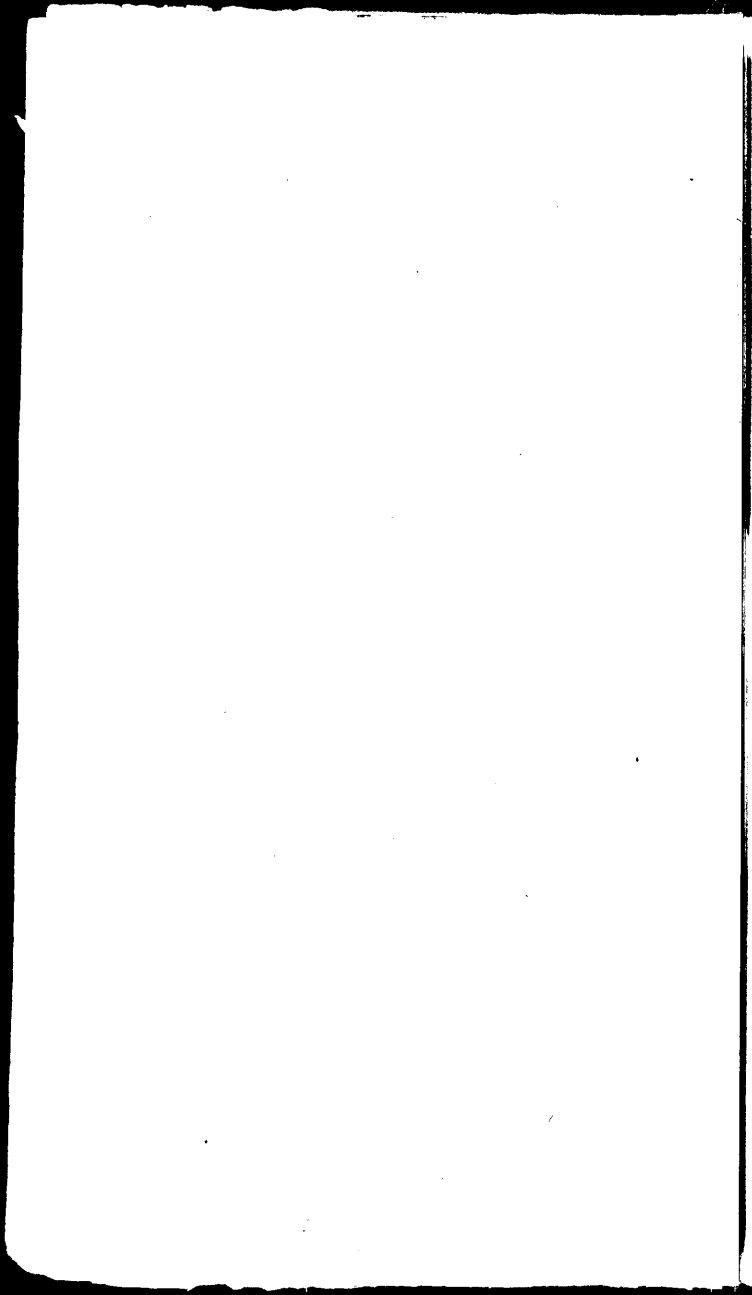
Den kunstenaar die de tekening tot de beeldtenis des helds ontworpen heeft, maaken wij geen compliment, als wij zeggen: dat hij den lof der kenners verwerven zal; en de koperen plaat moge insgelijks haaren meester prijzen.

Druk en papier hoopen wij zal den lezer bevalen. Nu geloven wij alles gezegd te hebben, wat de verschijning van dit werkje verontschuldigen of verdedigen kan, en laten het verdere over aan de billijkheid onzer lezeren en beoordeelaaren.

Vaart wel.

D R U K F E I L E N.

bl. 3.	reg.	26.	staat	<i>Aura</i>	lees	<i>Auri</i>
-- 33.	—	21.	—	anderen	—	ouden
-- 41.	—	22.	—	verzwaaren	—	verzwaarendo
-- 45.	—	12.	—	zijn	—	voor zijne
-- 48.	—	6.	—	<i>Aspotia</i>	—	<i>Aspasia.</i>
-- 72.	—	21.	—	dapeerheid	—	dapperheid
-- 77.	—	23.	—	laaten	—	geeven
-- 77.	—	30.	—	ophhelderen	—	opkelderen
-- 80.	—	32.	—	<i>Balguado</i>	—	<i>Belgrado</i>
-- 80.	—	11.	—	zoodaning	—	zoodanig
-- 99.	—	13.	—	't Kaarlicht	—	't Kaarslicht.
-- 115.	—	11.	—	en	—	in
-- 131.	—	30.	—	gelegene	—	gelegen
-- 132.	—	8.	—	gefteld	—	geftikt
..150.	—	23.	—	SACHTE	—	SACHSE
..154 en verv.	—	—	—	KENIGE	—	KUNIGL

FRANS VAN DER TRENK,

PANDOEREN OVERSTE.

EERSTE HOOFDSTUK.

VOOR RECENSENTEN.

*Het welk voor eene Inleiding dient, en met
Griekſche en Latijnsche ſpreuken praalt.*

Thans is de waereld met romanhelden genoeg voorzien; maar getrouwe ſchilderijen, uit 's menſchen leven genomen, zijn, helaas! in onze dagen, nog zeer zeldſaam. De Menschheid laat zich zoo gaarne in denkbeeldige waerelden verplaatsen, en zelfs in haaren godsdienst, welken naam zij ook moge voeren, vermengd zich de fabel. Uit dit oogpunt alleen beſchouwd, ſchijnt ons tegenwoordig verhaal der lezende waereld geen' kleinen dienst te zullen doen; en als wij onzen held ſchilderen, gelijk hij was, en niet hoe hij konde of behoorde te zijn, hopen wij dat zelfs de liefhebbers der romans 'er niets bij zullen verliezen. Teekeningen uit de maan of andere planeeten te halen, om eenen zonderlingen mensch' te vertonen, hielden wij voor ijdele moeite, daar wij die van nabij bezitten, en niets anders nodig hadden dan ons zelve, indien wij het *γινώσκω* slechts

A

ver-

verftonden , aan het publicq voor te stellen , om lachen , of meedelijden , bewondering of verachting , te verwekken.

Of TRENK voor 't overige een groot of slechts middenmatig man was , laten wij onze lezers zelve beoordeelen ; wij willen ons hoofd daar over niet breken : te minder daar onze uitgever , een onpartijdig man , ons , het zij men ons prijze of laake , bij 't vel betaalt . Behalven dit hebben wij slechts eene stem , en zoo lang het nog niet uitgemaakt is , of Alexander groot of niet groot was , schijnt het ons het veiligste te zijn , om met ons oordeel agter eenen berg te schuilen . „ Gedachten zijn tol vrij , ” zeide mijne grootmoeder , maar woorden niet . Bovendien heb ik meer dan eens van mijnen lieven Mentor geleerd , dat 'er zekere lieden gevonden worden , die zich aanmatigen den schrik der aucturen te zijn ; bijzonder waarfchouwde hij mij voor eenen met dit bijfchrift :

— *Hic Niger est* —

— *Cornu ferit ille* — *Ab hoc tibi , sueve caveto.*

Doch wij wijken te ver af , en op dat de geesfel der criticq niet reeds in het eerste hoofdstuk over onzen rug zweeve , keeren wij tot de gefchiedenis weder . De grootheid is betrekkelijk . Een ieder heeft zijn eigen gezichtpunt . Eenigen schijnt TRENK eenen Barbaar , anderen eenen held te zijn . Veel ligt was hij het geen van beiden . Niemand wordt zonder fouten geboren ; bij kleine zielen zijn fouten en deugden minder in 't oog lopend dan bij grooteren . Wie kan altijd zijne geartheid wederstaan , bijzonder als het der natuur behaagd heeft , eenen
nieu-

nieuwen waereldburger met een goede dofis vuur uittezetten?

Na dit weinige voor af gezegd te hebben, gaan wij tot de geschiedenis zelve over, en daar toch de held dien men beschrijven wil, volgens den loop der natuur, eerst geboren moet zijn, eer de aucteur den boekhandelaar en deeze het publicq zijne levensbeschrijving leveren kan, zoo zal het hem toch vrij staan, eerst in 't tweede hoofdstuk op het schouwtooneel der waereld te treden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

VOOR DE VROEDVROUWEN.

Het welk met de geboorte des helds begint, en hoe hem door een' huishaan lucht ingeblazen werdt.

Of hij voorts wijzer zoude behandeld hebben, en het voor de Beijerschen en Franschen heilzaamer geweest zoude zijn, wanneer hij zich halverwegs beter bezonnen, en zich in 't geheel niet op de baan hadt laten brengen, is eene vraag die tot de tijden der scholastique spitsvindigheden, en niet tot onze verlichte jaartelling, behoord. Zijne moeder zoude ten minsten voor die eere bedankt hebben, — en wij, wij zouden het haar in 't graf niet vergeven, als zij der waereld den held en ons het voordeel, dat wij uit zijne geschiedenis hopen te trekken,

— *Aura sacra fames quid non mortalia cogis pectora?*

op eene arglistige wijze hadt zoeken te onthouden.
Dan wat raakt ons Beijeren en de Franschen.

— *Lucri bonus odor ex re qualibet.* —

zeide een groot keizer — en wij

— *Qualis rex, talis grex.* —

„Na den henker met uw Latijn!” — Madame! het laat zich niet alles in 't duitsch zeggen, — en ik beloof u die fout niet weër zoo haast te zullen begaan. — Onze held werdt alzoo den 1 Januarij 1711, te Reggio in Calabriën geboren, en wel zonder het geringste levensteken van zich te geven. Zijne moeder hier te noemen, behaagd ons niet; zij zal in 't vervolg genoemd worden, want ieder onzer lezers zal ons geloven dat hij immers eene moeder hadt. Met den vader is het integendeel geheel wat anders; zeeker moet ieder insgelijks een' vader hebben, en tot historisfche zeekerheid is ten minften den naam des vaders, dien hij het kind zijns echts overlaat, nodig, voor de twijffeling die zomtijds tegen de echtheid, of onechtheid des nieuwgeboornen zoude kunnen worden ingebracht. Echter willen wij hier meede niet te kennen geven, dat bij den nieuwaangekomenen waereldburger twijffelingen van dien aart plaats konden hebben; maar bekennen openhartig, dat wij niet gaarne een gedachte, die ons dwars in den weg komt, aan de korthed van 't verhaal, welke buiten dat ons van geen voordeel zou zijn, opofferen. Genoeg, zijn vader was N. N. TRENK, overfte lieutenant, welke zich toenmaals te Reggio met zijne gemalin ophielt. Hij was een
Pruis

Pruis van afkomst, en schreef zich heer van Scharlaken en Schaharlaken, het welk zijne voorouders bezeten hadden. Zijn gansche geslachtlijst hier op te geven, zal niemand van ons begeeren, en veel minder dat wij zijnen stamboom bezweren. Hij was van stiftmaatigen adel, en dit zij voor eerst genoeg.

Voor, of bij de geboorte van groote mannen vertoonden zich, vooral in oudere tijden, voortekens; aanmerkelijke gevallen; wonderen. Moeders droomen van brandende fakkelen en steden worden in 't oogenblik der geboorte in de asche bedolven. TRENK maakt zich deeze omstandigheden ten nutte, en verhaalt in de eerste uitgaave zijner levensbeschrijving, deszelvs bevoordering in 't leven, op eene wijze, die wij allen Vroedvrouwen in dergelijke gevallen, willen aanbevolen hebben. Zij, namelijk dit verstandig wijf, zoude den bek van een' huishaan, in dat deel zijns lichaams, het welk wij, om den lezer niet te doen walgen, thans niet zullen noemen, hebben laten insluipen, en aan even dat zelfde deel, den haan door middel van een riet zoo lang lucht ingeblazen hebben, tot dat de jonge baron begon te schreijen, en het arme dier, door hem het leven te schenken, zijn eigen verloor. Ongelukkig voorteken! zijn eerste intrede in de waereld wierdt het verderf van een levendig schepzel. — Waarom voor 't overige de vroedvrouw niet regtstreeks gehandeld hebbe, dit laten wij eens over aan den kommentator dezer geschiedenis, om met ophelderende aanmerkingen te voorzien. Genoeg! de ingeblazene wind gaf niet zelden aanleiding tot bijtende satyren,

ren, en dit is de reede dat onze held in eene andere uitgaave de operatie der vroedvrouw bij zijne geboorte op eene geheel andere wijze beschrijft; daarin geeft hij te kennen, dat hij zich zoo lang in warmen wijn baden liet, tot zijne ziele in 't leven ontwaakte. Alweder een voorteken!

DERDE HOOFDSTUK.

VOOR KINDERMEIDEN.

Hoe de jonge held op zijn kinderstoel zat, daar van afviel en zich aan de partes honteufes ijsfelijk brandde.

Kinderjaaren leveren anders weinig aanmerkenwaardig voor het geschiedverhaal op, maar bij onzen held zijn zij reeds met zonderlinge gevallen angevuld: 'er was geen element dat niet scheen gezwoeren te hebben, hem uit de waereld te schoppen, eer hij dezelve nog zou leeren kennen. Hij was nog geen zes maanden oud, of hij wierd bijna een offer der vlam. Zijne zoogster, eene zoogster zoo als zij gewoonlijk zijn, hadt hem in een' hoogen kinderstoel, zonder het valhout 'er voor te zetten, geplaatst; (of zulks uit armoede was of niet, mogen wij niet onderzoeken,) en was in de buurt naar eene goede vriendin, of, het geen waarschijnlijker is,

Is, naar eenen goeden vriend gelopen. In aange- naam gezelschap vergist men zich licht genoeg, 'er vervloog een geruimen tijd eer zij weder aan haaren zuigeling dagt. De kleine TRENK, wiens zaak toen- maals reeds de rust niet was, hadt zich van zijne ongemakkelijke zitting losgemaakt; maar wijl hij tot zijn ongeluk nog niets van evenwicht gehoord hadt, bekwam zijn hoofd, het welk bij kleine kinderen, bui- ten dat, een groot deel des ligchaams uitmaakt, het overwicht, en het overige moest *nolens volens* zijn edelste deel navolgen. De val was nog het gering- ste, want tot nog meerder ongeluk stond 'er vlak voor hem een gloeiende koolpan, en TRENK stortte midden in de koolen. Hadt de natuur het kleine schepsel niet een zeer doordringende stem gegeven, zoo zoude onze held onfeilbaar een offer der alverte- rende vlamme geworden zijn. Wee u alsdan, zor- gelooze zoogster! wee mij! wee mijn uitgever! — Onze geheele winst waare in de vlamme verteerd. Tot zijn geluk echter schreeuwde hij zoo heftig, dat het in de verste vertrekken gehoord werdt, en alles tot zijne redding toeschoot; tot zijn geluk werdt hij wederom hersteld, schoon hij de tekens daar van tot aan zijn einde droeg; maar mijn gansch lichaam fittert nog wegens het schrikkelijk gevaar waar in de zoogster hem gebragt hadt. Zoogsters, zoogsters! zijt zorgvuldiger! en, moeders! — ver- geet nooit den naam van moeder!

 VIERDE HOOFDSTUK.

Hoe de jonge held reeds bewijzen zijner dapperheid geeft, en de groenwijven van de markt verjaagt.

Een oud Italiaansch spreekwoord zegt: „*Dal Alba si Conosce il rimanente del giorno*” Naar het morgenrood beoordeelt men het overige van den dag. Of dit spreekwoord hier, en of alle spreekwoorden op hun rechte plaats staan, raakt mij niet. Genoeg! onze jonge held was nauwelijks vier jaaren oud, of maakte reeds kennis met moordgeweer, en brandde een pistool, dat hij bij geval in zijns vaders vertrek gevonden hadt, los; de kogel vloog van den wand op hem te rug, maar liet tot zijn geluk geen ander teken na als een blaauwe vlak aan zijnen schenkel. Na verloop van twaalf maanden had TRENK reeds moeds genoeg om zijne twee oudere broeders tot buitmaken aan te zetten. Met den degen zijns vaders in de hand, bestormde hij de groenwijven op de markt, en sloeg ze gelukkig uit het veld, terwijl zijne broeders zich van die gelegenheid bedienden, en hunne zakken met den veroverden buit vulden. Het spreekwoord zegt: „Wat een brandnetel worden wil, brand bij tijds,” en wij voegen daar alleen nog bij: gelukkige vooruitzichten voor een’ toekomenden Pandoeren Overfle!

VJFDE HOOFDSTUK.

*Het welk onder anderen aantoot, dat het water
niet te vertrouwen zij.*

Zijne moeder trok zich dit geval zeer aan, maar echter kon zij zich niet onthouden, om zich voor hem in de bres te stellen, wanneer de vertoornde papa den moedwilligen jongen gevoelig wilde bewijzen, dat het buit maken niet juist de beste handeling eens ridders ware. De kleine *Frans*, zeide zij, heeft alleen te veel vuur, en welk edelman ziet niet gaarne, dat het zoontje reeds in zijne vroege jeugd doet zien, dat adelijk bloed in zijne aderen stroomt; wie zoude onverbiddlijk kunnen zijn, als de vrouw gemalin zelve de rol van advocaat speelt? Genoeg, de wilde jonge kwam 'er heeschoots af, en was immer bedagt op nieuwe plans, om of weder schade aan te richten, of ergens eene nieuwe roekeloosheid te begaan. En bijna begunstigde zijn noodlot, dat hij in geen der oogenschijnlijkste gevaaren omkwam, de leere der voorverordineering, of een oud duitsch spreekwoord, dat wij een ieder onzer lezeren tot eigen nadenken overlaten, indien hij niet reeds in den behaaglijken toestand tuschen slapen en waken verzonken zij. Doch waare gebeurtenissen mogen onze stelling bevestigen.

Hier zijn 'er eenigen: eens wilde hij 's winters in een' vijver visch vangen, die hij onder het doorschijnend ijs ontdekte; hij stak ten dien einde een' hou-

ten stang in een daar mede uitgebouwen gat, met oogmerk om het ijs aftebreken, maar de stang gleed uit, en TRENK schoot door de opening onder het ijs in den vijver, waar hij zonder twijffel zijn heldengraf gevonden zoude hebben, als het geweld des waters hem niet tot aan de opening te rug gedreven, en zijn broeder, die ooggetuige van dit voorval was, hem niet uit den vloed gered hadde. Op een anderen tijd was hij bijna in de volle zee, waarin hij wilde leeren zwemmen, verdronken; maar dit schrikte hem niet af, om dit bedrieglijk element nog verder te betrouwen.

ZESDE HOOFDSTUK.

Waarin de jonge held op reis gaat en mede ooggetuigen is van twee veldslagen.

Intusfchen hadt hij zijn zevende jaar bereikt, en zijn vader oordeelde hem sterk genoeg, hem op zijne reis naar Mesfina, Palermo, Melattro, Trapea, Trapani en Napels met zich te nemen; maar ook op het vaste land wagteden hem gevaarlijke lotgevallen. In den engen doortogt bij Palermo ont kwam hij geen klein levensgevaar. Op den uiterften spits eenes steilen bergs, tegen wiens voet aan beide zijden de zee spoelde, brak de disfel van den wagen. Zijn hofmeester en twee andere leidlieden vloogen tot hunne schade uit de koets, verstuitede de een den voet, en de ander den schouder, ter-

terwijl de voerman onder de wilde paarden op den grond lag en om hulp riep; alleen TRENK en zijn broeder bleeven zitten tot de paarden van zelve stilstonden; maar het scheelde links en rechts slechts eene schrede, om door een afgebroken rotsstuk van de hoogte van meer dan drie honderd vademen in de diepte der zee neêrgeftort te worden. — Van Napels ging de reis over Rome, Venetie, Trieste Firim, Kerhten, Steiermarkt, Croatien, Slavonien, naar Peterwardijn in 't bannaat van Temeswar, waar de jonge held het geluk of ongeluk hadt, het gevecht met de Turken, waar bij zijn vader tweemaal gehouden wierdt, mede aan te zien, en zijne oogen aan die betreurenswaardige vertooning der menschheid te gewinnen. Na een kort verblijf in Temeswar, daar hij de kinderziekte kreeg, riepen de Siciliaansche onlusten zijn' vader naar Sicilien te rug, en TRENK zag voor Milattro het tweede gevecht. Wie overtuigt is, wat de eerste indrukzelen der jeugd tot vorming van ons karakter vermogen, zal hier uit ligt de navolgende ongevoeligheid 'oazes helds kunnen verklaren. Zijn vader wierdt in deezzen slag door twee pistoolschooten vrij gevaarlijk gewondt, maar echter spoedig weder herstelt. En nu droeg men hem het commando over Mesfina op, waar voor hij echter, wijl zijne Gemalin niet langer in Italien wilde blijven, bedankte. Daar voor bekwam hij, op zijn verzoek, het bevel over de grensvesting Brod in Slavonien. Hier is nu de schouwplaats, waar de wilde knaap, wien de zachte Italiaansche lucht niet week gemaakt hadt, op eenen hem

ei.

eigenaartigen grond verplant, tot eenen losbandigen jongeling opgroeide.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Hoe de jonge held weinig behagen in de studie vindt.

Zijn vader zondt hem intusfchen, met zijne twee andere broeders, naar het Jefuitenschool te Edenburg, hebbende tot heden toe leermeesters voor zijne zoonen aan huis gehouden. Dan of het de schuld der meesters, of der kinderen, of van beiden was, met de studien maakten zij zeer weinig voortgang, en onze held hadt den oorlogsgod reeds te lief gekregen, om zich aan de zachte leiding der staatige Mufen over te geven, en wee den geleerden van Duitschland, als TRENK zich onder hun getal begeben hadde!

Pennentwisten hadden nimmer een eind genomen. Talenten en een geleerd hoofd kan men hem niet ontzeggen, en bijna hadt hij 'er eens zijne eer in gefield, om in het leeren der taalen zich boven zijne broederen te verheffen, die dit zoo envel opnamen, dat zij beiden hunne degens tegen hem trokken, en hem gewis neder zouden gestooten hebben, als hij niet oogenblikkelijk den zijnen hadt gegreepen, en den oudften door den arm gestooten, waarop zij beiden de vlucht namen; maar even dit voorval vermeerderde zijne liefde tot de wapens, en het deedt

deedt hem niet weinig goeds, zijnen twee broederen eerbied voor zijnen kling ingeboezemd te hebben. Hierop zocht hij alle mogelijke gelegenheid om de school der Jesuiten te ontkomen, en deeze vondt hij op de volgende wijze: Op Maria lichtmisdag moest hij als scholier, met de broederschaps procesfie, in zijnen aangewezen rang, gaan, en den gewooenen eed afleggen. Zijne moeder gaf ieder haarer zoonen een' groote wasfchen windfakkel mede; als men na het afleggen van den gewooenen eed uit de kerk te rug ging, verlangde een student, dat TRENK voor hem plaats zoude maaken, en verzelde zijn verlangen met een' krachtigen stoot; TRENK dit niet wel verstaande, floeg in de hitte van zijnen toorn, in 't midden van de kerk, zijnen windfakkel op het hoofd des students aan stukken; waar van het gevolg was, dat men hem tot zijne innige blijdschap de Jesuitenschool, die hem reeds overlang ondraaglijk geworden was, verboot. Maar zijne vreugde was van korten duur; want zijn vader zondt hem en zijne broeders naar Bosfega, in een adelijk Jesuits Inffitut, waar hij het tot aan zijn vijftiende jaar uithouden moest, hoe zuur het hem ook vallen mogt. Hij kwam niet anders bij zijne ouders te huis dan in den vacantietijd, en deezen waren hartelijk blijde, als zij, na het eindigen van denzelven, hunnen woelenden gast weder heên zagen reizen; echter kon hij het niet langer in de school uithouden, want hij hadt voor eenen Kavaliër genoeg geleerd. Hij bleef en leerde nu voorder te huis, doch fleet even als zijne broeders den meesten tijd met rijden en jagen; maar ook deeze genoeg-

lijk-

lijkheden eindigden met droevige gebeurtenissen, gelijk in het agtste hoofdstuk breedvoerig te lezen is.

AGTSTE HOOFDSTUK.

Het welk aantoont, dat men bij de galanterie den hals breeken kan. Geyaaren op geyaaren.

Eens bezogt een zeeker Ingenieur-overste, Graaf C*** met zijne familie TRENKS vader, als nabuur, en hadt onder zijn gevolg een aartig meisje, die TRENKS oudste broeder niet met onverschillige oogen aanzag; waar op de drie broeders eenpaarig beslootten, haar op de te huis reize te vergezellen; doch de oudste, welke zelfs het reidtuig mende, moest deeze galanterie met het leven betalen, want onderwegs stiet het voorste rad tegen eenen paal, zoo dat ze allen door den schok uit den wagen vloogen, maar de voerman viel onder de paarden, welchen hem zoodanig vertraptten, dat hij twee uren daar na in 't *Bosch* den geest uitblies.

De vader kwam op het bekomen naricht van dit ongeluk nog tijdelijk bijspringen, om zijnen zoon de oogen toe te drukken, die reeds zinneloos op den grond in zijn bloed gewenteld lag. De moeder echter trok zich dit droevig voorval zoo sterk aan, dat zij kort daar op haaren eerstgeboornen in de eeuwigheid volgde; gelukkig genoeg, om ook niet haaren jongsten zoon in het ijsfelijkt levensgevaar, waar in

hij

hij zich zoo doldriftig waagde, eenige maanden laater met haare oogen te aanschouwen. Laugs het huis zijnes vaders vloeide de Sauffroom. Het was even winter en het ijs half afgedooid; TRENK zag op de ijschollen een menigte eenden, dit was reeden genoeg om zijn schietgeweer te haalen, en zich met een kleine boot op den stroom te waagen; in 't begin stiet hij het ijs zeer geschikt weg, en schoot werkelijk drie eenden dood, en een vierde den vleugel af; wijl hij echter deezen laatsten zoo vuurig naver en alle voorzorg vergat, stiet hem een groote ijschol op een andere van dezelfde grootte; hij wist niet wat hem over kwam; om hem heen dreef zijn aan stukken gestooten schuitje. Vader, broeder en bloedverwanten waren op zijn geschrei toegeschooten: zij wrongen de handen van bovenmaatige droefheid; en onmagtig zijnde hem te redden, wijl het door de menigte van het bijgedreeven ijs niet mogelijk was, om hem met een vaartuig te naderen, vermaanden zij hem, zijne ziele aan God te bevelen.

TRENK dreef in 't geheel een halve mijl ver op de ijschol benedenwaards, waar zij in 't vernaauwde dal vast raakte. Meer dan driehonderd aanschouwers waren hem derwaards gevolgd, maar niemand hunner was op zijne redding bedagt geweest, wijl ieder zijn eigen leven te lief hadt, tot eindelijk een pandoer het waagde, met een touw hem te naderen, waar door hij hem gelukkig den, zoo het toefcheen, onvermijdelijken dood ontrukte. Voor ieder ander zou dit geval eene waarfchouwing geweest zijn, doch onze held voer eenige weeken daar na reeds weder met een boot in den Sauffroom op en neêr, om onder
het

het eendengeflacht groote verwoestingen aan te rechen; maar bijna hadde hij eens op één deezer eendenjachten zijnen broeder den eenen arm geheel weggeschooten, welken hij voor 't overige taamelijk met kruit en schrot beschadigde.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Waar in de aucteur het geeven van zedenlofen beproeft, het welk hem echter niet gelukt, en hoe de held Vaandrager werdt.

Onder deeze en andere lotgevallen, welken wij, om den lezer niet te vermoeijen, zullen verzwijgen, hadt TRENK den ouderdom van zestien jaaren bereikt, en zijn vader was nu met ernst bedagt om, wijl zijn oudere zoon Vaandrager geworden was, onder 't regiment Wallis, ook den jongsten zoon eenen aanzienlijken post te bezorgen, welke reeds van begeerte brandde om in den foldaatenstand zijn geluk te zoeken, waar voor zijn woest karakter zeer geschikt scheen. Spoedig deed zich daar toe de gelegenheid op, en TRENK werdt Vaandrager onder het Paltfische regiment, met alle vooroordeelen, deezen stand eigen, zonder denzelven te willen beledigen.

— Want *nulla regula est sine exceptione*, met deeze vooroordeelen, die de menschheid en de gronden van vernuft niet zelden tegenspreken, tradt hij in denzelven. De foldaatenstand heeft toch iets
bij

bijzonders, en zijne grondregels stemmen slechts al te weinig met die der natuur overeen. Deeze denkt alleen op behoudenis, die op verwoesting, en maakt de eer tot eenen afgod, wiens lust alleen het bloedvergieten is, en zijne gronden berusten op 't zwaard. Het gebod, bloed te vergieten, om een' man van eer te heeten, is gruwzaam, barbaars. De verbeterde inrichting heeft dit uit goede Staaten geheel verbannen. Maar zekere lieden waaken op zijne onderhouding, en wie bij deezee leeven moet; bevindt zich in de geduchte noodzaaklijkheid, om hetzelfde, of aan te nemen, of zich belachelijk te maken. —

De grootte kennis die de soldaaten met gevaaren en dood hebben, maakt, dat zij uit te ver gedreevene liefde voor kleinigheden hun leven op het spel zetten. Een te zaamenvloed van menschen, uit zulke verschillende hemelstreeken, zoo onderscheiden in neigingen en zeden, kan niet lang vereenigt blijven. Men vindt eerezucht, nijd, vervolging. Eenigen willen boven anderen uitmunten, en anderen willen zich niet laten inhaalen. Men neemt zijne toevlucht tot de wapens, schiet, steekt, of houwt zich kreupel, of, wanneer het beter gaat, doodt men, en dat noemt men eere in 't lijf te hebben. Met ver-
lof! wat is eere? — — — Vaak wierden 'er eenige schrandere lieden gevonden die in dergelijke voorvallen vooruit bedongen, om *salvo capite*, *salvo collo* aan de gruwzaame godin haar bloedig offer toe te wijen. Hun inval schijnt prijzenswaardig. Men heeft toch maar één hoofd en geen ander past weder op den romp; en moet de godin noodwendig

bloed hebben, zoo is het evenveel of het uit de huid of armen voortkomt.

Doch wij keeren tot onzen held te rug, die in minder dan een jaar zesmaal vogt. Nauwlijks hadt hij zijnen post als Vaandrager aanvaard, nauwlijks was hij van eene heete koorts, aan welke hij zoo gevaarlijk lag, dat zijn vader reeds het geld voor de kosten der begraafenis hadt gereed gemaakt, door de hulp van bekwaame Artzen weder hersteld, en nauwlijks was hij vier maanden in Belgrado, als hij met eenen Vaandrager van het regiment in onaangenaamheden kwam, die zich met wonden van beide zijden eindigden. Zijn tegenpartij kreeg een houw over den neus, het voorhoofd, en vier houwen in de hand; maar TRENK droeg 'er drie houwen van over de hand, en het steekblad van zijnen Parijschen degen wierdt door zijnen sterken tegenvechter zoodanig afgehouden, dat het hem aan de verwonde hand overbleef. Wie uit geeft, zegt het spreekwoord, moet het zich laten welgevallen in te nemen.

TIENDE HOOFDSTUK.

Het welk aantoon, dat de kaarten zoo goed zijn als de grootste wisselbrieven, en men groote uitgaaven kan doen zonder een vorstendom te bezitten; als mede dat spelschulden ongaarne en niet altijd betaald worden.

Onze held lag dan met zijn regiment te Belgrado,
in

in guarnisoen, waar het spel een groot gedeelte zijner bezigheden uitmaakte. „Wie in onze bedorven tijden niet speelt,” zeide hij zelfs, „die schijnt alle eigenschappen van een goed soldaat niet te bezitten!” even als of hij, die zijn gansche welvaaren niet op een eenige kaart dorst te zetten, geen harts genoeg zoude hebben om zijn leven tegen vuur en zwaard te waagen. Onder de gelukkige spelers was 'er altijd een zeker perzoon, die zich Graaf PARADISO noemde, mogelijk wijl hij het toeval der kaarten door eene zekere vlugheid zijner vingers naar zijn genoegen wist te leiden. Hij bezat geen vinger breed lands op Gods aardbodem, en wist niet waar hij zijn hoofd neêrleggen zoude, maar desniettegenstaande verspilde hij sommen, voor welke zich een koning niet zou hebben behoeven te schaamen. Dewijl hij geen bettemden dienst hadt, volgde hij als vrijwilliger de armée, of liever, hij ging op foerageering door het leger, van de eene plaats tot de andere, om alle spelers, die moeds genoeg hadden zich met hem in te laten, van hun overvloedig goud te ontlasten. Leedt hij ook, het geen echter zelden gebeurde, eenig verlies, dan hadt hij oogenblikkelijk geheime middelen bij de hand, om die faut al aanstonds weder te verbeteren. Hij reisde van eenen oord af, zonder klederen, zonder opschik, zonder bedienden, zonder geld. Eenen tijd lang wist men niet waar hij zich verborgen hadt, maar op eenmaal, als men dit het minste verwagte, tradt hij weder op de schouwplaats, en dat zoo prachtig, als of de zilveren Spaansche vloot alleen voor hem ingelopen ware. De tijd, welke nog al het

meest de ontcijfferkunst verstaat, en mogelijk nog eens den steen der wijzen aan 't daglicht brengen zal, leerde alleen den verstormden bewonderaaren zijner verteeding, dat zijn goudmijn bloot in eenige vlugge beweegingen zijner vingeren te zoeken ware.

— Gedurende zijn verblijf te Belgrado, hadt TRENK het onverhoopt geluk, hem in 't Pharaospel, wiens uitvinder tot zijn rechtvaardige straf in 't roode meir verdronken zijn zoude, driehonderd en tachtig gulden af te winnen, eene kleine somme in vergelijking met die, welke anderen bij sommige gelegenheden aan hem verlooren hadden. Hij wilde of kon niet betaalen, en misleidde onzen held eenige dagen met allerlei voorwendfels en schoone hoopgevingen. Deeze, die altijd gewoon was, stiptelijk zijn woord te houden, was reeds daar over zeer toornig, dat de andere in dat opzicht niet even dagt als hij. Maar op een' zekeren dag, waar op hem PARADISO vast beloofd hadt te zullen betaalen, trof hij hem met omtrent dertig officieren in een koffijhuis aan, hier eischte TRENK met alle beleefdheid de vervulling zijner belofte, maar tot zijn groote verwondering kreeg hij tot antwoord: hoe dikwils hij betaald wilde worden? Hij, de Graaf, zeide de man niet te wezen, die gewend ware zich door zijne schuldeischers als door booze geesten op de hielen te laten volgen. Men bedenke, hoe onverwagt dit antwoord onzen held voorkwam, en of hij meer verwonderd dan toornig was: het punt zijner eere dat hij hier door ten sterksten beledigd achtte, bragt zijn bloed zoo zeer in beweeging, dat hij voor het gansch aanzienlijk gezelschap, het kind
bij

bij zijnen naam noemde, en PARADISO voor een' schurk uitmaakte. Om dit te bewijzen, hadde hij waare zaaken genoeg kunnen aanvoeren, dan mondelijke bewijzen waren hem hier te zwak, hij bewees zijne zaak met de handen op het kaakbeen van zijne Excellentie, door het eenige voorschrift: *Ferio*, bevattelijker en zinnelijker, dan dat hij zich van alle sluitredenen, die immer op katheters en andere openbaare plaatzen des menschelijken vernufts gebruikt zijn geworden, bediend hadde; daar op greep hij zijn' degen, wyl hem zelfs in de hitte van zijnen drift was ingevallen, dat het voor een' Edelman schandelijker was, met twee gezonde vuisten zijnen vijand het verstand te verlichten, dan met het staalen werktuig des krijgsmans; maar nu meenden alle aanwezenden de vonken te moeten smoooren, eer zij in volle vlam uitbraken, en drongen zich rondsom onzen held, om hem van verdere geweldadigheden af te houden: Graaf PARADISO bediende zich van deeze omstandigheid, om den dapperen zonder gevaar te speelen, trok onvoorziens zijn' degen, en gaf onzen Baron eene lichte wonde aan den arm, juist toen hij van zijne makkers te rug gehouden wierdt, om zich te kunnen verdedigen. TRENK, zijn bloed ziende, zoude hem in stukken gehouwen hebben, als zich deeze niet door de vlucht zijner woedende wraake ontweeken ware. Onze held zag hem in dit leven nooit weder, en zal nu bij den Rhadamanth waarfchijnlijk wegens zijne driehonderd en tachtig gulden een rechtzaak aangelegd hebben, waar van wij, helaas! het gevolg, bij mangel van zekere be-

richten, uit het benedenrijk, onzen lezers niet kunnen mededeelen.

Wij slaan, uit vrees van te langwijlig te worden, zijne overige twee gevechtsgeschiedenissen, zoo van dergelijken als anderen aart, over, en vergenogen ons blootelijk met te zeggen, dat hij, zoo lang hij bij het Paltfisch, naderhand Hildburghausisch regiment stond, weinig rustige dagen hadt, uitgenomen die, welken hij in 't gezelschap der Regimentsprovoosten doorbrengen moest. — En nu, nadien wij onzen held lang genoeg met den *dagen* in de hand gezien hebben, zal hij ook even zoo goed in eenen krijgshaftigen rol den

— — *Militat omnis amans.* — —

maar van een' anderen aart, zich aan het Publicq vertoonen. De vertoonplaats is thans in *Esfek*. Den held echter eenigen tijd te gunnen om zich daar toe te verkleeden, schijnt, naar onze gedachten, een bijzonder hoofdstuk te vorderen.

ELFDE HOOFDSTUK.

Het welk Meisjens, die noch gewoon zijn om rood te worden, behooren over te slaan.

Onze held hadt zich juist in die jaaren, waar in de driften der liefde in vollen vlam beginnen uit te bree-

breeken, in eenen stand gewaagd, welke zich van ouds her bijzondere voorrechten in dit geval toeëigende, en onze lezers zullen reeds vooraf vermoeden, dat hij in het stuk der liefde juist niet het fijnste gevoel verraaden, ten minsten stof tot eene nieuwe Siegwartiade geeven zal. Zijn' eigen belijdenis zal onze zaak rechtvaardigen, als hij zegt: „Ofschoon ik reeds in mijn zestiende jaar lieve meisjes gaarne zag, was ik echter tot den heimelijken minnenlist niet geschikt genoeg, maar ik stilde mijnen lust met alles wat mij jong en schoon voorkwam, zonder mij daar over verder te vermoeien.” Noch veel meer moet men zich verwonderen, als hij, drie jaaren laater, den rol eens echten platonischen liefhebbers begint te spelen, hij die reeds in zijn zestiende jaar al de vermaakelijkheden van eenen Epicurist — dit woord in den gewoonen zin genomen, want ten spijt van alle rechtzinnige en onrechtzinnige Christenen schijnt EPICURUS geen verderffelijke Wijsgeer geweest te zijn — hij, zeg ik, die alle zinnelijke vermaaken der liefde genooten hadt, en

Die steeds, vrouw Venus ten geval,
 Berg op, berg af als zinloos liep,
 En zagt, op heuvel en in dal,
 Of daar ook een Diana sliep.

Die vaak zijn geilen minnenbrand
 Koelde in een droefig slijkrig bad,
 Daar hij ten spijt van eer en schand,
 Steeds geile wellust-driften hadt.

In de armen eener Delila,
 Waar in 't hem nooit verdroot,
 Zocht hij meer blijdschap, meer gena,
 Dan ooit een dichter bij zijn waangodin genoot.

Genoeg, TRENK was nu op eenmaal bekeerd, en de God der liefde verheugde zich innerlijk, den wilden jongeling zijnen standaart trouw te zien zweeren. Een adlijk meisje van zeer goede familie, gelukte het, in hem zekere aandoeningen te verwekken, die tot heden toe geen zijner gediensfige nimphens hadden kunnen te weeg brengen. Verborgenvuur brand daar na des te heviger, zegt OVIDIUS, en veelligt zal de omstandigheid, waar in TRENK zich bevond, door zijne aardsgodin slechts steelsgewijs te kunnen spreken, wijl haare ouders zeer streng op haar pasten, niet weinig 'er toe gedaan hebben, dat de eerste vonken niet aanstonds uitdoofden,

Want liefde groeit in tegenspoed,
 En sterker ruischt de beek,
 Die tegen eenen rots zich brak,
 Weg over 't rollend zand.

Alle zijne gedachten liepen nu daar heen, om zich van de liefde zijner schoone te verzekeren. Hij zocht alle gelegenheden om haar te zien of te spreken; maar de toegang in haar huis scheen onmogelijk, en alle wegen om bij haar te komen waren genoegzaam toegeloten, zoo dat TRENK zich eenigen tijd moest vèrgenoegen, met in donkere middennachten onder haar

haar vengster op de wacht te staan, slechts eenige zuchten te slaaken, of in afgebroken zachte woorden met zijne beminde te spreken. De nacht, zegt men, is den geliefden gunstig, doch tot hier toe scheen hij het niet te zijn; maar onze held was de man niet, om halver weg te blijven staan, en de freule stond hem eindelijk zijne bede toe, om hem een middennacht-bezoek in te willigen, en beiden bepaalden zij, na dat zij daar toe den geschiktsten oord uitgekozen hadden, den derden nacht tot hunnen bijeenkomst. — De liefde is vindingrijk. —

Goede ouders! bewaakt vrij uwe dochter! maar verftomt niet, als zulks te vergeefs mogt wezen. Hadt gij LA FONTAINE geleezen, gij zoudt geheel anders denken. —

'Er laat een zeker vlies zich moeilijk bewaaken,

Vergeefs is moeite en vlijt, wanneer 't een meisje lukt;
Door Jazon, die de kunst verstaat van venus zaaken,

Wordt haast het bloemtje van een teedre maagd geplukt.
Geen ouders zijn in staat haar dochter te bewaaren

Wanneer haar jeugdig hart den mingod hulde doet;
Dan tart zij 't grootst geweld, de klippen en gevaaren,

Daar 't alles wijken moet voor haaren minnegloed.
Een LA FONTAINE zegt, welligt kan hij 't bewijzen,

Dat in den ouderdom van nauwlijks twaalf jaar,
Men schaars een meisje vindt, die Venus niet zal prijzen,

En zelfs het offer doen op zijnen reukaltaar.

In deezen ouderdom, hoe pril die ook moog' weezen,

Beraamt het middelen, op hoop van goed gewin,

En daar het flonkrend oog haar hartsgeftel doet leezen,
Bezwijkt het al te vaak door overmaat van miu.

Of voorts LA FONTAINE hier met grond van
waarheid zulks al of niet zeggen konde, mag hij
zelve verantwoorden; wij althans wasfchen 'er onze
handen van af. Bovendien haaten wij allen ftrijd,
bijzonder met het fchoone geflacht; uitgenomen
dien, waar men, gelijk HORATIUS zegt, met
floppe nagelen vecht. Doch tot de gefchiedenis! —

TWAAALFDE HOOFDSTUK.

*Stille middennacht. Een prachtig paleis. Aan de
achterzijde een touwenladder. Een Tête a Tête,
het welk in 't algemeen bewijst, dat de man-
nen niet altijd Saters zijn.*

TRENK wachtte nu op het tot beftijging beftem-
de uur, met even zoo veel ongedulds, als of hij tot
het in bezitneemen eener zich vrijwillig overgeeven-
de plaats aanrukken zoude. Reeds droomde hij in
de haven ingelooopen te zijn, eer hij nog van den
oever hadt afgestooken, en zonder de gevolgen zijner
handelingen te overleggen, hadt hij in zijnen zin vast
beflooten, die gelegenheid, welke mogelijk nimmer
weder ftond te komen, niet te verzuimen. Nog
twee dagen flechts, en dan ftede hij zich voor, zijn
geluk volkomen te zullen zijn; maar deeze twee da-

dagen scheenen voor hem twee eeuwichheden. Eindelijk kwam die zoo lang gewenschte nacht, en nog voor het bepaalde uur was hij op de afgesproken plaats: het vengster, dat hij beklimmen moest, was niet zeer hoog, en de straat, waar op hetzelfde uitkwam, nauw, afgelegen en weinig bezogt; zelfs bleef het vengster gewoonlijk 's nachts open, wijl daar door 't licht op de trappen vallen moest, en van binnen kon men 'er niet uitzien, dan door middel van een bank; zonder deeze bijzondere omstandigheden ware het voor TRENK onmogelijk geweest, om met zijne beminde een nachtgezelschap te houden, wijl men haar bij ieder ander vengster, dat zij geopend hadde, oogenblikkelijk betrappt zoude hebben; haare ouders vreesden waarschijnlijk van deeze zijde geen kwaad, en onze gelieven waren hier het zekerste. Zij hadden met elkanderen afgesproken, dat de freule een koord aan het vengster vast zoude maaken, en hij zoude een touwen ladder mede brengen, welken zij met de koord naar boven zoude trekken, en aan het vengster vast maaken; alles ging naar wensch, en TRENK bevond zich in eenige oogenblikken in het slaapvertrek zijner geliefde; waar in wij hem zeker niet zullen navolgen, schoon wij, zonder de kuischheid eenigzins te kwetzen, zeer wel ooggetuigen van deeze vriendelijke bijeenkomst zouden kunnen weezen; want waarlijk als alle bezoeken van dien aart zich zoo eindigden als deeze, dan zoude de waereld weinig bijdragen tot de *Histoire Schandaleuse* bekomen. Gelegenheid maakt dieven, zegt het spreekwoord, bijzonder in die vuurige jaaren, waar in de twee gelieven zich bevonden

— maar

— maar hier ziet gij u wederlegt, die aan eenen man geene onthouding wilt toevertrouwen. Het is geen SOCRATES, die zich in deeze omstandigheid begeeft, het is een jongeling van agttien jaaren, in den vollen bloei zijnes levens. Leest zijne eigen woorden en verstomt! „Wat was toch zotter, zegt hij zelve, dan ons beide verliefden aan te zien? Ik kon van liefde niet meer spreken, maar kustte haar slechts geduurig de handen en drukte die tegen mijne borst, zij echter, een freule van veertien jaaren, lagchte. Ik had geen vermogen mij in verdere liefkozingen in te laten, en verliet haar, gelijk ik ze had aangetroffen: zoo groot nu haare liefde voor mij was, zoo groot wierdt ook haare hoogachting voor mij, om dat ik haar tot geene onbezonne daaden aanleiding gaf; ja ik kon alle nachten, wanneer ik zulks begeerde, bij mijne schoone komen; ik sprak haar bij iedere te zamenkomst zoo veel van de liefde voor, dat zij mij bij het zevende nachtbezoek, waar aan ik mijn leven lang zal denken, vol vervoering zeide: „Baron TRENK! ik ben niet meer in staat uwe liefde te wederstaan, handel met mij naar uw welgevallen, maar zorg voor mijne eere.” Hier op zonk zij, overstelpet van liefde, met traanen in de oogen, in mijne armen; wij kustten beurtelings elkander, en waren daar mede te vrede: een ieder ander minnaar zou hier zeker zich niet mede vergenoegd hebben. Ik echter had bij dergelijke gelegenheden altijd deeze schoone zinspreuk: *Le respect arrête mes desirs.*” Dus spreekt TRENK zelfs van deeze geschiedenis, of dezelve waar of onwaar zij, laten wij daar; met zijne overige daaden vergeleeken, staat zij

zij zeker in een tegenovergesteld verband, dan wij hebben reeds aangemerkt: hij platoniseerde, en noch was hij in zijne geestige liefde niet zoo hoog gestegen, om tot de lichaamelijke te moeten nederzinken.

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Waar in de held een hoorn erlangt (a), en een zeker voornaam perzoon eenen tijd lang verdwijnt.

Zoo leefde nu onze held eenige weken in ongestoorden wellust, en was in zijne oogen de gelukkigste mensch op aarde. Dan het mogte of bestemming, of toeval zijn: zijne nachtbezoeken en genoemens stonden afgebroken te worden. Eens ijde hij weder op 't bepaalde uur naar het verblijf zijner geliefde; daar gekomen zijnde, trof hij de freule niet aan het vengster, maar echter hong 'er de reeds genoemde koord af. Eerst dagt hij dat zijn ongeduld hem daar voor het afgesproken uur hadt gevoerd: hij wagtte lang, maar niemand verscheen. Nu zweefden 'er duizend weemoedige gedachten door zijne verontruste ziele, en hij wist niet, wat in deeze ver-

(a) *Horn bekommen*, of hoorn erlangen, heeft in 't Hoogduitsch tweederlei betekenis: de eerste gebruikt men van een' man, wiens vrouw hem ontrouw wordt, en de tweede van iemand, die door vallen of smijten een' bul aan 't voorhoofd krijgt.

verwarring aan te vangen. Eindelijk naderde hij den muur, en trok aan de koord, waar mede zijnen touwen ladder zoo dikwils naar boven getrokken was; maar ach! in de hitte van zijnen drift hadt hij 'er te sterk aan getrokken, en hem, benevens den steen waar aan hij vastgemaakt was, afgerukt. De steen viel hem juist op het voorhoofd, en het hadde weinig gescheelt, of hij ware dood op den grond gevallen; maar hij herstelde zich haast weder, en het gevaar, waar in hij gekomen was, trof hem veel minder dan het te rug blijven zijner schoone. Evenwel nam hij den steen van den grond op, waar aan hij tot zijne groote verwondering een briefjen gebonden zag; met ongeduld hoopte hij daar in de oorzaken zijner mislukte uitzichten te zullen leezen. Hij begaf zich wat op zijde, sloeg vuur, opende den brief en las daar in het volgende: „Mijnheer! ik zal mij gelukkig genoeg achten, als deeze mijne regels voor uwe oogen komen, zonder in dat verschrikkelijk gevaar te raaken, waar in mij uw bezoek van den vorigen nacht gefort heeft. Mijne ouders hebben alles ontdekt, en zijn nu onverbiddelijk tegen mij. Zij zullen mij deezen avond in de schemering wegvoeren, om mij voor eeuwig in een klooster op te sluiten. Om u dit ten minsten te doen weten, wist ik geen' beteren list dan deeze, wyl ik mij inbeeldde, dat de brief, wanneer gij slechts aan de bewuste koorde trok, zonder gevaar in uwe handen zou vallen. Ik weet niet wat ik u en mij zelve in dit aakelig geval raaden zal, ik ben geheel raadeloos. Wees verzekerd dat ik u bemin, en ten spijte der gansche waereld eeuwig beminnen zal, indien ik
mij

mij slechts van uwe wederliefde durf verzekeren. Ik ben met achting, enz." Een dolksteek zou de borst van onzen held minder hebben gegriekt dan dit bericht; een tijd lang bleef hij onbeweegelijk staan, en gaf zich daar na over aan de ijsfelijkste vervoering van toorn en droefheid. Hij zag zich plotzelings van een geluk berooft, in welks bezit hij reeds meende bevestigd te zijn, en verloor eensklaps alle hoop van het ooit weder deelachtig te zullen worden; hij wist niet hoe hij het zou aanvangen, om berichten van haar te krijgen, of wat middelen hij in 't werk zou stellen, om zijne beminde der slaavernij te ontrukken; deeze nacht was voor hem de zwartste en verschriklijkste in zijn leven, schoon hij 'er veele anderen, om zoo te spreken, in den muil des doods hadt doorgebracht. Hij haatte de menschen, het licht en zich zelve: en het is wonder, dat hij zich in de hitte zijner vervoering niet dood schoot, verdrong, of doorfak; maar, na een rijper overleg der zaaken, het voor 't raadzaamst hieldt, zich zonder vertoeven aan eene andere — te verbinden.

 VEERTIENDE HOOFDSTUK.

*Het welk de standvastigheid der mannen geen groote eer aandoet, en te gelijk toont, dat vrouwen-
list boven alles gaat.*

Intusfchen was TRENK's andere broeder aan eene ontsteeking in den hals overleeden, en zijn vader, welke over den dood zijns tweeden zoons ontroostelijk was, verlangde met ongeduld, dat onze held de voor hem aangekogte heerlijkheid in Brestowits, zoude betrekken, en daar zorgvuldig bedacht zijn op de eerlijke voortplanting zijns naams; ten dien einde hadt hij voor hem reeds eene freule uitgekozen, waar mede hij zijnen zoon het gelukkigste leven toezeide: dan de zaak viel geheel anders uit.

TRENK hadt op zijn dringend verzoek afscheid van het regiment genomen, en Esfek zoo veel te liever verlaaten, wijl zijne freule niet in haare muuren was. Eenen weemoedigen blik wierp hij derwaards, en met den laatsten toeren der stad verdweenen alle zijne voorgaande ontmoetingen als een nevel in de vergetenheid. Zeker is hij niet het eerste voorbeeld van onstandvastigheid in 't rijk der liefde, en onze lezers zullen hem des te eerder verontschuldigen, als zij bedenken, dat die arme freule voor hem reeds zoo goed als verlooren was. Uit het oog, uit het hart, zegt het spreekwoord: onze held bevestigt 'er de waarheid van. — Freule VAN TILLER,

eene dochter des Generaals tot Peterwardein, was het, die al het vorig gevoel, dat hij voor het vorig ongelukkig offer van jeugdlijke onbezonnenheid ondervonden hadt, in hem weder levendig maakte. Was hem ooit op dit waereldrond gelukzaligheid beschooren, zoo ondervond hij dezelve thans in den hoogsten graad. Deeze Freule beantwoordde niet alleen zijne liefde, maar overtrof die zelfs. Haare moeder was met den vertrouwden omgang der beide gelieven te vrede, en wenschte hen zoo dra mogelijk door hymens band voor eeuwig aan een gefnoert te zien; maar zijn vader, was daar zeer sterk tegen. Evenwel hadt onze held, hoe veel achtig hij anders zijnen vader mogt toedraagen, vast bij zich zelve besloten, om zich in zulk een gewichtig punct, geene wetten te laten voorschrijven. Eer hij echter met zijnen vader in onmin wilde raaken, spande hij alle middelen die hij voor de geschiksten hielt in 't werk, om hem op zijne zijde te brengen; ook gebruikte de Generaales alle mogelijke kunst, om den anderen heer overtehalen, tot bewilliging in het huwelijk met haare dochter. De vader bleef even zoo onverbiddelijk, als de zoon hardnekkig bij zijn voorneemen, om zich geene vrouw te laten opdringen. Freule TILLER, was in eene vertwijffelende omstandigheid, nog meer echter onze held, die noch het meisje wilde verlaten, noch zijnen vader rechtstreeks voor het hoofd stooten. Dan het volgend voorval, dat zeer romanesk klinkt, rukte hem uit eene verlegenheid die hem ondraagelijk begon te worden. Op een' zeeke- ren tijd ging hij, in de avondchemering, digt aan

de stads muur, in een weinig bewoond deel der stad wandelen, waar hem een officier van het Daunisch regiment, lieutenant M*** ontmoette. Uit de wijze waar meede deeze zich tegen hem gedroeg, besloot hij, dat vriend bachus met hem den gewoonen rol gespeeld hadt; de officier stond namenlijk tegen een' hoek des muurs leunende, als of hij zich daar door voor het nedervallen wilde bevrijden, en de eerste beleefdheid, die hij onzen held betoonde, bestond hierin, dat hij hem den weg wilde betwisten; TRENK was reeds dikwijls door deeze straat gegaan, en hadt zich daarom tegen eene dergelijke ontmoeting niet voorzien. In 't begin dagt hij, men moet voor eenen vollen wagen en dronken mensche uit den weg gaan, en zocht hem door zachte woorden tot inkeer te brengen; maar zekere menschen zoeken als met eenen lantaarn onaangenaamheden, en daartoe scheen deeze op het sterkste geneegen. Nog bleef TRENK bedaard, en hielt hem, als of hij zich over hem in 't minst niet bekommerde, even gelijk men veeltijds een klein blaffertje ongestraft laat keffen; maar naauwlijks was hij eenige schreden verder gegaan, als deeze hem met de verachtelijkste scheldwoorden begon te vervolgen. Nu kon hij zich niet bedwingen; hij keerde zich om, en gaf hem eenen vinnigen kinnebakslag. Deeze trok, om zich over dien hoon te wreken, den degen; maar TRENK was hem hier in reeds voorgekomen, en stondt tot zijne verdediging met het blinkend staal toegerust. Het schein, als of in de nabijheid lieden blootelijk gekomen waren, om op het geschalder klingen te wagten; want plotzelings schooten 'er vier

vier officieren met eenige gemeenen toe, vloogen tuschen beiden, ontwapenden onzen held, en voerden hem, zonder zijne gronden aan te hooren, als gevangen weg. Deeze gewelddadigheid was tegen alle wetten; want waren zij beiden schuldig, dan moesten zij beiden gestraft worden, ten minsten hadden zij zich, eer zij hem op deeze wijze mishandelden, van de omstandigheden behooren te laten onderrechten.

Het recht was op zijne zijde; maar, dit zegt men, helpt weinig als 'er niemand is, die het verschafft. Onze held moest alzoo eene mishandeling ondergaan, die hem des te meer smartte, om dat hij niet geloofde dezelve eenigzins verdient te hebben; het arrest op zich selv' baarde hem weinig bekommering, daar hij aan dergelijke voorvallen gewoon was; maar dat bragt hem bijna tot razernij, dat hij uit den mond der geenen die hem voerden, geen woord krijgen kon; ja hij moest zelfs nog tot verzwaring van zijn straf ondergaan, dat men hem eenen doek voor de oogen bondt. Na een lang stuk wegs te rug gelegd te hebben, hieldt men eindelijk stil; toen wierdt hem de doek van de oogen gedaan, — en TRENK bevond zich in een donker gewelf half onder den grond, waar eene flauwe lamp een kommerlijk licht verspreidde. Wat hij ook tot zijne verdediging voortbragt, was te vergeefs; men sloot 'er hem in, en liet hem, zonder hem eenig antwoord te geeven, aan zijne overdenkingen over Wat zoude hij nu van zulk een wonderbaar arrest denken? waar zou, of kon hij recht zoeken? Hij zag dagelijks niemand dan de geenen die hem daar in gevoerd

hadden, wanneer zij hem eeten bragten; maar hij zag hen slechts korte oogenblikken, en boven dien scheenen zij voor hem de spraak verloren te hebben. Hij wist in 't geheel niet, hoe lang hij in deeze gevangenis zoude moeten blijven, daar eeuwige donkerheid hem den nacht niet van den dag liet onderscheiden; oogenblikken scheenen hem hier eeuwen te zijn. Na verloop van eenige weken, die onze held in dit onderaardsch verblijf hadt doorgebracht, kwam 'er een der hem bewakende officieren op een' ongewoonen tijd bij hem, en vermaande hem ernstig, indien hij ooit weder uit deeze gevangenis wilde geraaken, om die vrouw te neemen, welke zijn vader voor hem gekoozen hadde. „Wie is „zij?” vroeg hij half verward, half woedend. „Ik „wil ze ten minsten zien, en mij dan bepalen.” „Neen,” antwoordde de officier, „gij moet eerst „schriftelijke verzeekering geven, eer gij dezelve „zien zult,” en aanstonds trok hij een beschreven papier uit den zak. TRENK nam de moeite niet het zelve eerst te leezen, maar eischte oogenblikkelijk een pen, en ondertekende zijnen naam. Hij zou, uit ongeduld om uit deeze gevangenis te komen, zelfs wel eigenhandig zijn doodvonnis ondertekend hebben; want hij dagt, als hij maar eerst in vrijheid ware, dan zoude het hem gemakkelijk zijn, alles te herroepen en recht te vinden. Hij onderteekende dat blad, en volgde den officier; welke hem uit zijn ciclopisch hol door eenen verborgen trap in een prachtig opgesiert vertrek voerde. Hier verliet hij hem, na hem met veel beleefdhedens, die in zijnen mond onverwagts klonken, geluk gewenscht

wenscht en gezegd te hebben: dat hij zich nu slechts naar zijn believen in het naaste vertrek moest begeven, waar hij zijne Gemalin vinden zou. Indien dit onverwagt voorval onzen held niet weinig verraschte, zoo zal onzen leezer insgelijks niet weinig verrascht zijn, als hij het volgende leest, en gaarne met ons overeenstemmen, dat wij te recht nogmaals, tot opschrift van het vijftiende Hoofdstuk, dit volgende motto verkiezen.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Vrouwen list gaat boven alles.

Maar onze held bevond zich nu in eene vertwijfelende omstandigheid. In 't binnenste van de kamer vreesde hij voorzeeker zijn' vader, en bij hem de vrouw te zullen vinden, die de onverbiddelijke hem opgedrongen hadt. Hij bereidde zich tegen de bittere verwijtingen, welken zijn vader hem stond te doen, en zag reeds vooruit, dat hij gedwongen zou zijn, hem of tegen zijnen wil te gehoorzaamen, of hem eeuwig door wederspannigheid te beledigen; hij wist niet wat hij van beiden kiezen zou, doch hij voelde moeds genoeg, liever het uiterste aftewagten, dan te besluiten tot eene plotfelinge onderwerping. In deeze onzekerheid naderde hij eene kamer die openstond, en ach! hoe verftomt was hij,

als hij daar de Generaales TILLIR met haare dochter aantrof. Bij 't eerste gezicht meende hij te droomen, of niet recht te zien. Hij wreef zich de oogen, als of zij, door de langduurige donkerheid, waartoe men hem veroordeelt hadt, verblind waaren. „Neen; Baron!” riep hem de Generaales toe, „gij ziet recht; wij verwagten u hier; mijne dochter is de Gemaalin die u van uwen vader toegeschikt is geworden; en dit alles hebt gij aan de liefde mijner dochter, en aan mijne bijzondere genegenheid te uwaards te danken.” Een ieder bemerkt ligt, dat zijnen overgang van de grootste ontroering tot de grootste blijdschap natuurlijk was; evenwel verlangde hij, als of hij zijne ooren niet vertrouwde eene nadere opheldering, van 't geen hij zoo even gehoord hadt, en nu vernam hij dat het gansche plan om hem met den Lieutenant M** in onaangenaamheeden, en vervolgens in arrest te brengen, door haar ontworpen was. Dit verricht zijnde hadt men het gansche geval, met verzaarenden omstandigheden, aan zijnen vader bericht; welke daar over zeeker wegens het leven zijns zoons in zorgte moest geraken, en deeze hadt, om dat hij liever zijn plan als zijnen zoon vernietigd wilde zien, aan des Generaals Gade geschreeven, door het huwlijk met haare dochter zijnen zoon te willen redden. Veelligt hoopte hij ook, dat het beminlijk karakter der Freule, waar door zij ten minsten toenmaals op onzen held alles vermogt, op zijn leevensgedrag den besten invloed hebben zoude; ten minsten hij hadt des Generaals vrouw geschreeven, het huwlijksfeest te verhaasten. Zij echter hadden hem

hem gedurende deeze onderhandeling, in 't onzekere gelaten, op dat hij niet door zijnen drift alles bederven mogte. Nu echter stond het kluchtspel een einde te neemen, en wijl toch alle komediën met bruiloften eindigen, zoo willen wij ook onzen held toestaan, om reeds deezen nacht der bruids kamer in te treden.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Waaruit blijkt, dat de huwelijken niet in den hemel gesloten worden, en dat zij dikwijls het graf der liefde zijn.

De huwelijken worden in den hemel gesloten, zeide Pandulf, als hij het met de ouders zijner bruid, over eene aanmerkelijke zomme, ter betaling zijner schulden, eens geworden was. De huwelijken worden in den hemel gesloten, bad hem Willibald na, en ieder een weet dat het van hem afhing of hij de daalers van het kranke meisjes vrijen, of niet vrijen zoude. Goede hemel, vergeef het de booze stervelingen, die het wagen, u tot Koppelaar Generaal te maaken, en hunne blindheid uwer alziende oogen toe te schrijven. Gij zult nooit tijgers met geiten, en wolven met lammeren paaren, noch ongelukkige schepzelen ongelukkiger maaken. — Of men het laatste op den echt onzes helds kan toepassen, zal het vervolg der geschiedenis aantoonen. Aan

haar ten minste haperde het niet, zoo haar huwelijk niet gelukkig was; want zij was schoon, hadt verstand, bezat, volgens het getuigenis van onpartijdigen, de bevalligste zeden en was eene der beminnenswaardigste dames in gansch Hungarijën. Maar, helaas! zij was niet in staat om, zoo als haare ouders gedacht hadden, het wild karakter van TRENK te leenigen.

Want liefde en achting vlood met haar genoeglijkheden.

Zoo draa de Ridder was gebonden door den band
Van Hymen, wierdt voor hem dit anders lustig eden,
Een hel van smart en pijn, daar vuur en folpher brand.
Haast zag men hem de schoer des huwelijks verbreeken,
Verachten 't rein genot van zuivren minnegloed,
Daar hij bij hoeren, die van vuilen wellust spreken,
Tot smaad van zijne gaê, zijn geile driften voedt.

Zelfs ontweek de Lieutenant M*** die een middel tot zijn verhaast huwelijk geweest was, zijne wraak niet; en hij zocht gelegenheid iets op te zoeken, om hem door middel van een tweegevecht aanteranden, zoo als het hem ook gelukte om hem de hand te doorfleken. Zij daarentegen weende en klaagde in 't verborgen, en dikwijls zong zij onder haar snaarenspeel;

Droomen in de gouden stonden,

Zalige vergeetenheid!

Ach, wie heeft uw hart verflonden

Minnaar in den roozen tijd!

Blijd.

Blijdschap heb ik niet gevonden,
In den echt of huwlijksstand,
Liefde heeft zich losgewonden,
Zedert Hymens tanijen band.

Hij, die mij het hart doorgriefde,
Door zijn zuiv'ge wedermin,
Vlucht nu voor mijn teëdre liefde,
Trekt van mij zijn hart en zin.
Moet ik straf in 't huwlijk lijden?
Goôn! wat heb ik toch gedaan?
Mij, zijn lust in vroeger tijden,
Wil hij nu met geesfels slaan.

Meisjes! dat mijn bitter klagen,
Aan uw hart ten voorbeeld zij.
Met de blijde bruilofts dagen,
Loopt gij in de slavernij.
Weest toch altijd bij uw zinnen,
Geeft op mij naauwkeurig acht,
Want weet dat het graf van 't minnen,
Vaak is, de eerste huwlijks nacht.

Even zoo onvergenoegd over zijn noodlot was ook de nieuwe echtgenoot. Hij gevoelde het verzwaaren van zijnen tegenwoordigen staat hoe langs zoo meer, naar maate zijne liefde, die eenige bron van huisfelijke weltevredenheid, afnam. Ook behaagde hem niet dien stillen en vreedzaam kring, waar in hij

zich thans geplaatst vondt, om dat hij reeds te zeer aan de groote waereld gewend was, en allen gevoel voor zagte vermaakken verloren hadt. Voor 't overige bleef hij nog eenigen tijd rustig, op zijne landgoederen, tot hem de volgende omstandigheid bepaalde zijne reeds lang gehaatte wooning in Slavonien te verlaaten, en zich tot zijnen vader, die intusschen Commandant in Leitschauw geworden was, te begeeven.

Z E V E N T I E N D E H O O F D S T U K .

Waar in de held zeventienhonderd guldens verliest.

Hij was namelijk, onder begeleiding van twintig Pandoeren van zijne heerlijkheid, welke voorzorg in dien tijd ten hoogsten nodig was, wyl plunderen en rooven in dit land tot eene gewoonte geworden was, in het nabuurig landschap Nasfitza gereden, om aldaar zelve op de markt eenige paarden, voor zijn gebruik, te kopen. Naauwlijks was hij daar gekoomen, als hem eenigen zijner lieden verhaalden, dat hun twee paarden op de markt ontstoolen waaren geworden. Aanstonds zondt hij hen twee zijner Pandoeren na, die, om dat de weg slecht was, het spoor volgden en den dief werkelijk in 't dorp aantreffen. Zoo dra zij hem echter aangrepen, en tot hunnen heer

voort-

voortslepen wilden, stelde zich het gansche dorp dat op zich zelve een roofnest was, voor den dader in de bres, en viel die twee Pandoeren aan. Maar de eene Pandoer gaf vuur, en schoot eenen der diefreders neder, den dief echter bragt hij in het dorp Nasfitza. TRENK begeerde van den richter straffe, deeze echter eischte den Pandoer, welke den beschutter des diefs doorschooten hadt, in arrest. TRENK weigerde zulks, en den richter beval 40 zijner lieden, den man met geweld 'er uit te haalen; maar de baron beval zijne twintig Pandoeren, hem op het uiterste te verdedigen. De richter riep: vuur! en TRENK sprong met zijne onderhebbenden in 't geweer. Nu wierdt de zaak ernstig, de veertig lieden des richters gaven vuur op TRENK, en schooten met twee kogels zijnen Pandoer *Harumbascha* agter hem door het hoofd, dat hij dood op den grond nederstortte, terwijl hem zelve een kogel digt aan het oor voorbij vloog: hier over wierdt TRENK ten uiterste gramstoorig, en, geheel tegen zijn karakter, matigde hij voor ditmaal zijnen drift, om zich zelve recht te verschaffen. Hij reedt ijlings met denzelfden Pandoer, die den diefbeschutter doorschooten hadt, naar Esfek, voor 't gerecht, in hoope daar zelfs de strengste voldoening te zullen verkrijgen; maar hij vindt zich bedrogen. De stafauditeur *Sasenthal*, zijn doodvijand, kreeg de zaak in handen, om dezelve uit te maken, en het vonnis kwam daar op neder, dat hij met een' schildwacht voor de deur, met het bajonet op den snaphaan, zoo lang zou bewaard worden, zonder dat iemand met hem spreken of aan hem schrijven mogt, tot dat

dat hij 1700 guldens gerichtskosten zoude betaald hebben; maar zijn Pandoer wierdt veroordeeld, om zeven jaaren aan de vesting te arbeiden; doch het meeste dat hem smartte was, dat den gerechtsdienaar welke zijnen Pandoeren aanvoerer nedergefchooten hadt, geen de minste straf wierdt aangedaan. Eindelijk echter trok zich de generaal veldmaarschalk, graaf *Khevenhuller*, die toenmaals kommandant in Esfek was, zijner aan, en bragt te weeg, dat hij uit zijn arrest wierdt ontslagen, en TRENK begaf zich vervolgens, na zeventien honderd guldens kwijt geraakt te zijn, tot zijnen vader naar Leitschauw.

AGTIENDE HOOFDSTUK.

Waar in de held, ongelukkiger wijze, het zevende gebod ontvallen is.

Elk goed, hoe kostbaar het zelve ook wezen moge, verliest van zijne waarde, zoo haast men in 't zekere bezit van het zelve is, en niet meer bevreest is het te kunnen verliezen. Dit is een trek der menschelijke onbestendigheid, waar meede men in onze verlichte tijden medelijden zou kunnen hebben, om niet een aanmerkelijk gedeelte des menschedoms proces aan te doen. *Toujours Perdux*, zeide eens een vermaard koning, en een oud spreekwoord: vreemd brood smaakt wel, schijnt ons hier niet ten onpas aangevoerd te zijn, om tot eene inleiding voor het

het volgende te dienen. Naauwlijks was TRENK in Leitfchau gekomen, of hij maakte kennis met eene dame van uitstekende schoonheid; haar voorkomen trof hem, en zijne vrouw hadt nimmer sterkte genoeg, den onbandigen ridder in haare zachtere liefdebanden te rug te houden. Hij vermeedt zorgvuldig haar gezelschap, en zegt nu dat, waar in hij de nieuwe star zijner liefde zag flonkeren, meest ontmoette hij die dame zijnes harte, bij de Baronnesse van S...; aan welke hij zeer veel liefkozerijen bewees, en eene vertooning maakte, als of hij voor haar even als zijn tegen over haar zittende schone van brandende liefde verfmachte, en alle zuchten haar alleen golden. Voorts bleef hij nog altijd in 't onzekere, of zij wel ooit eenige genegenheid voor hem krijgen zoude, daar zij een' zeer rijken en beminnenswaardigen aanbieder hadt. Hij wendde zich, deswegen, om in 't zekere onderricht te kunnen worden, tot eene vertrouwde van haar, welke hem dan ook onbewimpeld ondekte, hoe zeer haare vriendin op hem gesteld waare. TRENK was hier over ten hoogsten verheugd, en 'er onbrak niets aan zijn geluk, dan gelegenheid om met zijne schoone alleen te zijn; maar deeze gelegenheid scheen bijna onmogelijk, daar haar' gemaal, met de slimste aller grillen, namelijk jaloesheid, ten sterksten bezet was, en zelden van haare zijde weg ging. Of hij daar door iets gewonnen of verlooren heeft, laten wij aan alle vernuftige echtgenooten over ter rijper overweging. Mannen die het grootste mistrouwen in der vrouwen deugd stellen, worden het ligste bedrogen; wijl juist hun mistrouwen den vrouwelijken vindingrijken geest op-

opwekt. Eene vrouw zal zich gewis verwijtingen maken om een' bevalligen echtgenoot te bedriegen; maar een' jaloerschen dwaas te verraaden, houdt zij voor strelende wraak. TRENK's vrouw hadt intusfchen zijn nieuw voorwerp maar al te zeer bemerkt, en hem op de liefelijkste wijze voortkellingen wegens zijne ontrouwheid gedaan, dan hij was boosaartig genoeg, om niet alleen alles te loogchenen, maar zelfs verwijtingen te doen, wegens haar mistrouwen en argwaan, die hij staande hieldt in 't minst niet verdiend te hebben. Voor 't overige voltooide hij zijn plan zoo ver hij konde, en een gelukkig of ongelukkig voorval bragt te weeg, dat de echtgenoot zijner schoone voor 14 dagen, ter verrichting zijner bezigheden, van huis moest. Gewenschte afwezenheid voor TRENK! Hij floeg zijne geliefde eene plaasier-reis op het land naar een bischop, die zijn vriend was, in een groot gezelschap, voor, en nam haar met nog twee andere dames, in zijnen wagen, die hij zelve mendde. Hij reed sterk voort en moest dikwijls op het nakomende gezelschap wagen. Eenige kussen op de hand zijner schoone waren Amors eerste zeegetekens, en TRENK befloot, uit het verlot van haare blanke hand te mogen kussen, grootere vrijheden te zullen bekomen, welke zij hem waarschijnlijk haast vergunnen zoude. Eindelijk kwamen zij bij den Bischoep aan, welke hen zeer goed, naar de wijze der geestelijke heeren, dit zij tot hunnen lof gezegd, onthaalde, en na den maaltijd een bal aanrichte; dat tot aan den lichten morgen duurde. TRENK was niet zoo geheel vergenoegd, als men wel denken zou, want zijne schoo-

fchoone was met te veel aanbidders omringt, om daar bij onverschillig te kunnen blijven. Hij ontweek het gezelschap in een donker zijvertrek, plaatste zich voor het vengster om verse lucht te scheppen, en overdagt zijne grillen; maar nauwlijks was hij aan 't vengster gekomen, of hij hoorde iemand zagtskens tot hem naderen. Hij keek om, en zag zijne schoone, die tot hem kwam en een' heeten kus op zijne lippen drukte; maar zij liet hier op een' diepen zucht volgen. „God! wat doe ik” zeide die onbezonnene, „nog ben ik van uwe stilzwijgenheid niet verzekerd, en gij kent mijnen jaloerschen man.” TRENK gaf hier op de heiligste verzekeringen, stommer dan een visch te zijn, en niet een woord van hunne geheime liefde te zullen openbaaren. Hij — omarmde haar hartelijk, en badt haar, om allen argwaan te vermijden, zich in de danszaal te rug te begeven. Nu begon hij op nieuwe plans te denken, hoe hij zijne liefde in den hoogsten graad zou kunnen drijven, zonder dat noch zijne eigene vrouw, noch de jaloersche man zijner schoone, daar iets van zou kunnen ontdekken. Het bal nam een einde, en TRENK bragt den morgen met overwegingen door. Intusschen maakte het gansche gezelschap zich gereed tot de te rug reis, en men reisde in dezelfde orde weder naar Leitschauw te rug. Daar nam hij afscheid van zijne schoone, onder deeze voorwaarde, dat hij, na eenige oogenblikken, weder zijne opwachting bij haar zou mogen maken; hij ijldde naar huis, en na zich verkleed te hebben, tot haar, en vondt haar, ontkleed in haare slaapkamer.

Haar

Haar blanke boezem was bedekt
 Met eenen ligten doek van 't fijnste stof geweven,
 Twee heuveln van melk, — vertoonden zich daar onder,
 En gingen beurtelings dan op, dan nederwaards.

Noch meer een korten onderrok,
 Liet hem den klijnsten voet — der nieuwe Aspotia
 Tot aan de kuiten zien, terwijl ze een luchtig jak
 Geheel onachteloos hadt om het lijf geslagen. —
 In 't kort, de kunsten die ooit een wellustig wijf
 Gebruikte voegde zij in haar perzoon te zaamen —
 En boven dien is 't waar, dat zelfs de kleinste zaak
 Genoeg is om het hart des mans in vlam te zetten.
 Wie heeft dan krachts genoeg om dees gelegenheid
 Te kunnen wederstaan? — Wij willen niet verdoemen.
 TRENK schikte zich naar tijds omstandigheên.

Hij moge vrij alles aanwenden om zich door de
 tusfschenkomst der bedienden, tegen alle aanmer-
 kingen te beveiligen, en de eere zijner godin te red-
 den; maar openlijk vergt hij onze ligtgeloovigheid te
 veel, wanneer hij ons voor de tweede reis wil wijs-
 maken, in de vuurigste jaaren der jeugd den rol van
Socrates gespeelt te hebben. Het *Platonismus* heeft
 zijue grensen; — 'er zijn zwakke oogeblikken.
 Meer zeggen wij niet. Een ieder taste in zijnen
 eigen boezem! — Voorts is het billijk dat wij
 zijn eigen getuigenis hooren. „ Wat was toen-
 maal wel vergenogelijker gezigt dan ons beide ge-
 lieven? Ik kon haar niet zoo veel schoons en aan-
 genaams van de liefde voorzeggen, dat zij mij niet
 met

met even zoo veel en nog meerder beantwoordde; dech toen ik mijne hoop ten toppunt meende gebragt te hebben, kwam haares ijverzuchtigen mans bediende, die ons stoorde, en ons niet meer tijd overliet, dan dat wij elkander de plechtigste verzeekeringsen onzer liefde en bestendige trouwe toezwoeren. Ik kan wel zeggen, dat ik in mijn leven niets hartelijker heb bemind dan deeze perzoon, welke eene der volmaakste van de waereld is, en die ik ook, geduurende mijn leven, beminnen en hoogachten zal; ja ik zegge, dat mijn eenigste genoegen daar in gelegen is, te zien dat het haar wel gaat." TRENK zette intusfchen zijne bezoeken nog immer voort; of zulks met dezelfde onthouding geschiedde, daar van zwijgt de geschiedenis. De echtgenoot echter kwam van zijne reize te rug, en onze held moest nu alle mogelijke omzichtigheid gebruiken in de bezoeken zijner zielsvoogdes; echter kon de zaak niet altijd geheim gehouden worden, en wij willen der ontdekking daar van een eigen hoofdstuk toewijden.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

*Waar in de held zich in een kleerenkast verbergt,
en doodsangsten uitstaat.*

Op een' zeekeren tijd, als hij wist dat haaren echtgenoot van huis was, begaf hij zich tot haar,

D maar

maar hielt zich bij haar langer op, dan hem geraden was: naauwlijks was hij in een aller gewichtigst gesprek, of in wat gij wilt, met de dame, als in een oogenblik, waar in zij dit het minst verwagteden, haaren echtgenoot de trappen op kwam. Beiden waren zij ten uitersten ontstelt en goede raad was duur. Het kwam 'er op aan om de eere eener vrouwe te beveiligen, of haar voor eeuwig aan den spot der waereld ten prooije te geven, en TRENK flont, zoo als gij weet, op zijne eere. Zij overreedde hem om zich in eene nabijstaande kleërenkast, die wegens haare hoogte een mensch konde bevatten, te laten opsluiten: ongaarne preste hij zich in dien kerker; maar de traanen zijner geliefde vermogten alles op hem. Naauwlijks was hij in die kast verborgen, of de heer gemaal tradt met twee zijner goede vrienden, die met hem op de jacht geweest waren, in 't vertrek. Of deeze nu door de ontroering waarin hij zijne gemalin vondt, iets bemerkte hadt, of door een zijner bedienden was gewaarschuwd van het bezoek des ongenooden gast, dit zij zoo het wil; hij bragt onze held in eene verlegenheid welke bijna zonder voorbeeld is; want al aanstonds na hunne aankomst, vingen zij alle drie aan van hunne tegenswoordige jacht te spreken, en hunne bekwaamheid in 't treffen te roemen; een ieder hielt staande, een' duit met zijn pistool te kunnen raaken; de een wilde het voor den anderen niet opgeven, en, om kort te gaan, zij kwamen in woordenwisseling zoo ver, dat zij eene weddenschap aangingen, en 'er oogenbliklijk de proef van wilden nemen. Met eenparigheid van stemmen, wierdt de kleërenkast

waar-

waarin onze held gevlucht was, tot een geschikt voorwerp verkoren, op welke de drie pistool schooten gedaan zouden worden. Eindelijk tekenden zij met krijt een' zeer kleinen cirkel daar op, laadden hunne pistoolen, en stonden in den behoorlijken afstand. Hoe denkt gij, dat, gedurende deeze voorbereiding, de dame en haaren ridder te moede waren? Wie beschrijft best de ontsteltenis der eene en de vreeze des anderen? Hij zoude als een schurk sterven, zonder zijne geliefde te verdedigen; ten minsten zonder den roem van niet ongewroken gevallen te zijn!.. Voor deeze lafhartigheid was zijn karakter niet vatbaar. Hij besloot dan zich in staat te stellen, om niet alleen te moeten sterven, of zijnen dood door zijne vijanden duur genoeg te laten kopen. Het beste tegenmiddel dat hem de kortheid des tijds aan de hand kon geven, was, om oogenblikkelijk zijne bij zich hebbende zak-pistoolen aan te grijpen, en door eene spleet der kast, waar door hij 'er uit kon zien, in 't onzekere los te branden. waar door hij ten minsten de omstaanden in verwarring zou brengen, tijd winnen om uit de kast te vluchten, en zich in zekerheid te stellen; de uitvoering gelukte hem, en voldeed aan zijne verwachting. De onverwachte schoot ontfelde hen allen, en de een zag den anderen aan als of zij den dader daar van onder den hunnen zochten. Onze held maakte zich woedend, schopte met zijnen voet de kast open, sprong 'er uit, schoot het tweede pistool, dat hij in de hand hadt, af, en ijde naar de deur en trappen, zonder een woord te spreken. Zoodra de anderen dit zagen, vertoefden zij niet om

D 2

hem

hem oogenblikkelijk na te volgen. TRENK bleef op de straat staan, en de eerste die hem met den degen aanviel was de echtgenoot, welke zich natuurlijker wijze inbeelde het meeste beledigd te zijn. Het onrecht was op de zijde des helds, maar het geluk der wapenen verklaart zich niet altoos ten gevalle der gerechtigheid. Na eenige stooten viel zijn tegenpartij, zwaar gewond, op den grond neder. 'Er kwam een' oploop, en de twee anderen waagden zich niet aan onzen held; deeze zaak kon kwaade gevolgen gehad hebben; doch, de gewonde wierdt spoedig weder hersteld, en tusschen beiden komende lieden van aanzien, brachten te weege, dat ten minsten de oorzaaken des tweegevechts, die hun geen van allen eer aandeden, niet algemeen ruchtbaar wierden.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk raadt, om nooit zijn pijp aan te steken met Billets-doux, (minne briefjens) en waarin versmaadde liefde zich zoekt te wreken.

Het vorige geval was slechts aan weinigen bekend, en zelfs voor TRENKS vrouw eenen tijd lang geheim gebleven; maar meerder tegenspoedige omstandigheden vereenigd, dreigden op onzen held als een zwaar onweder te zullen losbreken; want schoon de echtgenoot zijner geliefde thans schein gerust gesteld te zijn, zoo was het echter geheel anders, met den,

den, door onzen baron, onderkropenen medevrijer gelegen. Deeze zagt gelegenheid tot twist, en schimp- te in een openbaar gezelschap op TRENK'S vader. TRENK eischte hem, zoo dra hij dit vernomen hadt, op pistolen. De graaf verscheen; beiden schooten zij hunne geweren los, en laaiden dezelve op nieuw; maar wijl TRENK bij het laden zich te zeer over- haastte, bleef eene kogel in den loop zitten, dit ver- droot den graaf, en hij vermaande den baron niet te lang te talmen; vuurig en eergierig, zoo als hij was, wierp hij dat pistool weg, en zeide op een' trot- schen toon tegen zijnen vijand: „gij moet geloven, heer graaf! dat ik in staat ben mij met één pistool tegen uwe twee te verweren.” De graaf nam dat aanbod aan, tradt elf schreden te rug, en brandde het eerste pistool op TRENK los; deze echter schoot hem in 't zelfde oogenblik door de borst, dat hij zinneloos op den grond neder stortte; hij was weder spoedig herstelt, doch betuigde, gedurende zijn gansch leven geen verlangen meer te hebben, een aangeboden pistolen partij van onzen held aantene- men, veel minder hem zelfs tot een spel van dien aart uit te dagen; voor 't overige verzuumde hij geene gelegenheid om dat geheim bekend te maken, zoo dat het spoedig ter ooren van de gemalin onzes helds kwam, die buiten dat reeds lang een' gegron- den argwaan hadt opgevat. TRENK stelde alles in 't werk, om haar in andere gedachten te brengen. Waar door hij haar wel eenigzins gerust stelde, maar niet overtuigde. In één woord, TRENK stond ver- raden en zijne gemalin in het grootste huwelijks on- heil gebragt te worden. — Op een' zekeren tijd,

trok hij een briefje uit zijn zak om zijn pijp aan te steken, en na dat hij het gebruikt hadt, wierp hij het, brandende, tegen den grond, maar het vuur verterde het niet geheel: zijne vrouw, die, even als andere dochters van Eva, redelijk nieuwsgierig was, nam het niet verbrande gedeelte van het briefje op, en vondt, behalven de naams-ondertekening zijner geliefde, eenige hartelijke uitdrukkingen, die haar aan de ontrouwheid hares mans geen de minste twijffel meer overlieten, en haar bijna in razernij bragten. TRENK stond als versteend, zoo dra zij hem het overblijffel van het briefje, met al de verwijtingen, welke de beledigde liefde eener woedende vrouw kan uitbraken, onder de oogen bragt. Hij wilde zich verontschuldigen, maar alle bewijzen waren tegen hem; nog eene omftandigheid, bevoororderde de gansche ondekking van zijnen geheimen omgang met de ongenoemde dame. — De lezer zal zich herinneren, dat onze held eerst zijn hof maakte bij de Barones. S... alleen, om dat hij wist daar zijne zielsvoogdes te zullen aantreffen. De Barones welke zich inbeelde van hem bemind te zijn, was intusfchen duidelijk gewaar geworden, dat zij slechts de figuur-maakster was, terwijl hare vriendin de hoofdrol speelde. Overvloedige stof om verfmaalde liefde te wreken. Haar plan was fijn genoeg aangelegd, om onzen held dit betaald te zetten. Zij maakte op een' zekeren tijd, als zij wist dat TRENK niet te huis was, bij zijne gemalin eene visite, en zeide van haren gemaal zulke dingen, dat hij, toen bij dezelve uit den mond zijner huisvrouw hoorde,

de

de Barones eene wraake toezwoer , welke in de geschiedenisfen weinig voorbeelden heeft.

EENEN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar bij men wel zal doen, eer men het zelve leest,
een prife snuiftabak te nemen, want het geeft
eenen geweldigen stank.*

Voorzeker doet hem de genomene wraak weinig eer aan, hij zelve schrijft die der jeugdelijke onbezonnenheid toe. Zij was als volgt: hij liet een' grooten waterpot halen, en beval zijnen knecht daar in zija natuurlijk gevoeg rijkelijk te doen, dezen pot moest zijn looper 's anderdaags morgens onder den mantel nemen, en zich daar meede bij de Barones begeben. Hij was nauwlijks in haar slaapkamer getreden, of zij beval hem voor haar bed te komen, wijl zij dacht dat hij een verzoenings briefjen van TRENK voor haar bij zich hadt. Mijn heer, zeide de looper, laat zich uwer genade aanbevelen, en zend u door mij een Esfens om den mond te stoppen. Dit gezegd hebbende, bragt hij den pot van onder zijnen mantel voor den dag, goot den inhoud daar van over haar gezicht, smeet den pot door de kamer heen, en begaf zich, eenen schrikkelijken stank achter latende, van daar. Hier door dacht TRENK zich de beste genoegdoening verschaft te hebben; maar de Barones nam deze brutale daad zeer euvel

op, en deedt hem daar over een proces aan, met dat gevolg, dat de looper naar verdiensten wierdt gestraft, en TRENK, na dat hij een half jaar in arrest hadt gezeten, 1700 gulden moest betaalen. — Voor 't overige zegt hij zelfs, dat hem geen arrest minder berouwd als dit, en hij met vermaak het vereischte geld betaald heeft. — Integendeel was zijn oude vader, welke hij gedurende zijn verblijf in Lotschouw eeuwige smart hadt aangedaan, over deezen laatsten strek zijns zoons zoo toornig, dat hij hem, na zijne loslating, beval om oogenblikkelijk met zijne vrouw naar zijn landgoed in Slavonien te reizen. TRENK viel dit bevel als een donderslag op het hart, deels wijl het verblijf aldaar hem in 't geheel niet beviel, deels, en dit was wel het voornaamste, wijl hij zich van eenen oort moest verwijderen, in wiens muuren het voorwerp zijner liefde huisvestte. Maar zijn vader was, wanneer hij eens iets met ernst voorgenomen hadt, onverbiddeijk, en TRENK moest tegen wil en dank zich ten spoedigsten op reis naar Slavonien begeven.

 TWEE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Het welk men lezen moet, om 'er den inhoud van
te weten.*

Om het onderling aandenken der beide gelieven levendig te houden, deedt hij eenen ring voor haar, en zij eenen voor hem, in de maak: in den zijnen moesten de volgende letters gegraveerd worden: R. D. F. B. T. (*ricordadi del fedel* Baron TRENK.) — Denk aan den getrouwen baron TRENK; en op dat de goudsmit hem daar mede geen' trek zoude kunnen spelen, lag hij denzelven eene diepe stilzweigenheid op; met bijvoeging, dat hij, zoo dra de ring klaar was, den zelve in perzoon zoude afhalen. Maar terwijl TRENK, tot zijn ongeluk, op de jacht was, bragt de goudsmit den ring, door hem intuschen klaar gemaakt, bij zijnen vader te huis; deze gaf hem zijne schoondochter over, waar door zij weder in den vorigen argwaan verviel, welke TRENK door zijne liefkozerijen, en verzeeringen, meende weg genomen te hebben. — Nu was het wederom klagen en kermen, en TRENK zou bij zijne thuiskomst zeer slecht ontvangen zijn geworden, als hem niet een looper, van het voorgevallene, bericht gebragt hadt; want daar door won hij tijd, om behoorlijke maatregelen voor het drijgend onweder te nemen; en men moet hem na ge-

D 5

ven,

ven, dat het hem zelden in zaken van dien aart aan bevassing ontbrak. Hij beval dan zijnen getrouwen dienaar, om, zoo dra zijn vader hem over den ring zoude spreken, met een neusdoek vol groene erwten, die in Ongarijen zeer goed wasfchen, in 't vertrek te komen, en hem een kompliment van vrouw R. D... te maken, met wie hij insgelijks bij zijnen vader nog in eene kleine verdenking ftond, als of zij voor hem de erwten zond. De list gelukte, en de oude, die dit alles aanzag, liet zich ligt overreden, dat de ring voor die R. D. gemaakt was geworden, en dat de drie eerfte letteren haaren, maar de drie laaften zijns zoons naam uitdrukten. Zoo dra zijn vader gerust gefeld was, moest zijne vrouw zich met denzelfden kaalen uitvlucht vergenoegen; maar, tot meerder verzekering, gaf hij haar zelfs den ring, en beval haar, denzelfen aan eenen oort te werpen, bij wiens benoeming zekere lieden even zoo goed Salva venia spreken, als wanneer zij van hare voeten of andere dergelijke ledematen praaten. Maar zij dacht een beter gebruik daar van te kunnen maken, en juist moest deeze onaangenaame ontmoeting met den bewusten ring, een middel worden, dat hij door haar zelve aan hare meede boelin wierdt bezorgd. Zij fchonk hem namelijk aan die dame, welke, zoo als wij boven gezegd hebben, het eerst aan TRENK, de genegenheid zijner fchoone bekend maakte. Het natuurlijk gevolg daar van was, dat zij hem, in handen leverde van haar, voor wie denzelfen eigenlijk gefchikt was, en deze was even zoo vergenoegd over het toeval door 't welk zij hem gekregen hadt, als over het gefchenk zelve; maar wat hielp

hielp dit alles, TRENK moest van daar weg reizen, terwijl duizend zuchten zijner beminde hem naar Slavonien volgden: treurige reis, voor den ridder! altijd verder van zijne geliefde, en steeds aan de zijde zijner gemalin te zijn, was voor hem ondraaglijk. Dikwils berste hij op zijne reis in de ijsfelijkste vloeken over zijn wederfpanning noodlot uit, zong treurige afscheids liederen, en zag zoo lang hij kon naar de verlatene geliefde muuren te rug; maar dit maakte de omstandigheid zijner ongelukkige echtgenoot nog veel verschrikkelijker; zij wist wel dat hem het afscheid van zijnen vader niet zoo zeer ter harte ging, en zij kende zijne neigingen al te wel, dan dat zij niet zoude hebben kunnen raden, wie alle zijne zuchten en afscheids wenschingen golden. Maar zij verborg haaren kommer diep in 't hart. Haar aangenaam voorkomen, waar in de wilde ridder wel eer zoo veel behagen schepte, verslenschte, doodelijk hartzeer hadt het rood van hare wangen geplukt, droevige vooruitzichten zweefden voor haare oogen, en nergens dan in het somber graf, meende zij genezing voor de inwendige kwaalen van haaren boezem te vinden. Dit gelukte haar, en zij stierf omtrent een jaar na haare aankomst in Brestowetz; vier kinderen hadt zij ter wereld gebragt, die echter alle vóór haar begraven waren. Zij stierf in den bloei haarer jaren. Ongelukkig offer van het huwelijk! Uw gemaal was toenmaals ver van u; en vergoot niet eenen traan over uw lijk; maar medelijdenden betreuren uwcn dood.

Vre-

Vrede zij uw dierbare asche!
 Vrede zij uw koud gebeente!
 Zoet en zacht en slaamlend weê,
 Marilaares van 't Echtverbond,
 Zweev' steeds om uw aaklig graf!

Wel u, gij hebt uitgestreden,
 En de grond bedekt uw smarten;
 Ja uw traanen en uw klagten,
 Die gij slaakte nacht en dag,
 Zijn verslonden door den dood.

Ruisch nu, zachte vrede palmen,
 Over haare rustplaats heenen!
 Wil hier zucht op zuchten slaaken,
 Haar onschuldige asch ter eer,
 Teêrgevoelig wandelaar!

DRIE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waarin de held ritmeester wordt in Rusfischen
 dienst, en den Turken den dood zweert.*

TRENK was alzoo weder op zijn landgoed, maar hadt in 't minst geen lust om daar stil te blijven zitten; hij wagte weder naar gelegenheid, om eene werk-

werkzamer levenswijze te vinden; en deze deedt zich haast op, echter niet zoo als hij wel gewenscht hadt; ten minsten, hij trok 'er de vruchten niet van, welken hij zich beloofd hadt. — De Turken en Tartaaren, namentlijk, waaren in 't jaar 1737 in het Rusfisch gebied gevallen, en hadden ongestoord aan de grensen geplunderd en geroofd wat hun beviel, zonder dat iemand op zich genomen hadt, deeze euveldaad tegen te gaan. — De Rusfen grepen de wapens aan om zich zelve recht te verschaffen. **KARL** de Zesde, Rooms duitsch Keizer, leende hun, niettegenstaande zijne ledige schatkist, en de afgematheid zijner troupes, in den laaften oorlog in Italiën en aan den Rhijn, daadelijk bijstand. **SEKENDORF** wien nog **KHEVENHULLER** als generaal toegevoegd wierdt, bekwam het kommando over de troupes; bij dezen verwoegde zich **TRENK**, welke zich reeds in zijn hart verheugde over den nederlaag, dien hij onder de ervvijanden der christenen dagt aan te regten, en bood hem aan, om met 4000 vrijwillige Pandoeren, die hij op zijn eigen kosten wilde aanwerven en onderhouden, in Bosniën in te dringen; die in den beginne zijn aanbod gaarne inwilligde, maar het echter, na dat hij daar over met den Prins van Saxon **HILDBURGHAUZEN**, onder wiens regiment **TRENK** voorheen als vaandrig gediend hadt, en die hem vermoedelijk niet van de beste zijde kende, gesproken hadt, aafstonds weder verwierp. **TRENK** verdroot dit weigerend antwoord des te meer, daar hij niet twijffelde aan de gelukkige gevolgen zijner onderneming, en zeeker geloofde, in den tijd van veertien dagen, aanzienelijke troupes te

zaam

zaam te kunnen brengen, wjl een groot aantal van Turkfche onderdaanen in Bosnien, uit haat tegen de ottomanfche dienstbaarheid, zoo hij dagt, zich bij hem zoude voegen. Hij nam dan 't besluit, om in dienst van eenen anderen monarch te gaan. — Doch, hij vergat echter zijnen plicht niet, welke hij den huize van Oostenrijk verschuldigd was, en begaf zich in Rusfifchen dienst, deels wjl dat rijk toenmaals met Oostenrijk verbonden was, deels wjl hij zich van de Rusfifche Keizerin ANNA IWANOWNA, die voor heen met de hertog KETTLER van Koerland getrouwd was geweest, uit welk Kettlerisch huis hij van moeders zijde afftamde, waar op hij zich niet zelden beroemde, groote bevoorderingen tot den hoogften eereftand beloofde. — Gelegenheid om in Rusfifchen dienst te komen vondt hij wel dra, daar den overfte KUMING, die een gedeelte zijner Hufaaren in Ongarijen aanworf, in zijn 's vaders huis te Leitschauw zeer veel beleefteden genoot. — Voorts wilde het zijn vader in den beginne niet toestaan, wjl hij van het wild karakter zijns zoons alle mogelijk onheil vreesde; daar deeze echter ernstig beterschap beloofde, en den overften bij zijne werving zeer veel dienst deedt, gaf zijn vader hem eindelijk verlof, om de ritmeesters plaats onder het Rufifch regiment hufaaren van KUMING aantenemen. Hij nam alzo affcheid van de zijnen, onbewust of hij iemand van hun ooit weder zien zoude, en begaf zich bij KUMING. Na verloop van eenige maanden, die hij met aanwerving in Ongarijen doorgebracht hadt, reisde hij in 't jaar 1738, met driehonderd man, zoo sterk was dat regi-

giment, door Polen naar Kiow af. — Onder wegs wierdt hij door eenen Poolfchen edelman voor den fabel geëischt; TRENK verfcheen, maar doodelijke fchrik greep den Polak aan, zoo dra de vreesfelijke kling des barons hem in de oogen fchitterde; in 't kort hij koos het haazepad, en TRENK liet hem loopen. Voorts hadt hij op deeze reis eene gevaarlijke ontmoeting: hij reedt namelijk in een koets, over den toegevrozenen Weichzel; toen hij 'er midden op was, brak het ijs, en TRENK fchoot nauwelijks tijds over, om uit den wagen te springen, en te voet naar het land te vluchten; behalven dit ongeval, kwam hij gelukkig in Kiow aan, en reisde vervolgens verder voort, tot aan de Rusfifche armée, die zich over den Driefentroom bij Perowolozna gelegerd hadt, en volgens TREPKS opgaaf, uit drie maal honderd duizend man beftond, behalven de marketenters, voerlieden en dergelijken. Andere geven dezelve een derde zwakker op, en deeze berekening fchijnt gegronder te zijn; voor 't overige waren 'er behalven eene ongehoorde menigte van wagens, nog vijftienduizend marketenters bij, welken voor zes maanden proviant moesten mede voeren, wjl in deeze woestenen, noch huizen noch bewoners te vinden zijn, en ook uit de weleer bewoonde ftrecken, de vreeze des oorlogs met deszelfs gevolgen, de inwooners verjaagd hadt. TRENK trof aanftonds eenen goeden optrek; en richtte volgens zijne eigen woorden, zijne huishouding met twaalf wagens in; die men echter uit liefde voor de waarheid, op drie moet verminderen, wjl hem hier zijn gewoon ftokpaardje overreden hadt.

VIER-

VIERENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin een ligt middel om zijne schulden te betalen, aan de hand gegeven wordt.

Thans was de armée op marsch, en onze held wedervoer op weg de volgende ontmoeting: op een' zekeren dag als zij een bosch voor bij trokken, stegen de hufaaren van hunne paarden af om uit te rusten. Maar TRENK, met eenige andere officieren, waren uit begeerte voor de jacht, welke in deze streken ongemeen schoon is, dieper in het bosch gedrongen, hij hield zijnen jachthond met een touw vast, en dagt nergens op dan op goeden buit, als 'er eensklaps geblazen wierdt, om te paard te slijgen; zij stegen alle op het paard, en TRENK, welke zich met den major van zijn regiment verder verwijderd hadt, deedt zulks ook, maar dat regiment was intusfchen bij de driehonderd schreden voortgerukt. Terwijl onze held niets kwaads vermoedde, tradt de Major voor hem, met een pistool in de hand, en sprak tot hem deze woorden: „ Gij hebt mij het leven bitter gemaakt, heden moet gij sterven!” en brandde aanstonds op hem los, tot zijn geluk mistte hij, en trof alleenlijk het paard voor den kop, het welk daar op plotzelijk nederfotste. TRENK was door dit voorval als van den donder getroffen, maar echter verliet hem zijn moed niet. De verraderij en het gevaar, waar in hij zich bevondt, was al te groot, om niet

op

op redding en weerwraak te gelijk te denken. Woe-
 dender dan een gewonde leeuw, vloog hij op zijnen
 vijand los, en rukte hem het tweede pistool, waar
 meede hij op hem mikte, uit de hand, zette het
 zelve zijnen vijand op de borst, en dreigde het los
 te branden; maar de Major was nu lafhartig genoeg,
 van om leven en genade te bidden, en TRENK
 edelmoedig genoeg, van hem zulks te schenken, na
 dat hij hem buiten staat gesteld hadt, om hem eenig-
 zins te benadeelen. — Was deeze daad, op zich
 zelve schandlijk, de grond waar uit de zelve voort-
 sproot, was nog veel verächtelijker. TRENK hadt
 dezen officier eenige maanden te voren drie honderd
 acht- en- dertig ducaaten geleend, welker betaling
 deeze onder allerhande uitvluchten tot heden toe hadt
 nagelaten. — Thans viel het hem in, om door
 middel van eenen kogel zich van dezen onaangena-
 men schuldeisfcher te ontdoen; maar welk project
 echter door eenen misfchoot, tot geluk voor onzen
 held, verijdeldt wierdt. Nu nam TRENK zijn te-
 genpartij het paard af, en zoo haast hij de armée
 weder ingehaald hadt, verzogt hij bij zijnen oversten
 voldoening voor deze belediging; maar hoe verbaast
 stond hij, als deeze hem koeltjes, en met eene ge-
 maakte houding antwoordde: „ dat hij van de wet-
 „ ten en gebruiken des lands niet genoeg onderricht
 „ was, en daarom die geheele zaak, indien hij zich
 „ geen erger gevolgen op den hals wilde halen, be-
 „ hoorde te smooren.” — Zich door deeze dreigementen te laten affchrikken, of door dien vreed-
 zaamen raad in slaap te laten wiegen; streedt geheel
 tegen het karakter van onzen held, welke niet zel-

den zijn leven hadt gewaagd, om ontfangene beledigingen te wreeken. Zonder zijnen overften hier in verder te kennen, ijde hij tot den graaf MUNCH, en verhaalde hem de ganfche gefchiedenis, welke daar op den Major een arrest van zes weken aanzeide.

VIJF- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in zich de Aucteur de beloofde onpartijdigheid herinnert, en het voorgaande hoofdstuk op eene andere wijze uitgevoerd wordt.

Daar wij onzen lezeren eene getrouwe fchilderij onzes helds belooft hebben, zoo vinden wij ons verplicht, ook de aanmerkingen van anderen tegen deze of geene omftandigheid, welke veelligt de eigenliefde des helds verfchoont, of ten minften niet getrouw verhaalt zal hebben, bij te brengen. Wij weten zeer wel: *De mortuis nil nisi bene.* — Maar uit liefde voor de waarheid moeten wij bekennen, dat wij 't ten minften niet wagen, den held der gefchiedenis altijd van pocherij vrij fpreken; — des te meer vinden wij ons verplicht, ook het oordeel van anderen aantevoeren, die in dit en andere ftukken gelegenheid gezogt hebben om hem tegen te fpreken. — In de onpartijdige aantekeningen van eenen onbekenden fchrijver, in den jaare 1747, te Frankfort

en

en Leipfig uitgekomen; wordt het voorval met den major, omtrend op de volgende wijze verhaald: Op den marsch tegen Bender was TRENK meest altijd arrestant, wyl hij met zijnen oversten, immer in eenigheid leefde, de hoofdoorzaak van dezen twist bestond hier in: hij hadt zijnen oversten, dien het aan geld, tot onderhoud der nieuwaangeworvene manschappen, mangelde, op den marsch door Polen, drie honderd acht- en- dertig ducaaten geschooten; welke belooft hadt het zelve, zoo dra zij te Kiow zouden aangekomen zijn, te rug te geven; maar de betaling agter blijvende, vorderde TRENK met kwaadheid het geen men hem met goedheid weigerde te geven. Zoo lang zij nog in Kiow bleven, zocht de overste hem gerust te stellen zoo goed hij konde, ook verzekerden hem de generaals, die van het geval gehoord hadden, dat hij zijn geld weêr zou krijgen, zoo haast het Commisfariaat de werfrekeningen op genomen zoude hebben. Daar men echter te veld trok, en TRENK, welke nog niet betaald was, steeds schimpte en dreigde, zag de overste zich genoodzaakt, hem als arrestant te behandelen. TRENK daar en tegen, was in 't geheel nog niet rustig, maar zocht zijnen Major NOWATTA, tegen den oversten op te zetten. NOWATTA verachtte denkbeelden van dien aart, gaf den onrustigen en driffigen jongeling de beste lesfen, en verweet hem, dat hij met niemand van het gansche regiment in rust leven kon. Zoo welmenend dit verwijd van NOWATTA was, zoo zeer hield zich onze held hier door beledigt; alle gelegenheid zoekende om zich aan den major te wreken, en wyl hij wist dat hij zeer

ijverzuchtig was, rante hij hem van deeze zwakke zijde aan, en stroomde juist niet de beste geruchten van zijne vrouw onder de officieren uit; niemand hunner was zijn vriend, zóo dat alles wat hij zeide, en mogelijk nog meerder, den major wierdt aangebragt, welke hem hier over onderhieldt; maar hij zegt alles te lochenen, zijne houding alleen verriedt hem. — De major hieldt zich hier op, als of hij alles vergeeten hadt, en was zeer vriendelijk tegen TRENK; maar eenige dagen daar na als de armée even op marsch was, en de major met TRENK eenige honderd schreden in de verwijdering alleen reedt, en zij in eenen kuil gekomen waren, waar zij van niemand gezien konden worden, stelde deze zijnen ritmeester andermaal voor, het geen hij tot lasten van hem, zoo wel als van zijne vrouw gesproken hadt, en eischte oogenbliklijk genoegdoening, door middel van pistolen: de barón verontschuldigde zich, met te zeggen dat hij als arrestant geen geladene pistolen bij zich hadt, NOWATTA boodt hem daar op een van de zijnen aan, met bijvoeging: dat men wel met een eenig het nodige kon verrichten. Maar TRENK hadt hier in 't geheel geen lust toe, en bediende zich van de eerste gelegenheid, om weder bij zijn regiment te komen; daar beklagde hij zich, dat de major hem voor pistolen geëischt hadt. Maar wijl hij geen getuigen hadt, en de major, om niet ongelukkig te worden, het lochende, bleef de zaak steken, en TRENK was daar na stout genoeg, zijne toenmalige lafhartigheid welke hem alle officieren verweten, op zijn tegenpartij te schuiven, gelijk hij het dan ook bij den generaal veld-marchalk grave van

van MUNNICH, welke hem toen nog niet kende, zoo ver wist te brengen, dat hij den major, van voor het, front voor zes weken arresteren liet. — De laatste omstandigheid benevens de voorgewende lafhartigheid onzes helds, maakt de onpartijdigheid des verhalers meer als verdagt. Dapperheid kan men toch onzen held niet weigeren, zoo min als ons het recht om tot een nieuw hoofdstuk over te gaan.

ZES- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de held bewijst een goed soldaat te zijn,
en openlijken lof daar van wegdraagt.*

Aanstonds na dit voorval, wierdt TRENK met depeches aan den kommandant en generaal STORFEL naar Oksakow, en van daar door Lugnief aan den Don, waar de Donische Kofakken en Kalmukken wonen, naar Astrakan bij den kommandant gezonden, van wien hij zich tot den generaal veldmarfchalk LASCI begeven moest, en kwam bij de Munische armée weder te rug, op het zelfde tijdstip dat zij de Boogstroom pasfeerden. Veelen ontkennen deze verzending, doch daar zij hunne mening niet met behoorlijke bewijzen bevestigen, laten wij de keuze van een en ander over, aan het oordeel van den genegen lezer; maar nauwlijks was de Russische krijgs-armée aan den overkant van den Boogstroom gelegerd, als de Fouragiers, die met een

goede bedekking waren uitgezonden, van meer dan honderd duizend Turken en Tartaaren aangevallen wierden, welken met hun gefchrei de fterren verfehrikten en den ondergang der waereld dreigden; het gansche leger raakte hier door in allarm. De armée rukte uit, en alle onreguliere troupes, benevens de pikets traden voor haare spitze. — TRENK al weder arrestant zijnde, reedt alzoo niet aanstonds voor het regiment, maar hieldt zich agter het front der infanterie op. Zoo dra hij echter zag, dat zich dat regiment in orde hadt gesteld, en de overfte draalde om den vijand aantevallen, begaf hij zich voor aan de spitze van zijn Escadron, en riep het regiment toe: „wie hart heeft volge mij!” omtrent twee honderd volgden hem, en onze held dreef met deeze weinige manschappen de Tartaren met eene ongemeene dapperheid te rug. Graaf MUNNICH gaf hem hier over den openlijken lof, ontsloeg hem aanstonds uit zijn arrest, en beloofde hem, verder voor zijn geluk te zullen zorgen; het welk hij zekerlijk uit vergelding voor zijne dapperheid nog meerder gedaan zoude hebben, indien TRENK zelve, door geduurige oneenigheden met zijne meerderen, schoon MUNNICH dezelve, om verschillende redenen, niet alle ontwaar wierdt, zich den weg tot grotere posten niet toegesloten hadt. De armée brak nu op, en trok van den boog tot aan den Dnieperstroom. De wagens met proviant en victualie voorzien, waren eenige mijlen voor uit gezonden, onder eene sterke bedekking, waar van de vijand bericht kreeg; een zwerm van 3 à 4 duizend Tartaaren en Turken vielen de bedekking aan, en hieldt de zelve 24 uren lang

lang in de Wagenburg (*) ingesloten , tot Graaf MUNNICH , na dat hem dit geval ter ooren was gekomen , eenige regimenten Infanterij en ligte troupes tot hare verlossing afzondt. Zoo haast de vijanden nieuwe troupes zagen aanrukken , verlieten zij de bedekking , zwermden om de Infanterij heen , en grepen te gelijker tijd de beide Hoozaren-regimenten Sturgoraw en Kuming aan. Zij gedroegen zich dapper ; maar waarschijnlijk zouden zij voor de vijanden hebben moeten bezwijken , als hun niet ter rechter tijd de Infanterij te hulp gekomen ware , en hun door eenige kanonfchooten lucht gemaakt hadde. TRENK deedt hier wonderen van dapperheid : onder anderen jaagde hem een Tartaar in 't gevegt een spiets door het ligchaam , woedende trok hij denzelven uit zijn ligchaam , en brak hem door zijne gewoone sterkte in stukken ; gaf zijn paard de spooren , en ontvluchte de Tartaren , die hem van alle zijden omringden , even zoo gelukkig als zijne wonde weder hersteld wierdt. Of voorts TRENK de beschuldiging die hij den overigen officieren zijnes regiments maakt , namenlijk , dat zij het voor beter zouden gehouden hebben , naar de hoofdarmée te retireren , en liever hunnen rug als hunne borst den spietfen der Tartaren prijs te geeven , waar zij ; — en of hij alleen het wijkende regiment met 14 man gedwongen heeft om stil te staan , laten wij aan zijn plaats ; ten

min-

(*) *Wagenburg* betekend eene verchansing van wagens en karren , waar achter de daar bij behoorende bedekking zich verbergt , en tegen den vijand ageert.

minften ſchijnt hier den haat die hij tegen al de overigen , en bijzonder tegen zijnen overften en major , opgevat hadt , zijne pen beftuurt te hebben. Ondertusſchen was de zomer voor het grootst gedeelte verftreken. De Ruſfiſche armée hadt nog niets van aanebelang nitgericht , moest alzoo van den Dnieſterfroom in hare oude grenzen te rug trekken ; en hadt zeer veel verlies aan menſchen en vee geleden , echter was het zelve bij lange na zoo groot niet als TRENK verhaalt , wanneer hij zegt : dat ten minften vijftig duizend menſchen en twintig duizend oſfen , en ander vee , op het woeste veld bij den Dnieperfroom , door gebrek van voedzel , waren omgekomen. — Integendeel , de armée hadt overvloed aan proviant , ſchoon hetzelve juist niet al te best was , daar men hetzelve zoo veelde mijlen ver heên gevoert hadt. Intusſchen kon men , volgens zijn eigen verhaal , in deze ſtreken genoeg wildbraad , met een kleine moeite , bekomen , en de Ruſfen waren van oudsher niet gewoon aan lekkere ſpijzen. Vervolgens leert ons dit geval , dat juist niet altijd de talrijkſte legers , de vreeslijkſte zijn. ALEXANDER richte met een hand vol volks meer uit dan DARIUS , die geheel Perziën onder de wapens hadt gebragt.

ZEVEN- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held tot den Zabelvangst naar Siberiën gezonden zoude worden, en het welk onder anderen leert, dat het niet goed zij, zich op het neefschap van grooten te beroemen.

Men betrok nu de winterkwartieren, en thans verledigde zich de hooge krijgsraad, de wanorde die 'er in het Hoezaaren-regiment van Kumming, door eeuwige onecnigheden van den oversten en major, met TRENK, geduurig plaats hadt, te onderzoeken. TRENK gaf alles op wat hij wist, tot nadeel der overige officieren te zijn, en deeze verzuinden op hun beurt insgelijks niet, zich elk geval dat onzen held gehaat kon maken, ten nutte te maken. De voornaamste beschuldiging tegen hem was deze: Hij hadt aanstonds na zijn aankomst te Kiaw dikwils de dwaasheid gehad, zich in openlijke gezelschappen niet alleen, maar zelfs wanneer hij twist hadt met andere officieren, te beroemen dat hij een bloedverwant der Rusfische Keizerin was, van moeders zijde, die uit den huize van KETTLER afstamde. Waarschijnlijk om zich bij zijne medemakkers door deeze grootspraak een zeker aanzien te verschaffen. Wien de geschiedenis der tijden bekend is, kan ligtelijk opmaken, dat deeze grootsprekerij als eene kwetzing der majesteit moest beschouwd worden, en

de zaak wierdt ook daadelijk zeer hoog genomen; want TRENK wierdt geboeid, en veroordeeld tot ballingschap in Siberiën; bijna verloor hij, daar hij zich zodanige behandeling in 't minst niet voorgesteld hadt, als men hem dit vonnis voorlas, zijn verstand, en viel in zoo een zwaare krankte dat men aan zijne opkomst twijffelde. Hij zonk nu in de diepste zwaarmoedigheid, en gevoelde nu dubbel, hoe ongelukkig het was niet eenen vriend te hebben, en zich alleen van ieder verlaten, in verre landen te bevinden; want hij hadt zelfs zijne vier getrouwe bedienden op den marsch verloren. Tot zijn geluk was graaf MUNNICH hem toenmaals nog al genegen, anders zou hij waarschijnlijk zijn leven lang den rol van Zabelvanger in Siberien hebben moeten spelen. Deeze echter trok zich zijner aan, ontfloeg de overige officieren uit hun arrest, en ook TRENK, welke zich aanbodt, wanneer men hem los liet, weder zijnen dood met den fabel in de vuist bij zijne vijanden te zullen zoeken, of drie vijandelijke hoofden in 't leger te brengen. MUNNICH nam dit aanbod aan, waarop TRENK op den vijand losging, en kwam met vier vijandelijke hoofden, die hij aan de maanen van zijn paard geknoot hadt, zegepralende te rug. — Voorts zou men denken, dat hij na een zoo langduurig en hard arrest, en na eene zoo zwaare bedreiging vreedzamer neigingen zou aangenomen hebben; maar rust was zijne zaak niet, en wij zullen in 't vervolg zien, hoe ver hem zijne twistzucht nog gebragt heeft. — Voor 't overige zou het uitgetaane gevaar en de bede zijns tagtig jaarigen vaders, welke hem bij zich verlangde te

te hebben, hem wel bewogen hebben, om zijn afscheid te verzoeken; maar Rusland moest voor hem nog merkwaardiger worden, en zijne zugt tot eer, benevens de overredingen van den graaf MUNNICH, behielden bij hem de overhand, om eenen tweeden veldslag mede te doen; welke hem bijna vrijheid, eere, en leven gekost hadde.

AGT- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held de rol van eenen Wijnperfer speelt.

Al aanstonds, na dat hij zijne vrijheid bekomen hadt, vielen de Tartaaren midden in den winter in de Rusfische Ukraine, en voerden veel menschen en vee weg, niettegenstaande de voorzorg, door de Rusfen daar tegen in 't werk gesteld, wijl men dergelijke aanvallen van dit volk gewoon was. De Rusfen hadden namelijk den ganschen winter door, twee vademen breedt, het ijs van den Dnieper, aan de landzijde, laten uithakken; maar de Tartaaren die eenen weg van zeventig mijlen doorreizen moesten, waar hunne paarden geen ander voeder bekwamen, dan het dorre gras, dat zij van onder de sneeuw haalden, hadden evenwel nog plaats en gelegenheid gevonden, om over den Dnieper te geraken, en een' rijken buit mede te slepen, zonder dat de Rusfische troupes hun dit hadden kunnen beletten. — Onder-

dertusfchen geraakte de winter ten einde, en de Rusfifche armée verzamelde zich tot eenen nieuwen veldtocht, bij Kiow, in 't jaar 1739, doch zij was op verre na zoo fterk niet, dan die van 't vorige jaar, bij Perewolozna. Zij was wel fchoon, maar beftond flechts, proviant, flalknechten, marketenters en andere bediendens meede gerekend, uit agtien duizend man; men brak van Poolsch Ukraine op, en de veldflag nam den 10 Maj 1739 zijnen gelukkige aanvang. TRENK reedt met zijn regiment, en hielt zich altijd nog rustig, maar het hadt hem flechts aan gelegenheid ontbroken, om nieuwe verdrietelijkheden aan te vangen, en deeze deedt zich voor ditmaal ongezogt op. Graaf MUNNICH, die niet ver van Niemrow in Polen, met zijn volk ftond, hadt TRENK tot zich laten roepen; — op dien tijd was de overfte niet in het leger, waarom TRENK zich bij den overfte lieutenant vervoegde, om verlof te vragen, zich naar den gráf MUNNICH te mogen begeven; hij reedt naar hem toe, en kwam daar na weder in 't leger te rug. Maar nauwlijks was hij daar gekomen, als de overfte, dewelke, in 't voorbij gaan gezegd, des avonds meest een roes weg hadt, met harde woorden hem afvroeg, wie hem verlof gegeven hadt, om zonder zijn weten uit het leger te reizen? TRENK verontfchuldigde zich met zijne afwezenheid. Maar hij beval hem met trotsche woorden in arrest te gaan, waar aan de baron gehoorzaamde; dan hier meede was het niet genoeg, de overfte beval, hem door den Provoost te laten opfluiten. Naauwlijks hoorde TRENK dit bevel, waar door hij zich zoo zeer beledigd achte, te meer daar
hij

hij op de ondersteuning van graaf MUNNICH rekenen kon; of hij verwoegde zich bij zijnen overste; dewelke voor de tent stont, en zeide hem koeltjes, dat hij volgens Rusfisch recht geen vermogen hadt, hem te laten opfluiten, met bedreiging, dat hij zich genoodzaakt vondt, hem van het leven te beroven, of het zijne daar voor op te offeren, wjl toch voor hun beiden de waereld te klein was. Op deeze verklaring sprong de overste in zijne tent, en TRENK ijde hem oogenblikkelijk na; de overste greep zijnen fabel, dewelke hij half uittrok. Maar TRENK greep zijne beide handen, stak hem met dezelve weder in de schede, en voerde den overste zoo vast gehouden, tot buiten de tent, waar hij hem los liet en tot hem zeide: als hij satisfactie eischte, dan moest hij hem toestaan, om insgelijks zijnen fabel te halen; maar de overste, in woedende drift, ontrokte den schildwacht, die voor zijne tent stont, den karabijn, en spande den haan; TRENK echter viel hem oogenblikkelijk aan, ontnam hem met geweld den karabijn, en gaf hem den schildwacht met dit bevel te rug, denzelven zoo lang hij op zijn post stont, nooit uit de handen te laten. Doch terwijl hij den schildwacht dit verwijt gaf, viel de overste hem in de haren; maar TRENK maakte zich spoedig los, pakte hem aan, wierp hem op den grond, en tradt met zijne voeten, op het eerwaardig ligchaam des overste niet anders, als of hij het druivensap, dat hij rijkelijk genuttigd hadt, voor de tweedemaal wilde ophelderen. Indien de overste voor zich zelf, een beter gedrag en geschikter voorwendzel, dan het boven aangevoerde, hadde gehad, dan

zou het den ritmeester kwalijk bekomen zijn. Maar zoo kon de graaf MUNNICH, en andere generaals, zijne vrienden niet zijn, daarom was het best voor den overfte in dit geval te zwijgen, en zich met de hoop van aanstaande wraakneming te troosten. De ritmeester was met deeze zelfsvoldoening te vrede, en zweeg insgelijks ftil. Het is aanftotelijk, wanneer TRENK ons wijs wil maken, dat hij zich aanftonds bij den generaal MUNNICH hadt begeven, en hem het gansche voorval verhaalde; waar op hij hem in plaats van hem zijne wederspannigheid te verwijten tot eerste major bij het regiment Dragonders van Orlovi gemaakt zoude hebben. Dit kon MUNNICH niet doen; hij zou, wanneer hem de zaak was aangediend geworden, naar de strenge krijgswetten hebben moeten handelen. Wat zijne bevoordering betreft, deeze gefchiedde laater, deels wijl hij zig eenige reizen zeer dapper hadt gedragen, deels wijl graaf MUNNICH geloofde, dat zijnen onrustigen geest wat zou veranderen, wanneer hij bij een ander regiment geplaatst wierdt. Of het vervolg aan zijne hoop beantwoordde, zullen wij wel dra vernemen.

NEGEN- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in zich eene vesting overgeeft, en de Held
onder twee Vaandels krijg voert.*

Thans marcheerde de armée regtsstreeks op Chozim aan, een zeer schoone vesting niet ver van kaminik, aan den Dnieperstroom gelegen. Zij trok gelukkig de rivier over, maar 's anderendaags vielen haar twaalf duizend Turken en Tartaaren in de zijde, welken de kommandant der vesting, Kolzak aanvoerde. Hoe dapper hij ook zijnen aanval mogt begonnen hebben, kon hij denzelfven echter niet langer dan twee uren voortzetten, en trok met taamelijk verlies in de vesting te rug. TRENK hadt boven dien nog het genoeg, in dit gevecht een van zijne grootste vijanden, Nowatta, te zien vallen. Nu waren de Rusfen bedacht de vesting aan te grijpen en de verovering, zoo veel als mogelijk was, te verhaasten, maar gedurende de toerusting wierdt men gewaar, dat de Turksche armée slechts twee uren verwijderd was: thans maakte de Rusfen bewegingen als of zij aan de vesting de gemeenschap met de Turken wilden affnijden; maar hunne list wierdt verraden. Die vijanden greepen hun, eer zij 'er aan dachten, aan. TRENK was in deeze attaque, en wederstond niet alleen dapper het geweld des indringenden vijands, maar hij vervolgde de wijkende Turken zoo lang, tot hem eene wonde, die hij in den

den arm bekwam, noodzaakte in 't leger te rug te keren. Graaf MUNNICH, welke de gewondene bezogt, prees in 't bijzonder ook onzen held wegens het toenmalig bewijs van zijnen moed, en vroeg hem of zijne wonde niet gevaarlijk was. „Neen, antwoorde TRENK, ik wil morgen de bestorming der vesting bijwonen.” Deze verklaring beviel den veld-marschalk even zoo wel als zijne betoonde dapperheid, en benoemde hem tot eerste major bij het Dragoner regiment van Orlow; voorts beantwoorde zijne krachten niet aan zijnen goeden wil, want hij kon bij de gevolgde overgaave der vesting slechts een ooggetuige zijn. Na dat het *Te Deum Laudamus* gezongen was, trok de armée over de Pruth naar Jasfij op den Hospodar van wallachijen aan, dewelke echter niet raadzaam vondt de aankomst der Rusfen af te wagten, zich gedragende even gelijk de huurling, in het euangelium, die bij de aannadering van den wolf weg vloodt, onbekommert zijnde over het noodlot zijner kudde. De armée bleef veertien dagen in Jasfij, maar onze held bragt, zoo als hij zelve getuigt, zijnen tijd niet ledig door. „Ik heb mij met niets meer vermaakt, als met de jonge Wallachijfche en Joodsche Meisjes; die ik met Wallachijfche trauwanten uit het hof van den Hospodar tot den dans liet haalen, en na het einde van den dans nam ieder officier die geene welke hij het liefste vondt naar zijn kwartier, want dit was de gewoonte bij dien Hospodar in Wallachijen en zijne edelen. 's Lands wijs, 's lands eer. De Rusfen stonden nog bij Jasfij, als 'er bericht kwam dat de Duitfche Keizer den vrede met de Turken bij Belguado gefloten hadt,

dec-

deezee onverwachte tijding baarde de Rusfische armée, welke zich nog immer verheugde over haare onlangs bekomene overwinning, groote ontroering. Zij bekwam nu bevel, om het gantsche land uit te plunderen, en menschen en vee met zich te voeren. 'Er wierden honderd duizend Turksche onderdaanen van beiderlei geslacht mede gevoert; ieder foldaat greep toe, en ieder officier nam zoo veel meisjes als hij lust hadt, of eigenlijk als zijne krachten tot haare verzorging toelieten.

Zoodanig stormde eertijds, op de Sabinerinnen,

De wilde Romers los; daar hielp geen tegenstand;
Geen bitteren traanenvloed kon zelfs een aasjen winnen

Op 't onverbidlijk volk, dat haar hadt overmand.

De meisjes beefden, als de duiven in de klauwen

Des haviks, doch alleen slechts in het eerst begin;
Want eindelijk wilden zij zich zelf niet meer bennaauwen,

En onderworpen zich aan 's overwinnaars zin.

Zoo hier ook: toen de nacht het halve rond bedekte,

Ontfond 'er een gegil van aaklig wee en ach:

De meisjes zochten iets dat haar tot hulp verstrekke,

En deeden veld en bosch weergalmen van geklag.

„Verschoon ons! baden zij, verschoon ons van... en riepen

Den vijand zelfs om hulp in haaren hoogen nood,

Terwijl hun ouders vast gerust en sloorloos slapen.

Waarop de jonglingschap eenpaariglijk besloot,

Zich deezee schoonen buit van nut en dienst te maaken;

Een ieder koos 'er een, en... meisjes zijn toch teêr!

Zij ſliepen toen geruſt, en bij het blijde ontwaaken,
Dacht zelfs niet een van haar om heure vrijheid meer.

Ook onze held, die buiten dat de gaaf der onthouding niet bezat, verzuimde niets, om zijne tent en diſch, en... met eenige perſoonen te vermeerderen. „Ik nam”, dus zegt hij, „ſlechts twee meisjes mede, eene van Chetzin, REBECCA, en eene uit Wallachijen, MARIUZA genaamd. Beiden waren zij recht ſchoon, ja zelfs de ſchoonſte bij de armée. Zij waren geen van beiden boven de veertien jaaren oud. En daar zij in den beginne gansch wild waren, wierden zij echter door lengte van tijd geheel tam, en op het laatſt zelfs jaloeers op elkanderen; ik echter liet haar niets ontbreeken.”

DER TIGSTE HOOFDSTUK.

*Het welk aantoont, dat een ſchoone Vrouw den
Rechter de oogten kan verblinden, en waar in
de held in onmacht valt.*

In 't einde des voorigen hoofdstuks hebben wij onzen held in eenen zeer behaaglijken toestand verlaaten; maar de hemel was voor hem eenen tijd lang veel te helder, dan dat hij niet een onweér over zijn hoofd zou aanvoeren. — Zich altoos met meisjes op te houden, ſcheen hem niet manlijk genoeg te zijn. Gelegenheid zoekt die geene welke
haar

haar zoekt. Hij raakte oneenig met eenen Russischen hoofdman; aan tafel zijnde bij den toenmaligen Veldtuigmeester des Barons van Leeuwendaal, even na den eten, vielen zij malkander aan, en TRENK wierdt aan zijnen duim gekwetst. In twaalf dagen was hij weder geneezen, en eischte toen zijn tegenpartij op een paar pistoolen. De hoofdman miste in beide zijne schooten; TRENK integendeel trof hem in 't voorhoofd, dat hij oogenblikkelijk ter aarde neêrfortte; maar echter, dank zij zijnen helm, waarop de kogel afloot, weder bij zich zeive kwam en hersteld kon worden. Doch dit was alleen een voorspel, tot de volgende aliergevaarlijkste omstandigheid, waar in onze held eerlang stond te geraaken. De lezer zal, indien hij zich heeft verledigd het voorgaande hoofdstuk te leezen, zich nog erinneren, dat onze held in het dragonderregiment van Orlow verplaatst was; deels om dat hij wezenlijk bevordering verdient hadt, en deels wijl men hoopde dat hij zich daar bij rustiger zou gedraagen; maar men bedroog zich. Zijn nieuwe Overste, MEIJER genaamd, was wel geen groot krijgsman, echter in den dienst zeer oplettend. Dit laatste was in 't geheel de zaak van TRENK niet. De Overste bepaalde hem een vast uur, waar op hij het raport van hem zou verwagten; de Major verzuimde dit, en het gevolg daar van was, dat de Overste voortaan, met voorbij gaan van den Major, den Adjudanten beval, hem zelve direct alles aan te dienen, en steeds gelegenheid zocht om TRENK te beknibbelen, tot dat die zaak voor onzen held een aliergevaarlijkst einde nam. Op een' zekeren tijd liet TRENK zijn volk vuuren:

zijn overfte, welke eenige wendingen mishaagden, berispte hem openlijk, ten aanhooren van al het volk, greep hem zelfs, daar hij tegensprak, in de borst, en schudde hem. TRENK, wien deeze spraak gansch ongewoon was, verzocht hem, met den mond, en niet met de handen te spreken; maar de overfte wierdt immer driftiger, en hefte eindelijk den stok tegen hem op. Dit beantwoordde TRENK, welke hier over ten uiterste beledigd was, met hem eene duchtige oorveig toe te brengen, en trok daar op zijn' degen, dat de overfte insgelijks op het zelfde oogenblik deedt; doch door tuschenkomst der overige officieren bleef het daar toenmaals bij. — Dit geval wierdt door den overfte aan den graaf MUNNICH, waarschijnlijk geheel anders als het zich hadt toegedragen, aangedient. — TRENK vreesde in 't minst geen gevaar en hoopte zelfs op satisfactie, in het oogenblik dat zijne hechtenis reeds beslooten was; doch de tijden waren intuschen verandert. Zijn tegenwoordige overfte was geen KUMING, die zich ongetraft beledigen liet; MUNNICH was niet zulk een vriend van hem als hij gedacht hadt, en was, volgens het gezegde van TRENK, de gemaalin van zijnen overfte niet ongenegen. In 't kort, de overfte moest het winnen, daar hij de krachtige verdiensten zijner gemaalin tot advocaat hadt. Voor 't overige zocht MUNNICH, welke zich in qualiteit als richter en minnaar geplaatst vondt, een middenweg uit te vinden, op dat zijne natuurlijke drift hem niet zoude overmannen, onzen held onrecht aan te doen, om zijne schoone te behaagen, of aan de andere zijde te mishaagen,
hij

hij overliet den graaf ROMANZOW het gansch proces, die hetzelfde na de strengste regels der krijgswetten begon en volbragt, welke daar over echter het verwijt niet verdient dat hem onze held aanwrijft, als ware deeze generaal een geslagen vijand van alle vreemdelingen. — Nauwlijks was TRENK voor het front van 't regiment, wanneer men hem den degen afsichte en in arrest zette; hij moest het langer dan drie maanden tot in december in zijne gevangenis uithouden. De verwarring, de woede, de smarten, vereenigd met de akeligheid des kerkers, en de knelling der boeien, want zijne voeten waren geflooten in een ijzer van acht en twintig pond, benamen hem zoo zeer moed en krachten, dat hij in eene gevaarlijke krankte viel. In weinige weeken gaven de artzen de hoop tot zijne herstelling geheel op; maar de Voorzienigheid had zijnen dood nog niet beslooten. Hij moest leven, nog tot gewichtiger gebeurenissen gespaard worden, en alle kwaalen der wanhoop langzaamerhand ondervinden. Want zoo draa hij van zijne ziekte een weinig herstelde, gevoelde hij het aakelige zijner omstandigheid dubbeld. — Verwijdert van zijn vaderland, van zijnen vader, zijn geslacht, ondervond hij nu voor 't eerst wat hij aan hun verloren hadt. Nu haakte hij naar het bijzijn van die geene, wier tegenwoordigheid hem eertijds walchelijk of verveelend was, en wenschte dikwils liever dood te zijn, dan een leven vol ellende en kommer, in handen te genieten. Hij verzwakte van dag tot dag, hij nam geene spijs meer tot zich, en de slaap scheen hem geheel ontvlooden te zijn, om zijne oogen zoo veel te eer voor ceu-

wig toe te fluiten; zoodanig was zijn beklaglijke toestand, wanneer op een' zeekeren tijd de overfte OSTEN, een Pruis van geboorte, welke reeds lang zijn vriend geweest was, bij hem kwam, die hem eenen brief heimelijk overhandigde, met verzoek, aan niemand te zeggen van wien hij dien ontfangen hadt, terwijl hij hem te gelijker tijd ontdekte, dat de rechter hem tot den dood veroordeelt hadt. Maar, voegde hij 'er bij, vrees niet, want ik heb mij met nog eenige officieren verbonden, u deezen nacht heimelijk uit uwe gevangenis te slaaken, en u op eene plaats te brengen, van waar gij u zelve in verdere zekerheid kunt begeven. TRENK was over het bericht van zijnen aanstaanden dood even zoo aangedaan, als over de edelmoedigheid van zijnen vriend om hem aan denzelfen te ontrukken. Maar haast dacht hij nimmer aan den brief, door den overfte aan hem bezorgt, nimmer aan zijne aanbiedingen, nimmer aan zich zelve: nog eenmaal verzamelde hij al de krachten zijnes ligchaams op de lippen, en hieldt over de billijkheid zijner rechters eene zoodanige deftige redenvoering, dat de overfte, uit vrees van in zijn noodlot te zullen ingewikkeld worden, zich ijllings te rug begaf. Nu bevond zich TRENK weder alleen, en braakte tegen hemel, de hel en aarde alle vloeken uit, die ooit uit den mond van eenen wanhoopenden, welke gelooft onschuldig veroordeelt te zijn, gehoord wierden. Zijn toorn veranderde in woede en razernij; zijne krachten waren uitgeput; hij zonk in onmacht neder; tegen den avond kwam hij eerst weder bij zich zelve, en

er-

crinnerde zich, slechts maar zwakkelijk, zijnen vriend, die hem deezen morgen bezocht hadt.

EEN-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held gearquebuseert zoude worden, het welk echter tot zijn geluk niet geschied.

Onze held wreef zich aan het voorhoofd, toen hij weder uit zijne bezwijming ontwaakte; hij dacht gedroomt te hebben, maar zijn droom hadt de treurigste beeldtenissen achtergelaten. Hij zag zich veroordeelt om te sterven, zonder zich te kunnen overtuigen dit verdient te hebben; aan den anderen kant was hem den weg tot zijne vlucht gebaant, maar op eenen tijd als hem zijne voeten den gewichtigsten dienst, die hij nodig hadt, ontzeiden. De liefde tot zijn leven drong hem alles te onderneemen, maar de ijsfelijkheid van zijn noodlot noopte hem daarentegen om een leven te verachten, dat hem niets anders dan droefheid en ellende voorspelde. „Sterven wil ik, (sprak hij) mijne onschuld zal toch over mijn noodlot triumpheeren. Wat zou ik langer in eene waereld doen waar in het recht voor geweld moet buigen? en schoon ik, door hulpe mijner vrienden, dezen kerker al eens ontvluchtte, kan ik dan nog de waereld uitgaan? Overal, waar menschen zijn, vinde ik mijne vijanden. Men sterft toch maar eens. Heb ik, in het leger zijnde, moeds

genoeg gehad, den dood op te zoeken, zonder hem te kunnen vinden, waarom zou ik nu vreezen daar ik hem gevonden heb, zonder hem op te zoeken?"

Met deeze en dergelijke gedachten, welke hem nu moed, dan wanhoop inboezemden, bereidde hij zich ter dood. Maar dacht hij weder aan vader en bloedverwanten, dan begon hij in zijn vast besluit van te willen sterven wankelmoedig te worden. „Wat zullen deezen van mij zeggen", dacht hij, „als zij hooren dat ik in een land zoo ellendig omgekomen ben, in het welk ik mij tegen hunnen wil begeven heb? de wankelende ouderdom mijns vaders zal deezen laatsfen schok niet kunnen uitstaan. Vloekend over mij zal hij in 't graf nederdaalen. Neen, ik wil van besluit veranderen, uit deezen kerker vluchten, en wanneer ik in vrijheid zal zijn, mijn geval voor de ganfche waereld rechtvaardigen. Vluchten wil ik en leven; maar waar is de meêlijdende vriend, die mij de behulpzaame hand tot vluchten aanbod?"

— Deze hadt zich reeds verwijdert, en hoorde niet meer de stem van den ongelukkigen. Toevallig viel hem den brief, die deeze hem heimelijk bezorgt, en welke hij in den storm zijner vervoering vergeeten hadt, onder de oogen. Hij opende denzelfen met ongeduld, en zag 'er de hand zijns vaders in, die hem den dood zijner gemaalin bekend maakte, en hem verzocht, zoo spoedig als mogelijk was, in zijn vaderland te rug te keeren. Deeze tijding doorgriefde hem, in de bittere omftandigheid waar in hij zich bevondt, de ziel. Nu gevoelde hij in den hoogften graad het onrecht, door hem, zijne goede vrouw aangedaan. Hij verfoeide zich zelve,

en

en sterkte zich op nieuw in het befluit om een leven te verlaaten, dat voor hem niets anders dan ellendig wezen kon. Mogelijk echter zou hij aan de vlucht de voorkeur gegeven hebben, als zijn vriend, die hem dezelve aangeraden hadt, zich bij hem hadt bevonden; maar deeze kwam op den beftemden tijd niet opdagen; integendeel vertoonde zich tegen den avond de adjudant van den Generaal STOKMAN, welke hem nu zijn ongeluk volkomen bekend maakte. Hij tradt met vier foldaten in de gevangenis. Verschrikking was op zijn aangezicht en wildheid in zijne oogen te lezen. Hij droeg in zijne hand een groot blad papier. TRENK lag juist op dien tijd aan een heete koorts, en was zoo zwak, dat hij niet in staat was zijnen arm op te beuren; maar de adjudant beval hem al aanstonds dat hij zich op zou richten, en zijn vonnis met die onderwerping, welke eenen misdadigen betaamd, aanhooren. Hij verontschuldigde zich met zijne overgroote zwakheid, maar de adjudant antwoordde hem met eene koelheid van geest, waar over de natuur zich verbaast: dat die oplettenheid voor zijn ligchaam, het welk nu haast verbrooken stond te worden, overtollig was. Dit gedrag was voor onzen held nog verschrikkelijker dan het vonnis zelve; evenwel hij hoorde het, als of het slechts eene kleinigheid ware, gelaten aan, alleenlijk zeide hij, dat hij het voor onrechtvaardig en gewelddadig hieldt. Voorts, daar hij niets tegen geweld vermogt, badt hij ten minsten om die eenige genade, hem in 't bed te arquebuseeren, wijl zijne krachten hem niet toelieten, om tien schreden voort te gaan. Maar bidden vermogt hier niets; TRENK

wierdt van vier grenadiers uit het bed genomen, en in den slaaprok barvoets, over sneeuw en ijs, in een' geflooten kring voortgeleept, en daar aan een' paal gebonden, wyl hij zich van zwakheid niet meer over eind kon houden. De gansche armée hadt zich verzameld, en 'er waren twaalf kogels geladen, om hem op het gegeven teken te ontzielen. Men bedenke nu de ontroering, de woede en de wanhoop, waar in onze held zich bevond! Hij verklaarde openlijk voor de gansche armée zijn proces onwettig, zijne richters partijdig, en zijne onschuld bewezen te zijn, met bijvoeging, dat zoodanige handelwijze streedt tegen godsdienst, recht en menselijkheid. Hij beriep zich op den hoogsten richterstoel van Rusland, en nam den hemel zelfs tot getuigen zijner onschuld; maar dit alles was te vergeefs. Op eenmaal echter wierdt hij bedwaard, wyl hij vreesde, dat de omstanders zijne razernij voor een bewijs van lafhartigheit en laagheit zouden aanzien; daarom besloot hij, zijnen dood onverschrokken af te wachten. Intusschen plaatste men hem het witte papiere hart, naar gewoonte der Rusfen, op de linkerborst, het welk tot een teken moest dienen, waar op de voltrekkers van het gruwzaam bevel moeten losbranden. Wanneer men hem de oogen wilde blinden, verzocht hij deeze gunst, zeggende, dat niemand hem dit kon weigeren, om zijnen dood met opene oogen in te wachten. Reeds naderde het vreesfelijk oogenblik, dat onzen held alle twijffel over de voortduuring der ziele benemen zoude. Reeds waren de haanen gespannen, reeds sloegen de muskettiers aan,

als

als — — Doch het vervolg kan de lezer in het volgende hoofdstuk zoeken.

TWEENDERTIGSTE HOOFDSTUK.

Welk hij niet kan over slaan, die het voorgaande gelezen heeft.

Graaf MUNNICH mogt nu van de onschuld onzes helds overtuigd zijn, of gewichtige redenen gehad hebben, hem op deeze wijze te tuchtigen: genoeg, in 't beslissendst oogenblik kwam 'er een boode aanvliegen, die van verre der verzamelde menigte toeriep: „Genade!” daar op hoorde men een zacht gemompel, het welk zich eerlang in een luid gejuich van vreugde verhefte; en TRENK hoorde op eenmaal van alle kanten het woord: „Genade!” klinken. Ik waag het niet, u te beschrijven hoe hij te moede was. Zelfs hij, die oogenblikkelijk uit den dood in 't leven wederkeerde, zoude die gewaarwordingen niet kunnen schilderen; en indien zulks al mogelijk ware, zoo verwacht ik te veel van de billijkheid mijner lezers, dan dat zij mij vergen zoude, de proef van doodsangst te ondergaan, om 'er eene waare beschrijving van te kunnen opleveren. Die verrasfching is te snel en die denkbeelden zijn te donker, dan dat zij zich zouden laten ontwikkelen. Ook onzen held scheen het in den aanvang toe, alles een droom te zijn, en nauwlijks kon hij zich ver-

verbeelden dat een dag, die voor hem zoo treurig begon, zoo vrolijk zou eindigen; maar zijne blijdschap verminderde merkelyk, als hij gewaar wierdt, dat zijne straf niet opgeheven, maar slechts veranderd was: het leven wierdt hem wel geschonken; maar hij was veroordeeld om zes maanden in de vestingwerken van Kiow te arbeiden: na verloop van dien tijd moest hij, op levensstraf, zich zelv' door een handschrift verbinden, nooit weder den Rusfischen bodem te zullen betreden. Het laatste zou hij buiten dat evenwel niet gedaan hebben, wyl hij eenen onverzoenelyken haat, tegen al wat Rusfisch was, opgevat hadt; maar het eerste scheen voor hem eenen langzaamen dood te zullen zijn. Hij protesteerde tegen zulk eene schandelyke genade, en verlangde te sterven; maar men hoorde niet naar zijne bezwaaren; hij wierdt met andere misdaadigers op een kar geworpen, en naar de plaats zijner verfsmaadelyke bestemming gevoerd, waar hij onder het schuim van 't menschedom leien en kalk aanbrengeu moest, zonder zijne familie eenigzins in aanmerking te nemen, of medelijden met zijnen ongelukkigen toestand te hebben. Tot zijn geluk hadt hij twee honderd ducaten, van welke niemand iets wist, in zijnen gordel verborgen: hier door kon hij den 1st zijner beklaagelyke omstandigheid eenigzins verlichten. Door geld bracht hij het zoo ver, dat men hem ten minsten eenen beeteren optrek dan de overige misdaadigers aanwees, offchoon zijne wooning slechts een ingegraven hol onder den wal der vesting was; door geld matigde hij de strengheid der oppassers, welke hem reeds den anderen morgen

na

na zijne aankomst, niettegenstaande hij weder ziek geworden was, op de schans wilde drijven. Voorts was zijne omstandigheid echter altoos medelijdenswaardig. Niemand mogt bij hem komen, ook niet zijne twee slavinnen, die hem getrouw daar heen gevolgd waren; zelfs was hem de noodzaakelijke omgang met de Rusfen onverdragelijk. Duizendmaal wenschte hij de vleugelen eens vogels te hebben, om naar Duitschland of Hungarijen zoo snel als mogelijk was weder te rug te vliegen; duizendmaal verloofde hij zich aan de lieve Vrouw van Loretto, als hij slechts eerst op den Duitschen grond was, liever barvoets eene reize naar Jeruzalem te ondernemen, dan langen tijd de Rusfische lucht in te ademen. Zelfs nam zijne gezondheid van dag tot dag af; en onze held zou waarschijnlijk zijne dagen in Rusland geëindigt hebben, indien niet het geluk, dat zich al meest onverwagt tot ons welzijn ver-
toont, hem door een gewenscht toeval eene uitred-
ster hadt aangebracht.

DRIE

DRIE-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in eene vrouw weder goed maakt, wat eene andere bedorven hadt.

Onze held hadt van eenen kapucijner, die hem op zijne doorreis gedurende zijne ziekte kwam bezoeken, vertroosten en voor de andere waereld bereiden, vernomen, dat de gemalin van den generaal van LÖWENDAHL te Kiow was aangekomen. Hij wist dat zij wel eer eene goede vriendin zijner vrouw geweest was, en hoopte van haar alle moogelijke voorspraak bij den graaf MUNNICH. De goede kapucijner nam die boodschap op zich, begaf zich bij de generaalin, en ondeckte haar de droevige omstandigheid van onzen held, welke zij voormaals in zulk een' glansrijken staat gekend hadt. De gravin wierdt ontroert, verzuimde niet, zich van het vermogen dat zij op den graaf MUNNICH hadt te bedienen, en bragt het door haar aanhoudend verzoek intusfchen zoo ver, dat TRENK drie dagen daarna uit zijn hol in de wacht wierdt verplaatst, en van zijne boejen ontflogen; maar hier meede was de generaalin nog niet te vrede. Zij verzocht om volkomen bevrijding. MUNNICH was onverbiddelijk, de generaalin liet zich door een eerst weigerend antwoord niet afschrikken, en zocht andermaal weder gelegenheid zoo lang voor TRENK aan te houden, tot

zij

zij haar oogmerk bereikte. Het verjaarings-feest, der keizerin was de gelukkige dag, welke TRENR, zijne volkomene bevrijding hadt te danken; op denzelfden hadt MUNNICH een aanzienlijk gezelschap bij zich. Gravin LÖWENDAHL, met de gemalin van RUMANZOW, maakte den goeden luim van MUNNICH zich ten nutte, en hielden hem zoo lang in een' hoek van 't vertrek geblokkeerd, tot hij beloofde aan haar verzoek te zullen voldoen. Wie is in staat het bidden der schoonen te wederstaan! *Illi as triplex & robur circa pectus erit.* — — Genoeg! onze held wierdt uit zijne gevangenis verlost, doch onder deeze voorwaarde, dat hij aansonds tot over de grenzen gebragt zou worden, en zich nogmaals schriftelijk verbinden, den russischen grond nimmer weêr te zullen betreden. Op den dag van zijne afreis hadt onze held weder harts genoeg, den graaf MUNNICH welke hem, zoo zeer hij hem te vooren hadt bemind nu scheen te haten, op den wal tegen te gaan, zich bij hem te rechtvaardigen, en hem om een attestatie van zijn gedrag in Rusland te verzoeken. Hij sprak hem met eene vrijmoedigheid aan, die ons bijna aan de geloofwaardigheid van den verhaaler doet twijffelen. „ Is 't mogelijk, „ zeide hij tot hem, dat uwe excellentie geen deel „ zou gehad hebben, aan eene daad van welke ik „ niet weet of zij mijn leven of uwe eer benadeelt „ heeft? Gij weet dat gij in een land zijt, waar „ het geluk ongeftadiger dan ergens in de waereld „ is, en waar de verhevenste posten al te dik- „ wils den laagsten val onderworpen zijn. Met „ deeze woorden, die helaas daar na haare vervulling had-

hadden, wyl MUNNICH in ongenade viel en naar Siberien gezonden wierdt, overhandigde hij hem een smeekfchrift om ontflag uit den Rusfifchen dienst, en een getuigfchrift, dat hij bij de armée zijnen fchuldigen plicht gedaan hadt, en niet wegens eenig misdrijf den Rusfifchen dienst hadt moeten verlaten. MUNNICH antwoordde hem met harde woorden, waar in hij hem, van zijne oprechtheid verzekerde, en de oorzaaken, van het hem aangedaane onrecht op anderen fchoof. Hij beloofde onzen held een getuigfchrift, het welk hij ook niet vergat, na te zenden, en wenschte hem ook geluk op zijne reize; die TRENK ook aanstonds vervorderde. Midden in den strengften winter, in Februarij, begaf hij zich, met een lieutenant en agt gemeenen, die hem tot aan de poolfche grenzen moesten begeleiden, van Kiow op reis. Tweemaal wierdt hij onderweg van Poolfche gauwdieven overvallen. Eenmaal redde hij zich met list, de tweede maal met geweld, en kwam gelukkig aan de grenzen: maar hoe ontfelde hij als de wachthebbende officier hem zijne twee flavinnen, die bitter om hem weenden, met geweld afnam. Hij moest zich dit laten welgevallen; maar hij kon alle wederwaardigheden, die hem in Rusland waren overgekomen, veel minder vergeten dan de ongenoemde fchulden, die hij daar achterliet.

VIER- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de held naar huis gaat, en een nacht-
bezoek van eene Freule krijgt.*

In den jaare 1740, den laatsten may, kwam hij wederom bij zijnen ouden verlaten vader, in Leitschauw, welke bij zijne aankomst bijna in onmagt nederzank; want het gerucht van den dood zijns zoons, was den ouden reeds te vooren ter ooren gekomen, en deeze hadt om den vermeenden dooden reeds stroomen van traanen vergooten, en nimmer gehoopt hem ooit weder te zien. — Hoe groot was dan zijne vreugde, toen zijn verlooren zoon hem om den hals viel; het gansche huis liep te zaamen, en nam deel aan de vaderlijke blijdschap. De wonderlijke lotgevallen onzes helds baarden bij allen die het hoorden verwondering en medelijden, maar niemand wenschte in zijne plaats geweest te zijn. Na een kort verblijf in Leitschauw nam hij afscheid van zijnen vader, en reisde naar zijn Landgoed in Slavonien. — Onder weg zijnde, werd hij, op de plaats daar hij overnachten wilde, van eene rijke dame ten avond eeten verzocht. Haare dochter, eene der schoonste freules in gansch Hongarijen, zat aan zijne zijde, en TRENK voelde al aanstonds haar vermogen op hem; zijn gesprek was enkel liefde. Deeze onderhouding was de freule

G

gansch

gansch niet onaangenaam, beiden verlieten zij elkanderen laat in den middernacht, met afspraak, zich 's morgens weder bij een te zullen voegen. TRENK, welke zich zoo iets niet tweemaal liet zeggen, bevondt zich reeds bij het aanbreken van den dag in het vertrek der freule, wier hart hij reeds gewonnen hadt. Zij wierdt immer vertrouwendder, en eindelijk ontdekte zij hem, dat haare moeder niet zoo hartelijk voor haar gezind was, als het wel toefcheen; wyl zij hebben wilde, dat zij haar hart en hand aan eenen eenoogigen edelman, in de nabuurschap, die een groot ampt bekleedde, zoude afstaan. — De ringen, voegde zij 'er bij, zijn reeds gewisfeld, en in vier dagen staat het huwelijk voltrokken te worden. TRENK scheen over deeze verklaring zeer gevoelig, verachtte de gruwzaame handelwijze haarer moeder, en beklagde zich zeer, dat hij dit alles niet eerder geweten hadt. Maar alles was slechts bloote complimenten. Het meisje integendeel nam de zaak geheel anders op, lachend zeide zij onzen held, dat alles nog kon veranderen; zij wilde, als hij haar hand verlangde, den edelman zijnen ring te rug geven, en den haaren weder eischen, en dan met hem liever op de vlugt gaan, dan zich van haare ombarmhartige moeder, eenen man te laten opdringen. — Deeze woorden bragten onzen held in de grootste verlegenheid. Zoo schoon de freule was, zoo groot de voordeelen waren die hij van haar te wagten zou gehad hebben, want zij was erfgenaame van groote goederen, en zoo lief hij haar hadt, zoo was echter zijne neiging tot vrijheid te groot, om zijnen nek weder onder het juk des huw-

huwlijks te willen buigen. Hij zocht zoo veel uitvluchten als hij kon, en deedt uitdrukkingen, die de freule in 't onzekere lieten. Intusfchen plaatfte men zich aan tafel, en na den eeten ging men wandelen, waar de tegenwoordigheid der moeder onzen held voor verdere verlegenheid beveiligde. Zij kwamen tegen den avond te huis, en de moeder bood TRENK haar huis tot zijn nachtverblijf aan, het welk hij niet afloeg. De avond eindigde recht vergenoegd, en TRENK begaf zich in zijne slaapkamer. Maar nauwlijks lag hij te bed, of de deur wierd zachtjens geopend, en de freule trad het vertrek in.

't Kaarlicht, bijna uitgegaan,
Scheen slechts flauw in het vertrek;
Lente bloemen rooken lieflijk,
Zacht geluid was in de lucht,
Daar mijn held ter neder lag.
Alles schein tot min te neigen.
Toen zij zacht trad in 't vertrek,
Ligt gekleed, aan Amors hand,
Als een Nymph der Oriaden.
't Rood dat op haar wangen lag,
't Vuur dat uit haare oogen straalde,
Toonden den geheimen brand,
Dien zij in haar' boezem hadt.
Zoo van blijdschap als van smarte,
Ging haar hart dan op dan neer,
Daar het krank van liefde was.

Wij moeten bekennen, dat het den meesten onzer lezers onwaarschijnlijk zal voorkomen, als wij hen verhaalen, dat de freule even zoo onschuldig en rein het vertrek weder verliet als zij 'er ingekomen was, maar dit sproot bij onzen held niet voort uit een grondbeginzel van deugd; neen, uit vrees voor onaangename gevolgen. Het woord huwelijk verwekte in hem zulk een afkerend gevoel, dat hij 'er gaarne den hemel aan opgeofferd zou hebben, indien hij niet geleerd was geworden, dat men aan den anderen kant van 't graf niet trouwen zal, noch ten huwelijk geven. Dit toverwoord was voor hem een schild van Meduza, waarop de vuurige pijlen der liefde versteend te rug kaatsten. Ongelukkig of liever gelukkig voor haare onschuld, was de schoone aantsonds bij het intreden, op het, door het avondeten afgesproken, gesprek van huwelijken gekomen, en onze held hadt nu tijd, zijne eerste drift bij haare aankomst door deezen *Cremor Tartari* te dempen. Hij sloeg haare wenschen en uitdrukkingen, waar door hij zich weder te sterk zou hebben moeten inlaten, in den wind, en verklaarde haar recht uit, dat hij haare hand affloeg. Zij nam deezen nacht nog een hartelijk afscheid van hem, wyl hij 's morgens vroeg stond te vertrekken, en gaf hem duizend zeegenwenschingen meede op den weg. Nu dacht TRENK, als hij uit de oogen der freule zou verwijdert, en op zijn landgoed in Slavonien gekomen zijn, hij dan geheel uit haare gedachten zou zijn verdweenen. — Maar zij hadt de zaak ernstiger opgenomen, verbrak de vriendschap met haare moeder, zond haaren bestemden bruidegom den ring

te

te rug, verzocht den haaren weder, en zondt dien aan onzen held. Deéze was bij den ontvangst van denzelven niet weinig verlegen; echter schreef hij haar eindelijk: dat zijne eer hem te veld riep, dat zijne terugkomst, indien dezelve al geschiedde, zeer onzeker was, en dat het derhalven zeer onbescheiden van hem wezen zou, indien hij haar vergde om op het onzekere te wachten. Dit antwoord bragt de freule in geen kleine verlegenheid. Zij vreesde der kuischheid trouw te zullen moeten zweeren, en gaf ijlings, den eenoogigen ouden haare hand, in hoop, dat hij het zich wel zou laten gevallen, wanneer hij zomtjids iets mogt zien, als Januarius bij zijne Maija, — — een oog toe te drukken.

VIJF- EN. DERTIGSTE HOOFDSTUK.

't Welk men tot op de helft kan overflaan.

Onze held was alzoo weder op zijn landgoed in Slavonien, en verdeelde zijnen tijd in jagen en vischen. Maar ook hier volgde hem zijn ongeluk, en nieuwe gevaaren scheenen voor hem gespaard te zijn. Op een' zeekeren zomer, namiddag, kreeg hij lust, na dat hij genoeg gevischt hadt, zich in de rivier Orlava te baden, maar nauwlijks was hij daar ingetreden, of de geweldige stroom voerde hem met zich in de diepte. Zeeker ware hij door het water verflonden geweest, indien 'er niet eenige vischers, wel-

ken hem zagen zinken, ijlings toegeschooten waren, en hem van den grond der rivier opgevischt hadden. Na ouder loffelijke gewoonte, wierdt hij met het hoofd naar beneden gehouden, en in gevaar gebracht van den hals te breken. Een groote meenigte waters raakte hij kwijt, en hij moest agt dagen het bed houden. Eenige dagen daar na reedt hij op de jacht, en in het wederom komen beval hij zijnen koetzier, in de zelfde rivier, waar zij het ondiepste was, te reiden, om den wagen af te spoelen. Maar wijl 'er twee moedige hengsten voor het rijdtuig waren, welken TRENK niet betrouwde, steeg hij 'er tot zijn geluk uit. Want nauwlijks was de koetzier na bij den stroom gekomen, of de paarden wierden schuw, en sprongen in de diepte, waar van het gevolg was, dat koetzier, paarden en wagen plotfelings naar den grond gingen en ellendig omkwamen. TRENK zag dit alles aan, zonder in staat te zijn het ongeluk te kunnen hinderen. Treurig en aangedaan over dit voorval ging hij naar huis, en wilde zich nederleggen; maar nauwlijks hadt hij dit besluit genomen, of vier zijner onderdaanen uit Athem, traden in zijn kamer, en verhaalden hem met wenende oogen, dat 'er negen rovers in hun dorp waren ingevallen, die vier huizen hadden geplundert, en drie boeren met houten beilen zoo lang geslagen, tot zij al hun geld aan hun hadden overgegeven. Zij voegden 'er bij, dat de geplunderden 'er ter nauwernood levende waren afgekomen. TRENK wierdt op dit verhaal woedend, en zwoer den roveren den dood, welken eed hij ook werkelijk heeft uitgevoerd, hoe gevaarlijk ook zijne onderneming was. Want deeze rovers be-

ston.

stonden uit sterke en robuuste Slavoniers, die hun leven om een' schotel linzenmoes in de waagfchaal zouden gezet hebben; het gansche land sidderde voor hen, en ieder gegoed man betaalde hen gaarne het geen zij eischten, om het overige van zijn goed en leven te behouden. Zij hadden hunnen aanvoerer, die zij Harumbachen noemden, en wien zij in alle gevallen blinde gehoorzaamheid toezwoeren. Rukten 'er reguliere troupes tegen hen aan, dan dreven zij dezelve met bebloede koppen te rug, of vlugteden in de digste boschen daar zij alleen de toegangen wisten. Maar een man als TRENK, wien het character der natie bekend was, dag en nacht waakzaam, geen gevaar vreezende, kon den schrik derzelve worden. En de plunderingen die zij op zijne goederen bedreven hadden, waren redenen genoeg hen ganschelijk te willen uitroeijen. Nog dien zelfden nacht liet hij dertig Pandoeren van zijne heerlijkheid bij zich komen, die hij den anderen morgen vroeg op kondschap uitzondt. Zij waren werkelijk zoo gelukkig, om eenen boer van de naburfschap, bij welken eenige geroofde goederen gevonden wierden, in handen te bekomen; en TRENK dwong hem al aanstonds, door zeshonderd vier- en- zestig stokslagen, die hij hem op zijn agterste gedeelte liet uitmeten, het verblijf zijner meedemakers aan te wijzen. Zoo haast hij dit vernomen hadt, ijldde hij in het nabijgelegen bosch; al aanstonds wierdt 'er een zijner Pandoeren van zijne zijde weg geschoten, en hij trof vervolgens vier- en- twintig rovers aan. Negen van hun wierden 'er gevangen en gespiest, de overigen op drie na nedergehouwen. Dan TRENK was hier

nog niet mede te vreden. Hij wilde ook hunnen hoofdaanvoerer, met naame VIDAK, welke zich door zijne sterkte wijd en zijd geducht gemaakt hadt, en nu in Turkijen gevlucht was, in zijne magt bekomen; deeze zaak was niet minder gevaarlijk. Maar hij, die even als onze held, met bijzondere voorvallen bijna dagelijks kennis gemaakt heeft, en dezelve zonder nadeel ontlopen is, bekomt meer en meer eene hebbelijkheid om die nimmer te schuwven; ja zich maar al te dikwijls in die zelve gevaaren neêr te storten, zonder het te weten. Een gebrand kind vrees het vuur, zegt het spreekwoord; maar TRENK liet zich nimmer afschrikken, zoo dra zijne driftten hem daar toe aanvoerden. Hij, die naauwlijks de klauwen des doods ontkomen was, stortte zich op nieuw in een gevaar, waar uit hem alleen eene omstandigheid redden kon, welke de lezer vervolgens ervaren zal.

ZES- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de held zich geweldig bedriegt, en on-
cere behaald.*

TRENK begaf zich dan, om VIDAK in zijne magt te krijgen, in pandoeren gewaad over den Soustroom, in het Turksche dorp, waar de rover zich bevondt; hij gaf voor, paarden te moeten koopen, en hadt slechts

slechts een eenigen zijner Pandoeren bij hem. Onbekend kwam hij tot aan VIDAKS huis, vondt hem echter zelve niet, maar wel zijnen vader; deeze pakte hij al aanstonds bij de borst, en beval te gelijker tijd, zijnen Pandoer, de kisten te openen, waarin zij ook daadelijk de gestolen goederen zijner onderdaanen vonden. De vader verontschuldigde zich, geen deel te hebben aan den roof, zeggende, dat zijn zoon te zeer bedorven was om zich te laten beteren, en hij te zwak, om hem te kunnen tuchtigen; niet tegenstaande dit gezegde, nam TRENK den ouden, gebonden, met zich, en hadt hem met veel gevaar over den Soufroom, waar over men op die plaats slechts door middel van een smal bruggetje komen kon, gebragt, als hem eene stem nadonderde, „Wie waagt het op den Turks Keizerlijken grond, in mijn huis intevallen, en mijnen vader gebonden van daar weg te voeren?” „Dat is de stem van mijnen zoon”, zeide de oude. TRENK antwoordde, als hij iets van hem hebben wilde, dan moest hij over die twee brugge-boomen bij hem komen. De rover weigerde zulks, en zwoer hoog en laag, hij was ongewapend, TRENK kon gerust bij hem komen, hij hadt hem iets van aanbelang te zeggen. Onze held, die zich op zijnen goeden degen verliet, bewilligde in zijn verzoek, en ging moedig naar den rover toe, die hem aan de andere zijde der rivier wachtte; maar hoe zeer was hij ontfeld, als hij in zijnen gordel twee pistoolen zag; nu dacht hij, het ware voor hem beter aantevallen, dan den aanval af te wagten, en viel hem aanstonds op 't lijf. „Gij moet meê gaan” riep hij hem woedend toe;

toe; echter hadt de rover geen lust, om in zijn gezelschap den stroom te pasfeeren, maar greep de geladene pistoolen, en wilde die op de borst van onzen held losbranden. TRENK echter floeg zijn rechter hand tusschen den steen en de pan, trok met zijn linker hand den degen, en stiet hem met alle magt zijnen vijand in 't lijf. TRENK floeg hem, terwijl hij vloekte, in eenen houw den kop af; droeg hem in triumph over het bruggetje, en wierp hem voor de voeten des ongelukkigen vaders, die den dag vervloekte op welken hij dezen booswicht geteeld hadt, en weinig tijds daar na met droefheid ten grave daalde, — Indien deeze geschiedenis zoo als hij die zelf verhaald, waar is, dan doet zij zijner dapperheid zeeker eere aan. — Maar daar wij onze belofte van onpartijdigheid indachtig zijn, vinden wij geene zwaarigheid, om hier het geval, zoo als het zijn neef verhaalt, ter neêr te stellen; hij spreekt het zelve tegen, en doet het in een geheel ander licht verschijnen, 't welk den dapperen krijgsmann, die zich door eenen rover in grootmoedigheid liet overtreffen, even tot zoo veel schande verstrekt, als het ongelukkig slachtoffer zijner laagheid tot eer. „Hij badt,” zegt de pruisische TRENK, „de vader van eenen Harumbacha levendig laten spietzen, en patrouilleerde des avonds aan den oever van een beek, welke de grenzen van een scheid; aan dezen oever ontmoetede hem de rover zelve met zijne lieden.” Het was lichte maan. Deeze riep hem toe: „TRENK ik ken uwe stem; gij hebt mijnen vader gespietst; gij vervolgt ons als een schurk, arglistig en gruwzaam; hebt gij hart in

uw

uw lijf, kom dan over het bruggetje: ik zend alle mijne lieden te rug; leg even als ik, al uw geweer af, uitgenomen uw en zabel, en dan zullen wij zien wie de plaats behouden zal." Na dit gesprek, zondt hij zijne lieden te rug, lag zijn geweer af, en TRENK kwam over het bruggetje. Beiden greepen zij den zabel, maar TRENK doorschoot hem, met een verborgen gehouden pistool, verraderlijk, en kwam met zijn hoofd te rug, dat hij op een' paal steeken liet. — Op een' anderen tijd is hij op de jacht, hoord muzik in een eenzaam afgelegene huisjen van zijnen onderdaan, krijgt dorst, gaat 'er in, en vindt brui-lofts gasten aan tafel zitten, oogenblikkelijk voegt hij 'er zich bij en eet meê, zonder te weeten, dat in dit huis de bijeenkomst der rovers was; terwijl hij tegen over de deur, aan eene lange smalle tafel zit, treden 'er twee redelijk groote mannen gewapend binnen; hij verschrikt; de eene rover bevredigde hem echter met deeze woorden: „ wij hebben u, nog uwe onderdaanen niet beledigd, TRENK! en gij vervolgt ons zoo gruwzaam en zoo lafhartig; wij denken edelmoediger; eet u zat, met ons. Wij konden u oogenblikkelijk zonder tegenweer doodschieten; vrees echter niets; als wij gegeten zullen hebben, zullen wij met den zabel in den vuist zien, wie van ons eene rechtvaardige zaak heeft, en of gij zoo onoverwinnelijk zijt als de lieden zeggen." Hier op zetten zij zich tegen over hem aan tafel, en eeten en drinken vrolijk meê. Hoe TRENK daar bij te moede was, kan men ligt nagaan; wijl hij niet weeten kon, of 'er niet buiten de deur nog andere helpers waren, om hem te martelen. Hij haalt daar

daar na stilletjes, zonder dat men het merkte, zijne zakpistoolen uit de tasch, richt die beiden onder de tafel op de buiken zijner vijanden, trekt dezelve los, grijpt de tafel, werpt ze op hen, en springt gelukkig de deur uit. In het na buiten springen neemt hij nog een roversgeweer, dat zij aan de deur gezet hadden, meede. Een van hun, wentelde zich in zijn bloed, de andere kruipt van onder de tafel en loopt hem woedend na. TRENK laat hem naderen, schiet hem met zijn eigen geweer dood, houdt hem den kop af, en brengt dien zijnen lieden te huis. — Daar hij zich zoo als uit de beide geschiedenissen blijkt, alle laagheid veroorloofde, wierden de rovers tamelijk getemd, hunne aanvoeders waren afgemaakt geworden, en een groot deel van hun, was, of door het zwaard, of door galg en rad, van kant gemaakt. — Onze held geloofde integendeel, daar hij het oord van rovers gereinigd hadt, schoon hij de ongelukkige slachtoffers zijner wraake zeer laaghartig hadt behandeld, den grootsten lof verworven te hebben; maar zoo veel te grooter was zijne verwondering, als hij daar over na Esfek voor het gericht gedagvaard wierdt, om van zijn gedrag rekenfchap te geven. Zijn oude Antagonist auditeur SASENTHAL leefde nog. Onze held was zijne eerste behandeling nog niet vergeten. Hij was liever in de hel gegaan, dan voor het gericht van Esfek, en verdedigde zich derhalven schriftelijk; maar men eischte zijn' perzoon, en daar die niet verscheen, kreeg een ieder in 't land bevel, hem met geweld te leveren. TRENK wierdt gewaarfchuwed, en nam de vlucht in een Francis-

Kaaner klooster. Maar ook hier was hij niet zeker, wyl 'er bevel kwam, hem uit het klooster te ligten. Daar TRENK het gevaar zag, waar meede hem de dienaars van het recht dreigden, nam hij het besluit naa Weenen te reizen, schoon de pest op de grenzen van Croätien woedde, die met wachten scherp bezet waren. Hij wierdt ook daadelijk bij zijne komst aan de grenzen te rug gehouden; maar in Slavonien was hij nooit zeker, en nood breekt ijzer. Hij reedt 's nachts aan een plaats daar geen wacht stont, door de rivier Ilava, en kwam gelukkig aan de overzijde; hij reedt vervolgens, wyl hij meest 's nachts de grenzen pasfeerde, met extra post naar Weenen; maar hij hadt het geluk niet, om zijne zaak eerst aan te brengen; want op zijne moeilijke reis, die meest 's nachts geschied was, hadt hij meer tijd moeten verliezen dan een brief nodig hadt. Het bericht van zijn tegenpartij was 'er reeds voor hem, het welk onze held welhaast ondervondt; want nauwlijks was hij eenige dagen in Weenen, of de plaats-major wierdt uitgezonden, om hem gevangen te nemen; hij ontmoette onzen held, terwijl hij voornemens was, zijnen agent een bezoek te geven, op de trappen; doch om dat hij hem niet kende, ontkwam hij het ditmaal gelukkig, zonder het gevaar, dat hij zoo even ontkomen was te beseffen. Echter volgde hem een huurknecht naa, die hem bericht bragt, dat men hem hadt willen vast houden; maar, daar hij niet tegenwoordig was, in zijn plaats een' kamerdienaar hadt weg gevoerd TRENK zette zich nu met zijnen agent ijlings in den wagen, en zocht onder de Schotten bij eene
gees-

geestelijke orde, een verberg plaats, die hem echter dezelve weigerden. Van dezen begaf hij zich bij de Kapucijners, die hem gewillig innamen: dit is de reeden dat onze held geduurende zijn gansch leven, deeze orde zoo zeer beminde. Maar ook daar meende hij niet zeeker te zijn, te meer daar hij hoorde dat 'er de strengste navorsching wegens hem geschiedde; hij vreesde de rechtsgeleerdheid die hem reeds dieper wonden dan een vijand in 't veld toegebracht hadt, te zeer, om niet het uiterste te beproeven om haare gewelddadige handen te ontwijken; hij smeedde projecten op projecten, waar van hij eindelijk ter uitvoering verkoos, dat geene dat meest met zijn karakter en zijne tegenswoordige omstandigheid overeenkomstig scheen te zijn. Maar de lezer gelieve ons alvorens toe te staan, het oog te vestigen op de toenmalige omstandigheid van het huis van Oostenrijk.

ZEVEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held overste wachtmeester wordt.

KAREL de zesde was intusfchen gestorven, en MARIA THERESIA hoopte nu een gerust bezit te nemen, van haare aangeërfde rijken en landfchappen; te meer, daar de *Pragmatique Sanctie*, tot stand gebracht en de herstelling daar van duur gekogt was. Evenwel zогten zeven vijanden gelijktijdig

dig haaren troon te ondermijnen. De aanmerkelijkste tegenpartij was FREDRIK koning der Pruisfen; welke met een groot leger Silezien overrompelde; Sardinien offerde eindelijk zijne aanspraak den Hongarischen ducaaten op; Spanjen was belust op de staaten van Italiën; Beijeren en Paltz haakten naar Boheemen, en de Franschen, om bij de verbrijfeling der Oostenrijkste staaten geene bloote aanschouwers te zijn, ondersteunden de overigen niet alleen met nadrukkelijke woorden, maar zelfs met de wapenen in de hand, en dreigden den stam van Habsburg den laatsten doodsteek te geven; ook de Saxen konden bij de beschouwing van zulke aanzienlijke erfgoederen, hunne begeerte niet wederstaan, om 'er ten minsten eenige vette brokken uit te halen, en drongen met een leger Boheemen in. De van alle kanten bedreigde MARIA THERESIA was nu zelfs in haar eigendom nooit zeker, en vluchtte naar Presburg, om de hulp haarer getrouwe Hongaaren af te smeeken. Onze held geloofde zich van dit tijdpunt te moeten bedienen. Hij vervoegde zich bij Prins CAREL van Lotteringen, ondeckte hem zijn gansch geval, en beloofde, indien hij hem voor zijne aanklagers beveiligde, en hem een generaal pardon voor alle rovers, welke bij hem dienst wilde nemen, meê gaf, een korps Pandoeren, op zijn eigen kosten te zullen oprichten. Zijn aanbod was, zoo als men ligt kan begrijpen, ten uitersten welkom; hij verdedigde zich hier door te gemakkelijker tegen alle aanklagten die tegen hem waren ingebracht; en in weinig dagen, kreeg hij patent en het karakter als overste wachtmeester. Nu was TRENK
we.

weder geheel in zijn element. „Dit was, zegt hij zelve, 'de schoonste coup die ik gedurende mijn gansch leven, tot schande mijner vijanden, gedaan heb, en hoe veel gevaaren en onvergenoegde uren ik daar door naderhand verduuren moest, heeft het mij echter nooit berouwd.” In 't begin van maart des jaars 1741, reisde onze held te rug naar Slavonien, om zijne duizend man zoo haast mogelijk bij een te brengen. De Pandoeren, die hem lang genegen waren geweest, ijlden met hopen naar hem toe; vrienden en bloedverwanten ondersteunden hem, bijzonder ook de generaal veldmarschalk graaf KHEVENHULLER, toenmaals 's lands gouverneur; en ten spijt zijner vijanden, die hem bij alle gelegenheden hindernissen in den weg lagen, hadt hij reeds in zeven weeken zeven honderd Pandoeren bij een, allen lieden bekwaam tot moedige en gewichtige ondernemingen. Hier door greep hij andermaal het overige gedeelte der Slavonische rovers van alle kanten aan, en dreef hen tusschen den Sauw en Sarfawa zoodanig in de engte, dat zij gedwongen wierden te kapituleren; waar op 'er drie honderd dienst namen onder zijne Pandoeren, en hier meede was zijn regiment voltallig. De meeste dezer lieden waren slechts zes voeten lang, maar dappere en kloekmoedige soldaaten; zij konden allen zwemmen en mijlen ver, gelijk herten lopen. Allen, wanneer zij slechts buit voor zich zagen, verachtten den dood, maar hier door waren zij gruwzaam en barbaarsch. Zij verfoonden noch grijsaards, noch zuigelingen in de wieg. Geld of wellust, zelden eerezucht, was de beweeggrond hunner daaden, wanneer zij aanmerke-

ke-

kelijke diensten deden. TRENK, wien het karakter zijner landslieden al te zeer bekend was, moest, zoo als wij in 't vervolg zien zullen, hen zelfs in wreedheid ovetreffen: uit dit grondbeginzel moest hij werken, indien hij bij hen in achting wilde blijven. Een eenig voorval 't welk zich al aanstonds, na hij zijn regiment opgericht hadt, opdeedt, zal onze stelling rechtvaardigen. Terwijl hij met hen exerceerde, gaf 'er een gansch platoon gelijk vuur op hem, en schoot zijnen looper van zijne zijde weg. TRENK begreep zeer wel op wien de schoot gemunt was. Razend sprong hij op de menigte los; telde een, twee, drie, vier; en het hoofd van den vierden lag op den grond. — Doch, in 't voorbij gaan gezegd, hij was ongemeen sterk; en met zijnen Turkschen zabel sloeg hij koppen weg, als of het rapen waren — Dit herhaalde hij driemaal; eindelijk sprong 'er een Harumbachaner uit het gelid, trok zijn' zabel, ging voor hem staan en zeide: ik ben het, die op u gefchoten heeft; verweer u thans zoo goed gij kunt. Alles was vol verwarring. TRENK echter sloeg hem in eenen slag ter neder, en was voornemens, zijne executie bij den vierden man voort te zetten, toen het gansche regiment het geweer opnam, en de haanen spande; ieder'een zou hier den moed ontzonken zijn geweest, maar TRENK behield de tegenwoordigheid van geest. Woedend zwaaid hij den zabel, en liep 'er links en rechts op in. Niemand hadt het hart los te branden, en alles riep: halt! viel voor hem neder, en beloofde gehoorzaamheid. Nu veranderde TRENK zijne gestrengheid plotzelings in vriendelijkheid; omhelsde 'er eenigen.

H

broe-

broederlijk, hield eene korte redenvoering, en won alle harten weder; want hij wist wel dat voortduurende gestrengheid meer verderven als goedmaken zou, en verstond de kunst, om hunne neigingen door vriendelijkheid te lenigen, indien hij overwinnen en voordeel bevechten, of verharde rovers aan militaire onderwerping gewinnen wilde. — Dit alleen is in staat om de verwijtingen van wreedheid, die men hem, als den eersten aanvoerer der Pandoeren, waar van zijne vijanden zich zoo zeer bediend hebben, aandoet, eenigzins te matigen. — Was hij een aanvoerer van reguliere troupes geweest, dan wilden wij liever onze veder in gal dopen, dan iets tot zijne verontschuldiging bijbrengen. Men beschouwde hem alleen als een hoofd, van een menschen-rot, dat steeds gewoon was, van roof te leven, dat geen onderwerping kende, en nu in den soldaaten-dwang ingeprest werd. Eere ontvlamt geen rover tot daaden; gierigheid of wellust alleen zijn zijne drijfveeren; van daar die brandstigtingen, plunderingen en schanddaaden, waardoor zijn Pandoeren corps zich voornaamlijk in Beijeren en den Elzas bevreest en gehaat gemaakt heeft. Hij zelfs ging zijne lieden met een goed exempel voor, alleen met dit onderscheid, dat hoe groot ook zijne zucht tot geld en wellust was, evenwel zijne grootsheid, eerliefde en verknochtheid aan zijne keizerin grooter waren. Het uiterlijk voorkomen zijner Pandoeren was verschrikkelijk; zij hadden een vreeslijk aanzien van zich zelve; en dit had TRENK nog zoeken te vermeerderen, door hunne bijzondere kleding. Een ieder hunner was gewapend, met een' Inaphaan,

zabel, en vier pistoolen in den gordel. Na dat alles vaardig en toegerust was, marcheerde hij aan de spitze van zijn regiment naar Weenen, waar hij de revu van het gansche hof pasfeerde, en het genoeg hadt, dat zijnen nieuwen optocht het zelve zeer aangenaam schein te zijn.

AGT- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de held te veld trekt, in arrest raakt,
en zijne Pandoeren na loopt.*

Den eersten april brak onze held met zijn regiment tegen Neissen en Silezien op, en kwam half may bij de Oostenrijksche hoofd-armée aan. Maar hier vondt hij veel benijders, welken hem zijnen gelukstaat misgunden, en 'er gedeeltelijk op uit waren, om hem het kommando over zijn regiment te ontwringen. Het zou hun gelukt zijn, als zijne Pandoeren niet altijd geweigerd hadden eenen anderen te gehoorzaamen. Of echter graaf NEUBURG, die toenmaals de armée kommandeerde, zelf gezocht heeft, den hier na zoo beruchten MENZEL, de aanvoering der Pandoeren van TRENK in handen te spelen, is eene beschuldiging, die onze held hem wel ten laste legt, doch die wij echter geheel voor zijne rekening laten. Maar wij gaan tot de geschiedenis zelve over. Eenige dagen na zijne aankomst in

't leger, kreeg hij bevel, om een diversie onder de Pruisen, welken zich bij Strelen voordeelig geposteerd hadden, te maken. Hij marcheerde twee nachten door, en verborg zich met zijne Pandoeren gedurende den dag tusfchen de ftruiken. Onvermoeid nam hij bij het aanbreken van den dag post op den Zoteberg, met oogmerk, om 't vijandelijk leger den toevoer af te fnijden; bij deeze gelegenheid, maakte hij veele met proviant en eenige met koopmans goederen beladene wagens, welke twee Oostenrijksche handelaars van Sweidnitz toebehoorden, tot buit. De kooplieden zelfs liet TRENK, onder voorwensfel, dat zij met het vijandelijk leger handel dreven, in arrest nemen, en zou hen, zoo als zijne vijanden zeggen, voorbedagtelijk hebben laten doodfchieten, alleen om hunne goederen te mogen behouden. Een geval dat hem weinig eer aandoedt, indien het waar is. Hij zelve verhaald het op de volgende wijze: „mijne lieden, begingen bij deeze gelegenheid, zoo als zulks al veeltijds gefchiedt, eenige ongeregeldheid, wyl zij, behalven eene menigte andere zaaken, ook veel brandewijn tot buit gemaakt hadden; zij dronken 'er zoo veel van, dat het mij onmogelijk was, hen in toom te houden. Wie zal in dergelijke voorvalleu, van lieden die op kosten van den vijand teeren, die onderwerping kunnen eifchen, welke men alleen van de regulierfte troupes verwagten kan! Zij waren langen tijd geweest zonder fpijze te nuttigen, of uit te rusten, alleen om aan hunnen plicht te voldoen; wie kan het hun dan kwalijk nemen, dat zij zoo veel van eenen drank namen, welke zij met hun bloed gekogt hadden! Wat mij betreft, ik deed

deed alles om mijne Pandoeren zoo in orde te houden, dat zelfs de vijanden geen reden zouden hebben, zich daar over te beklagen; maar zij waren te dronken om mijne bevelen te hooren, zij vingens 's nachts een blind alarm aan, en schooten beide de kooplieden dood; ik moest den dag afwagten, om den daader te kunnen straffen, welke ik ook werkelijk 's morgens vroeg, na gehouden krijgsraad, den kop liet afhakken." Voorbeelden kunnen afschrikken, maar geen kwaad uitroeijen, dat in den oorlog ongeneeslijk fehijnt. „ Waren mijne Pandoeren de eenigen," vervolgt hij, „ die door dergelijke onordeningen in den oorlog hebben uitgemunt, dan zoude ik mij tegen dien verantwoord, welke zich tot rechter over mij opwierp, en de schuld daar van op mij schoof. Zij zijn allen goede soldaaten; maar levert de oorlog niet eenen tijd van vrijheid en bandeloosheid op? immers zijn zelfs de regulierste troupes geen lieden van welken men zeggen kan, dat zij in een klooster zijn opgevoed!" TRENK mogt nu schuld of geen schuld hebben; graaf NEUBERG liet hem arresteeren, en gaf intusfchen zijn kommando over aan MENZEL, die daar reeds lang naar verlangd hadt. Maar nauwlijks hadden de Pandoeren dit vernomen, of zij sloegen aan 't muiten; veertig van hun wierden 'er na Glaz gezonden, om aan de vesting te arbeiden; de overige begaven zich onder het nieuwe kommando, deels door dwang, deels door gefchenken daar toe bewogen zijnde, wijl MENZEL den ganschen buit, die TRENK voor zich behouden hadt, onder hen uitdeelde. Ja MENZEL ging zoo ver, dat hij niet alleen onzen held zijne veldtoerusting

ting ontroofde, maar zelfs honderd Hongaarsche ducaaten uit zijnen koffer nam. Gedurende den tijd dat TRENK in arrest zat, viel MENZEL met zijne Pandoeren de stad Zoten aan, stak dezelve in brand, en kwam met een verlies van twintig dooden en zeshonderd gekwetsten te rug. „Het is geen kunst, zeide TRENK, een vreemd volk, wiens oprichting hem niets gekost heeft, te sacrificeren. Ik wil zien of hij iets dergelijks met zijne drie honderd bier- en vleeschhouwers hoezaaren, (MENZEL was een vleeschhouwers zoon,) die hij van de afgepreste goederen in Beijeren opgericht hadt, doen zoude.” Niet lang daar na, wierdt TRENK uit zijn arrest ontslagen, en zijne Pandoeren verklaarden alle naar huis te zullen gaan, indien men hem niet weder tot hoofd van hun corps aanstelde. Graaf NEUBERG wierdt alzoo gedwongen, aan hun verzoek te voldoen, en MENZEL genoodzaakt, om zijnen post aan den rechtmatigen bezitter af te staan. Ondertuschen verhief zich de Pruisische armée tegen Neissen, om deeze plaats te bemachtigen. TRENK ijde haar na, viel des nachts om elf uren midden in de vijandelijke bagagie, en maakte vier- en- dertig wagens en drie honderd paarden buit. Ook bij andere gelegenheden muntte hij uit; maar hij hadt nimmer het voor hem wenschelijk geluk bemerkt, deswegens bij het hof te worden aanbevoelen. Zijne daaden wierden in de na Weenen gezondene berichten steeds verzwegen, schoon hij zich verbeeldde, alles wat mogelijk was in 't werk gesteld te hebben, om de Oostenrijksche wapenen luister bij te zetten. Hij en de zijnen waren over dit beledigend stilzwijgen ten

ui-

uitersten misnoegd, en zijne Pandoeren, welke veel-
ligt de verwijtingen des generaals van NEUBERG,
hun in verscheiden gevallen aangedaan, niet vriende-
lijk hadden opgenoomen, namen van zelve afscheid,
met dit vast voorneemen, naar hun vaderland en
famillie te rug te keeren. TRENK kon of wilde hen
met geweld niet te rug houden, en liet toe dat zij
zich van hem verwijderden, zonder zich verder, om
zijne bevelen of verzoeken te bekommeren. Maar
nauwelijks waren 'er zes dagen vervlogen, zedert
dat zijn regiment zich zoo beklaglijk verlopen hadt,
als het gerucht verspreidde, dat Weenen met eene
belegering van Franschen en Beijerschen bedreigt wierdt.
Dit bericht bragt de gansche armée in de grootste
ontroering. TRENK beklaagde zich nu, dat hij
in den dienst zijner Monarchin, in deczen hoogen
nood, niet meer dan zijn eigen leven kon opofferen.
Maar na duizend projecten die zijn hoofd doorkruis-
ten, hielt hij het voor 't best, zijne Pandoeren op
den voet na te loopen, om ten minsten een deel
van hen te overreden, van zich weder onder zijn
kommando te begeven. Hoe hij dezelve echter we-
der onderhaalde, zal in 't vervolg blijken, onze lezer
vergunne ons, hier een weinig uit te rusten.

NEGEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk onder geen tijtel gebracht kan worden.

Onze held trof werkelijk niet ver van Weenen drie honderd Pandoeren aan; hij overreedde hen om te rug te keeren, en bezette daar mee het *Tête du Point*, aan den eersten arm van den Donau; met een vast voorneemen, om, of met al de zijnen te ster-ven, of ten minsten den doortocht der vijanden zoo lang te beletten, tot zijn getal versterkt zou zijn; deeze onderneming ging wel boven zijne macht, maar helden meeten de gevaaren slechts af, naar hun- nen moed, en deeze schijnt zich dikwils boven zich zeiven te verheffen.

Zoo streedt eens bij Thermopyla,
 LEONIDAS, met slechts drie honderd man:
 't Is waar, hij en zijn volk verloor
 Het leven; maar verkreeg den roem,
 Van met drie honderd man meer dan een milioen,
 Tot slaan genoopt te hebben.

Ondertusfchen zondt TRENK overal zijne vrien- den uit, om nieuwe troupes voor hem aan te wer- ven. Ten einde zich in staat te stellen, eenen post van zoo veel aanbelaug te kunnen behouden. Maar zijne onzichtigheid was voor ditmaal onnodig. De
 Pruis-

Pruisfen trokken te rug, en de Franschen posteerden zich met vijftien honderd man aan den Ensbroom. TRENK kreeg van Graaf KHEVENHULLER bevel, den wijkenden vijand na te zetten, en zijne bewegingen te observeeren. Hij brak alzoo van Weenen op, en ijde twee dagen na malkander, zonder uit te rusten, den vijand na, tot hij hem bij Sternberg, twee meilen van Lintz, gekampeerd aantrof. Maar door het gering aantal zijner manschappen, kon hij niets van aanbelang ondernemen. In den nacht sloop hij door een bosch, tot dicht aan het leger, doch kon ditmaal geen zijner vijanden verrasfen; hij wachte alzoo tot 's anderendaags 's morgens, wanneer het vijandelijk leger opbrak. Veertig hoezaaren maakten de agterhoede uit; deezē reden door het stedeken Sternberg, doch nauwelijks waren zij daar binnen, of TRENK zette hen met zijne jagers na, en vuurde 'er onder; zij namen in 't begin de vlucht, maar de ritmeester en een cornet, keerden met tien hoezaaren zich om, en grepen onzen held aan; zij vonden allen in dit stedeken hun graf, en de overige hoezaaren reddeden zich door de vlucht. — Ondertusfen was TRENK nu bijna dertig mijlen van de hoofdlarmée verwijdert, en het scheen hem bijna onmogelijk, om zonder gevaar bij haar weder te kunnen komen. Dit niettegenstaande oordeelde hij best te zijn, hem mogt onderweg overkomen wat 'er wilde, om zijne lieden in drie corpsen afteedeelen, en dezelve door drie ondertcheidene wegen te laten marcheeren, waar door zij ten minsten niet allen te gelijk omkomen zouden. Met slechts honderd man trok hij over

den Donau, waar hem het geluk vijf groote geladene fchepen, met haver en hooi geladen, voor den vijand deedt ontmoeten. Het koste hem weinig moeite, zich meester daar van te maken, hij zondt dezelve met eene goede bedekking naar Weenen, en beval zich, door deezen coup, den graaf KHEVENHULLER niet weinig. Intusfchen wierdt de Oostenrijksche armée, door meerder regimenten, bijzonder ook door Italiaanen, verfterkt; en de vijand te gelijkertijd aan drie plaatzen, te weten Lintz, Entz en Stein aangegrepen. Men floeg drie bruggen over den Ensftroom, en TRENK kreeg ordre om de ftad Steijer, waar in zich de generaal MINNUZZI, met drie duizend Beijerschen te voet en ses honderd te paard bevondt, te overrompelen. Hij kwam twee uuren na middernacht, in de strengfte koude daar aan, en wierdt met zulk verschrikkelijk en donderend kanonvuur ontvangen, dat hij het niet dorst te wagen, uit het bosch, waar in hij zich met de zijnen verborgen hadt, het hoofd te fteken, om het zelve niet te verliezen, of ten minften de haren te verfengen. Vuur en koude fcheenen zich thans wonderlijk vereenigt te hebben, om onzen held met de zijnen uit de waereld te fchoppen. Met het aanbreeken van den dag begon het kanonneren op nieuw; maar 'er mogt van komen wat 'er wilde, onze held hield het voor beter, door den donder van 't kanon verplettert te worden, dan zich werkeloos door de koude te laten bevriezen. Met eenen wanhoopenden moed greep hij, met den zabel in de hand, de ftad aan, zonder den vijand tijd te laten, zijn gering aantal te overzien. De vermetelheid van onzen held
maak-

maakte in 't begin op de Beijerschen een' zulken sterken indruk, dat zij oogenblikkelijk te rug togen, en vijf en veertig gevangenen agter lieten: maar nauwlijks bemerkten zij de zwakte der Pandoeren, of zij stelden zich andermaal in tegenweer, waar door TRENK genoodzaakt wierdt, met een klein verlies het veld te ruimen. Nauwlijks hadt hij den graaf KHEVENHULLER den uitslag deezer onderneming bekend gemaakt, of hij kreeg bevel, om de vier aanmerkelykste plaatzen, in Steuermarkt, te weten Klaus, Windisch, Garten en Spital te bemagtigen, in welke vier plaatzen, ses honderd vier en festig man, met vijf stukken kanon tot verdediging lag. De onderneming was even zoo gevaarlijk als gewichtig, alle vier zija zij op de steilste rotzen gebouwd, en de toegang tot dezelve is eng, steil en bijna onmogelyk. Een handvol lieden konden, zelfs met slechts steenen te werpen, eene gansche armée bezig houden. TRENK marcheerde 'er in de stilte van den nacht naar toe, en nog voor het aanbreken van den dag, overviel hij den eersten schildwacht, die hij eigenhandig van den steilsten spits van den rots in den diepsten afgrond nederstortte; daar na overviel hij het Blokhuis en nam agt krijgsgesvangenen; maar de anderen ontvloeden het, en maakten allarm. — Voorts kwam TRENK hen voor, en stond met het aanbreken van den dag voor de vesting Klaus, eer het guarnisoen bedagt was geweest op een overval van dien aart; hij liet hen weeten, dat hunne Fransch Beijersche armée den voorigen dag geheel geslagen was geworden; gelijktijdig dreigde hij hun, indien zij op hem, of de zijnen een eenigen schoot

fchoot zouden wagen, dit der gansche bezetting het leven zou kosten, en 'er niemand van hun, die aan den wand pist, zoude afkomen; maar gaven zij hun gewillig over, dan verzekerde hij hen met de eerlijkste kapitulatie te zullen laten aftrekken. De kommandant der vesting Klaus, liet zich door dien list van onzen held vangen, overtuigd zijnde van de waarheid, van 't geen hem TRENK verhaald hadt, gaf hij de gansche bezetting krijgsgevangen. Die van Windisch, Garten en Spital, volgden het voorbeeld der eerste na, zonder zich lang te laten binden of bedriegen; en TRENK bragt in triumph, in het leger van KHEVENHULLER, ses honderd vier en festig gevangenen, benevens twaalf officieren, vijf stukken kanon en agt en veertig dobbel haaken terug, en verkreeg door deeze zoo gelukkige onderneming bij de gansche armée zoo veel roem, dat zelfs zijne benijders verstommen moesten. Bijzonder bevestigde hij zich daar door in de gunst van KHEVENHULLER, welke hem, den nabijzijnden post bij de stad Lintz aanvertrouwde, waar in zich de vijandelijke armée geworpen hadt, met een vast voorneemen, om die stad tot het uiterste te verdedigen. TRENK stond op den Kalvarienberg, en bragt, door middel van steenen, den vijanden, die beneden hem aan verschanzingen arbeideden, geen geringe schade toe, en menig Franschman lag onder de steenen te zieltoegen. Eindelijk rukte den tot den storm bestemden dag aan. 's Nachts te vooren viel 'er een zeer diepen sneeuw; des niettegenstaande wilde TRENK niet ledig zijn; hij greep tegen den middernacht de vijandelijke voorposten aan, en zettede het vuuren

on-

onafgebrooken tot 's morgens agt uren voort. Intusfchen rukte de Oostenrijksche armée tot op agt honderd fchreeden tegen de ftad aan, en loste twee ftukken kanon op de vijandelijke voorposten, die in een huis in de voorftad ftonden. Nu waagde TRENK een aanval met den zabel in de vuist, en was zoo gelukkig, om in eenige uren de Fransche Grenadiers uit drie Pallifaderingen te slaan, en in het nonnen klooster van Urtel post te vatten; van waac hij eenigen zijner vijanden, die zijne aankomst nog niet voorzien hadden, doodschoot, onder welk getal zich ook de Marquis D'ARCHÉ bevondt. Nog den zelve dag, kapituleerden de Beijerschen en Franschen, om met alle eer te mogen uittrekken, onder dit beding, dat zij in twaalf maanden niet tegen THERESIA dienen zouden, het welk hun dan ook onder deeze voorwaarde gaarne toegestaan wierdt. Bij deeze gelegenheid, daac TRENK met zijne Pandoeren alleen de voorftad beftormde, verloor hij ses zijner lieden, vijftien wierden 'er gekwetst, hij zelve kreeg eene wonde van een schampschoot aan zijn linker kaakbeen, welke echter fpoedig geheeld was.

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in andermaal van den krijg gesproken wordt, en TRENK bij de Beijerschen weinig achtling behaalt.

TRENK was alzoo binnen de stad Lintz, tot wier bestorming hij niet weinig toegebracht hadt; maar ook daar wierdt hem geen lange rust vergund. Twee dagen na de verovering kreeg hij bevel, plotzelings op te breeken, en zich met den generaal BERENKLAUW te vereenigen. — Zijne hoofd bezigheid echter moest zijn, het gansche land van Beijeren onder contributie te zetten. — Hoe veel moeite zich TRENK ook geven mogt, om zoo haast als mogelijk was bij BERENKLAUW te wezen, wijl hij den geheelen nacht door honderd rensleeden liet te zamen brengen, om met zijne lieden naar hem toe te ijlen, kwam hij echter niet tijdig genoeg aan, om met BERENKLAUW den roem te kunnen deelen, dien hij daags te vooren door een' gelukkigen slag, met graaf DÖRING verworven hadt. — In plaats van dit, moest hij met zijne Pandocren op Blatlingen los gaan, en den Izerstroom recognosceeren: maar hij vondt alle bruggen afgebrooken, en zonder list schein het hem onmoogelijk, om zijn voorneemen uit te voeren: van daar dat hij zich kleeedde, in 't gewaad van eenen geestelijken, en vermaande met den toon van eenen getrouwen zielenher-

herder, zij zouden ijllings de bruggen over de rivier weder herftellen, want als de Pandoeren daar zonder dezelve mogten overkomen, zoo zouden zij geen mensch pardon geven. Terwijl zij zijne herinnering overdagten, liet hij twee zijner dapperfte en kloekmoedigfte Pandoeren op te faamgebundene biezen over den Izer zwemmen, welke aan de overzijde een fchuitje bemachtigden, te rug roeiden, en vijf en twintig hunner medemakkers overbragten, deezen waren nauwliks van den oever afgestooken, of burgers en foldaaten verlieten de ftad Blatlingen, en gaven onzen held tijd, om een brug op te ftaan, en dezelve met alle zijne lieden over den ftroom te zetten; ten dien einde hadt hem BERENKLAUW, wien hij dit voorval berigt hadt, eene verfterking van ses honderd Croaten nagezonden, waar mee hij Blatlingen aangreep en zonder veel moeite veroverde. —

Hij vertoefde daar niet langer als vier dagen, en na dat hij gansch Beijeren aan de andere zijde van den Izer onder brandfchatting gebragt hadt, en zoo men zegt, uitgenomen dat wat 'er in de krijgskas viel, volle fcheepsladiugen met waren, zilver en goud naar zijn landgoed in Slavonien gezonden hadt, dagt hij den Over-Paltz een gelijk noodlot toe, en was van voorneemen over den Donau te trekken; ten dien einde voerde hij een groote floep op een wagen na, om dat hij bedugt was, dat ook daar de bruggen afgebroken zouden weezen, en kwam tot aan Dekendorf. Hier op liet hij veertig man op de afgebrokene bruggen aanrukken, waar op de Beijersche fchutters en land-melitie al aanftonds met fcherp begonnen te vuuren. Terwijl beide partijen op malkanderen

ren

ten als om strijd heftig schooten, bediende zich TRENK van dat gunstig tijdstip, liet zijn sloep een uur ver van de stad in 't water zetten, en kwam door dit middel met al zijne lieden, want ook die veertig waren 'er nabijgekomen, in den selften wintertijd, met groot levensgevaar, wijl de groote ijschollen al te dikwils zijn sloep dreigden te verbrijfelen, gelukkig den stroom over. Nu marcheerde hij in slagorde op Dekkendorf aan, en om de inwooners meer schriks aan te jagen, droeg ieder van hun een' brandenden fakkel in de linker hand. Was deze optocht op zich zelve vreesfelijck, zoo was het geschal van het turks-muzijk, vereenigd met het wild kriegsgezang zijner Pandoeren, nog veel verschrikkelijker. Met een dof en akelijk geluid weerkaatsten de muuren overal deze vreesfelijke Echo:

Op, broeders! op, ten brand!

Ten brand, ten brand, ten brand!

De zwarte fakkels dampen,

Om niets niet in uw hand!

Op broeders! op, ten brand!

Ten brand, ten brand, ten brand!

De vlam slijg' thans naar boven,

In het vijandlijk land!

Op, broeders! op, ten brand!

Ten brand, ten brand, ten brand!

Wij kiezen, om te buiten,

Den dood voor 't vaderland!

Op,

Op, broeders! op, ten brand!
Ten brand, ten brand, ten brand!
In zwarte wolken rooke,
Om ons, 't vijandlijk land!

Op, broeders! op, ten brand!
Ten brand, ten brand, ten brand!
Wat raken ons de wetten?
Wij zijn in 's vijands land!

Op, broeders! op, ten brand!
Ten brand, ten brand, ten brand,
De maagd, de grijs, de zuigling,
Vall' thans door onze hand!

Op, broeders! op, ten brand!
Ten brand, ten brand, ten brand!
En zwaait uw zwarte faklen,
Vol moeds met uwe hand!

Zoo naderde TRENK met zijne Pandoeren de stad, eischte dezelve op, en bedreigde haar, indien zij dit mogt weigeren, met vuur en zwaard. Zijne bedreiging hadt eene gewenschte uitwerking; en de stad gaf zich op den 20 Januarij 1742 over. Maar TRENK bekwam slechts dertig krijgsgevangenen, wyl het overige van 't guarnizoen, in weêrwil van hunnen eed, om zich tot den laatsten man toe te verdeedigen, in een nabuurig bosch gevlugt was. Nu werdt de gantsche Paltz onder contributie gezet,

en moest zijner koningin Cijns betalen, „Hier hadt ik het zeer goed, (zegt TRENK,) en ik verliefde op eene officers dochter van Beijeren, die ongemeen fchoon was; maar mijne liefde eindigde met mijn vertrek, want ik bleef daar niet langer dan tien dagen, en mijn plicht riep mij op eene andere plaats.

EEN- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk onder anderen aantoot, dat 'er dikwijls een Wolf in een Schaapsvel steekt.

Generaal graaf DÖRING, was intusfchen ook met het overig gedeelte zijner manschappen, dat nog uit vier duizend Beijerschen bestont, digt bij Nieuftad over den Donau getrokken, en hadt eenige aanmerkelijke posten der Oostenrijkers bij Maijenburg overvallen; om deeze reden wierden daar duizend hoezaaren, duizend dragonders en twee honderd Pandoeren na toe gezonden, om 'er den vijand uit te slaan. Zij trokken midden in den nacht onder commando van graaf Berenklauw af, en kwamen 's anderendags 's avonds ten vijf uren aan de plaats hunner bestemming. TRENK liet voor ditmaal het bevel zijner Pandoeren over aan zijnen oudften hoofdman, en stelde zich, doch in eene zonderbaare kleding, zelve aan de spitze der voorhoede van de hoezaaren. Hij hadt namelijk, wijl het zeer koud was,

was, zijnen kloosterrok aangetogen, en het crucifix van den regiments-pater uit spotternij omgehangen. In deeze gestalte ging hij tegen den avond op de eerste vijandelijke posten los, en greep een eskadron dragonders, welk de graaf SESSEL commandeerde, met den major MOLINAR VAN DESTHOFFI slechts met dertig hoezaaren, die de voorhoede uitmaakten, zoo gevoelig aan, dat het gedwongen wierdt, na eenen korten tegenstand te wijken. Verwoed ijde hij de vluchtelingen na, en dewijl hij het beste paard hadt, was hij zoo gelukkig den graaf SESSEL, benevens vier commandeerende officieren in zijn geweld te krijgen; behalven de gekwetsten, en de door zijne eigene handen gedoodde vijanden, maakte hij, met slechts agt hoezaaren die hem gevolgt waren, honderd twee- en- negentig man krijsgesvangen. — De vijandelijke dragonders waren als verstormd, en niemand hunner, uitgenomen de bediende van SESSEL, dorst het wagen, om in het vluchten een' eenigen schoot te doen. Onze held kon dit zelfs niet begrijpen, en wist de verschooning van zijn perzoon aan niets anders toeteschrijven, dan aan den eerbied die de vijand mogelijk voor zijne kleding hadt; maar nauwlijks was TRENK met zijne krijsgesvangenen bij den graaf BERENKLAUW te rug gekomen, of hem wierdt bericht, dat zijn boezemvriend MOLINAR aan eene doodelijke wonde, door den vijand hem toegebracht, gestorven was, en de gansche Doringische lijfcompagnie, zich in een niet ver van Maijenburg gelegene vrijgoed geworpen hadt. TRENK marcheerde met zijne Pandoeren daar heen, greep dezelve, des nachts om tien uren, met alle

geweld aan; zij verdedigde zich dapper, maar moest eindelijk voor de wapenen van onzen held bezwijken. Hun capitein lieutenant kwam door het zwaard óm, en 'er bleven nog zestig anderen op de plaats; de overigen gaven zich op discretie over. Bij deeze gelegenheid veroverde hij onder anderen de schoone lijf standaart, door MARIA THERESIA eigenhandig gesteld en aan deeze compagnie tot een geschenk gegeven. — TRENK kwam na middernacht tot graaf BERENKLAUW te rug, die in het zelfde quartier lag, waar uit graaf SESSEL was gedeloogerd geworden; intusfchen hadt hij zijn geestelijk gewaad afgelegd, en een groen kleed aangetrokken. — Wijl hij vermoedde dat 'er van SESSELS equipage zeeker nog wel iets in huis verborgen zou zijn, gaf hij zich bij de waardin uit voor SESSELS jager, en verhaalde met zeer veel weemoedigheid wat 'er intusfchen was omgegaan; „ Het verwondert mij niet, zeide de waardin, daar zelfs de geestelijken hielpen om te masfakreren.” Want zij hadt onzen held, terwijl zij in huis was, het dorp zien voorbij jagen, en 'er twee van den vijand, die daar nog lag, door hem zien nederhouwen. „ Wie” sprak TRENK, „ indien dit zoo is, dan zal zeeker de geheele equipage van mijnen heer verloren zijn, want ik verbeel mij, dat zij die zeeker door den haast vergeten zullen hebben mede te nemen.” Hier op antwoorde zij openhartig „ agter staat zijn legerwagen, zoo denzelven niet reeds door de Pandoeren weggevoerd is.” Met deeze woorden voerde zij hem naar beneden; TRENK nam daar op van de ganfche equipage bezit, maakte zich bekend en
liet

liet de waardin, verftomd zijnde over dit geval, te rug. — Nog dien zelve nacht, wierdt 'er een post van honderd dertig man Beijersche infanterij opgeligt, en onze held kwam met vier honderd man gevangenen tot Landshut, terwijl de generaal DÖRING, met het klein overfchot zijner troupes, weder over den Donau te rug getrokken was. Drie dagen daar na, wierdt onze held naar Straubingen gezonden, om deeze vesting op te eischen; maar wijl hij slechts zes- en dertig hoozaaren bij zich hadt, kon hij zijn voornemen niet uitvoeren. Om evenwel niet te vergeefs uitgetrokken te zijn, nam hij, ongeacht hem meer dan veertig kanonnen tegen- en nadonderden, tien geladen proveantwagens van den vijand weg, en bragt dezelve gelukkig in 't leger. TRENK meende door deeze en andere stroperijen niets anders dan eer ingelegd te hebben; maar, tot zijne groote verwondering, zag hij zich deswegen bij zijne terugkomst in een proces, dat hem zijne vijanden beroggelt hadden, ingewikkeld. 't Is waar, dit getuigt hij zelve, dat zijne Pandoeren veeltijds te ver gegaan waren, maar zij hielden in den oorlog dingen voor geoorlooft, en zelfs voor prijzenswaardig, die in vredenstijd met galg en rad beloond worden. — De voornaamste beschuldiging tegen onzen held bestond hierin: dat hij in Blatlingen een huis en winkel van eenen materialist zou hebben laten plunderen. TRENK bekende dat dit waarlijk zoo was; maar betuigde 'er te gelijk bij, dat zijne eer hem tot deeze daad hadt verleidt. Want, vervolgde hij, deeze materialist, hadt niet alleen in 't voorbijtrekken van zijn huis

op hem, maar zelfs op de gantsche natie smaadre-
denen uitgebraakt, en was nog bovendien om hulp
naar Straubingen geijld; om deeze reden hadt hij
het voor nodig geoordeelt deezen verachter van zij-
ne natie op zulk een wijs te tuchtigen. Maar zijne
verontschuldiging wierdt niet aangenomen, zoo dat
hij, indien hij het proces spoedig ten einde wilde
hebben, geenen anderen weg voor zich open zag,
dan gaarne, of ongaarne, den materialist acht honderd
gulden baar geld tot vergoeding van zijne schade te
betalen. Voorts smertte hem deeze acht honderd gul-
den veel minder, dan de ongenade waar in hij door
dit geval bij graaf KHEVENHULLER gevallen
was, wijl zijne vijanden deeze schoone gelegenheid
niet verzuimt hadden, om daar door zijn gehouden
gedrag in Blatlingen met de zwartste verwen af te
maalen

Door middel van deez' edele kunst,
Die steeds gewoon is in bedrog,
Zoo niet in gal, haar pen te dopen,
En over 't schilderstuk een haatlijk coloriet
Uit een vergiften mond te aëmen.

TWEE- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin de held wonderen doet.

Onze held was nu alleen op middelen bedacht, om de gunst van graaf KHEVENHULLER op nieuw te winnen; maar om hier in te slagen, was 'er eene gewichtige onderneming nodig, waar aan een ander zich zoo ligt niet gewaagd zou hebben. Zijn wensch wierdt vervuld, want eenige dagen daarna kreeg hij bevel om den vijanden Reichenhal te ont-rukken, met bijvoeging, dat indien hij moeds ge-noeg bezat, en dit voornemen gelukkig uitvoerde, hij zich daar door zeer sterk in de gunst van 't hof zou aanbevelen. TRENK vertoefde geen oog-enblik om dit aanbod in te willigen, wyl hem de hoo-pelooste ondernemingen het aanlokkelijkste toefche-nen. In minder dan drie dagen kwam hij reeds voor de stad, en vatte, ten trots van het donderend kanon-vuur, post bij de muur in een smitswinkel, en plant-te daar zelve twee stukken kanon voor. 's Nachts kwamen 'er nog twee altkönigseköfche granadier-compagnien tot hulp, men vuurde wederzijds sterk op malkander, maar nog voor het einde van den vol-genden dag gaf zich de overfte MERCI met de be-zetting over, schoon dezelve bestond uit drie hon-derd reguliere foldaaten en zeven honderd schutters. TRENK vondt daar zelfs eenen ongehoorden voor-

raad van zout, waarvan de waarde ten minsten op driemaal honderd duizend guldens berekend wierdt, welke buit in de krijgskas kwam. Hij hadt denzelven met verlies van slechts zes dooden en vijftien gekwetsten gekogt, en zich hier door weder op nieuw in de gunst van graaf KHEVENHULLER gedrongen; welke hem, al was het om geene andere reden, als wegens zijnen onverfchrokken moed, in de grootste gevaren, hoog schatten moest. Maar dit behaald voordeel was te groot om niet verminderd te worden: De uitgeweekene schutters uit Rechenhal, hadden onderweg hunne bedekking, die slechts uit veertig man bestond, aangevallen, en de hoofdman met zes gemeenen jammerlijk vermoord, in den ijzerwinkel de bagagie van den generaal HERBERSTEIN geplundert, en zich reeds tot op twaalf honderd man versterkt. TRENK wierdt niet alleen bevolen om die lieden tot gehoorzaamheid te brengen maar hun tevens aantemanen, het verlies van den generaal HERBERSTEIN, bedragende vijftien duizend gulden, te vergoeden. Hij marcheerde 's nachts met honderd vier-en-zestig Pandocren en vier honderd Croaten, van Munchen tot aan Wolfershausen; als hij daar aangekomen was, en bericht gekregen hadt, dat de schutters reeds achttien honderd man sterk waren, ontzong den Croaten of liever hunnen hoofdman L... den moed, die zijne manschappen overreedde om te rug te keeren, en begaf zich in plaats van naar Fölz te marcheren, met hen naar Vilshoven; ja hij ging zoo ver dat hij zijn onderhebbend volk toeliet al hun geweeren in 't voorbij marcheeren in TRENKs vengster los te branden. Onze held bevond

vond zich aldus verlaten, maar was echter niet moedeloos, schoon hij met slechts honderd vier- en zestig man zich moest verzetten tegen een overgroot getal van achttien honderd. „Weest onverzaagt, mijne getrouwen!” riep hij zijnen Pandoeren toe, „uwer is den buit dien gij deezen boeven zult afnemen; uwer is de overwinning, want gij zijt beproefde krijgslieden, maar zij slechts lompe boeren.” Voor 't overige bemerkte onze held zeer wel het gevaar waarin hij met zijn volk geraakt was: voorwaards hadt hij den vijand, en was hij te rug getogen, dan zouden zij denzelven in den rug gehad hebben; derhalven oordeelde hij best te zijn, om aanstonds de schutters aan te vallen, eer zij gebruik zouden kunnen maken van zijne zwakte. Hij voerde zijnen Pandoeren door ongebaande wegen op het dorp Lengries aan, waar de schutters zich verschanst hadden. In den beginne was hij gedwongen om met vuur te antwoorden; maar hij kreeg te veel dooden en gekwetsten, om den aanval op deeze wijze voort te zetten. De vertwijffeling ried hem, om met den deegen in de vuist zich den weg tot de overwinning of tot de vlucht te baanen. De schutters konden het woedend indringen der Pandoeren niet lang wederstaan; 'er vielen in weinig minuten vijf- en- twintig ter aarde; TRENK kloofde 'er bij deeze gelegenheid vijf den kop open, en de overigen namen de vlucht. 'Er waren door het geweldig vuren zes- en- dertig huizen in brand geraakt, en 'er vlogen zes- en- twintig wagens met kruit beladen, die de regering van Straubing den schutteren tot hunne verdediging toegezonden hadt, in de lucht,

en vernielden dit dorp bijna geheel. Alle deeze omstandigheden te zamen genomen, vernederden de schutters niet weinig: zij zonden den anderen dag, op begeerte van onzen held, hem het grootste gedeelte hunner wapenen toe, gaven het geen zij nog over hadden van de bagagie van HERBERSTEIN te rug, brachten hunne vijftien duizend guldens op, leverden een groote menigte van fouragie en hout, benevens vijf honderd twee- en- zeventig goede paarden voor de armée; echter konden zij deezen slag van onzen held niet vergeten, zoo als hij wel dra ondervondt. Hij reedt namelijk over Beijersberg om te recognosceeren, waar hij een bosch passereren moest: daar geschiedde plotfelings een schoot, en zijn adjudant, welke eenige schreden vooruitgereden was, viel dood van 't paard; maar eigenlijk was de kogel op hem gemunt, die een der schutters, om zich aan hem te wreken, los geschoten hadt. — Hierop wierdt hij van graaf BERENKLAUW naar Ettal Degerntee, Furstenfeld, Bruk, Friedberg en elders, tot invoering van brandschatting, en fouragie gezonden, en volbracht zijn bevel tot ongemeen genoegen van den generaal, zoo wel, dat de inwoners hem duizend vervloekingen op zijne reis na zonden. Intusfchen bekwamen de Beijerschen, twintig duizend man Franschen, die door den Over Paltz over Amberg gekomen waren, tot versterking. Vier duizend daarvan trokken tegen Munchen op, daar de Oostenrijksche generaal, S... met omtrent twee duizend man bezetting, te rug gelaten was geworden; deeze meende, zoo dra hij van de aannadering des vijands gehoord hadt, zij-

nen

nen post niet te zullen kunnen behouden, en was om die reden de stad uitgetrokken, KHEVENHUL^L LER was hier over zeer te onvreden, en generaal BERENKLAUW kreeg bevel om met vijftig duizend man de stad op nieuw te bezetten, waarbij TRENK tegenwoordig was. De Fransche troupes waren reeds op drie marschen na de stad genadert, als de Oostenrijkers voor haare muuren verscheenen; maar de burgers hadden alie poorten vast toegesloten, zes- en- dertig verborgene kanonnen op de toorens en wallen gebragt, alle bruggen afgebroken, en alles stond in de wapens om de Oostenrijkers tegenstand te bieden; men moest den dag afwagten, om eenen storm te kunnen wagen, de morgen verscheen en TRENK trok met zijne Pandoeren en timmerlieden, op twee wankelbaare planken, het eerst over den Izerstroom, met groot levensgevaar, om, of voor de muuren doorschoten te worden, of in den stroom te verdrinken. Nu wierd de brug wat gerepareert, en het overig volk trok 'er oogenblikkelijk over. TRENK hadt intuschen in den zoogenaamden Lächer, een soort van voorstad, den wildmeester met agt jagers, die eenigen van de zijnen bij het overtrekken beschadigt of doorschoten hadden, wederhouden, en door de deur van den keurvors- telijken tuin den toegang tot den Burch gevonden, van waar hij zeer gemakkelijk in de stad zoude hebben kunnen indringen, wijl niemand in staat geweest zou zijn hem daar in te kunnen hinderen; maar hij kreeg van graaf BERENKLAUW, die bevreesd was, dat wanneer de Pandoeren eerst meester waren, zij
niet

niet te rug zouden te houden zijn, om het keurvors-
telijk reſedentie kasteel te plunderen, een streng be-
vel van niet verder te gaan; dé stad wilde capitule-
ren, en zondt ten dien einde een' burgemeester met
eenige raden tot graaf BERENKLAUW uit; maar
TRENK bediende zich van het gunstig tijdstip
waar in deezen met den generaal in onderhande-
ling waren, floop met zijne Pandoeren in de stad
en nam zijn kwartier bij een' rijk en aanzienlijk
koopman, die echter zijnen ongebeden gast zocht
weg te krijgen met hem dagelijks tien gulden te
betalen, die hij hem bad naar goedvinden te ver-
teren. Dan TRENK hadt al aanstonds, op den eer-
sten dag zijner inkwartiering, van zijne dochter,
die een lief meisje was, dingen verlangd, welke
ons de eerbaarheid verbied om duidelijker te ver-
klaren; terwijl de koopman integendeel 't voor on-
nodig hielt, om eenen schoonzoon voor slechts eeni-
ge weken aan te neemen.

DRIE EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Welk aantoon dat het niet altijd goed zij, zich op zijne familie te beroemen.

Onze held hielt zich bij na een maand lang in Munchen op, maar eindelijk rukte het door de vroomen inwooners van den hemel gefmeekte, en intusfchen versterkte Fransche leger voor Munchen aan, en de Oostenrijkers die zich daar recht wat te goed gedaan hadden, moesten nu in aller ijl de plaats verlaten, om zich, zoo spoedig mogelijk, met de armée, die bij Vilshoven lag, te vereenigen; onderweg gaf het geval onzen held gelegenheid, zich aan eenen Beijer te wreken: of hij hier in gelijk of ongelijk hadt, zullen wij niet beoordeelen; ten minsten wij kunnen niet van ons verkrijgen, om het zelve ter naevolging aan te beveelen. Hij kwam dan, eenige mijlen van Munchen verwijderd zijnde, bij eenen rijken Beijer in 't nachtkwartier; toen deeze hoorde dat **TRENK** uit Slavonien was, meende hij, dat het hem niet wejnig zou aanbeveelen, als hij hem ontdekte dat hij daar eenen aanzienelijken zwager hadt. Beijer! Beijer! wat zal deeze pocherij u zuur opbreken!— want deeze bloedverwand was dezelve auditeur **SASENTHAL**, een gezworenen vijand van onzen held, die hem niet alleen in Esfek in arrest gebracht, maar ook zeventien honderd gulden af-

afgeprest hadt, het welk hij geduurende zijn gansch leven niet vergeten kon.

— — *Manet alta mente repostum,*
Iudicium. — —

Hoe verbaasd stond de Beijer te kijken, als hij van hem die zeventien honderd gulden, niet alleen, die zijn zwager hem op een onrechtmatige wijze afgedwongen hadt, maar ook de zevenjarige verlovene intresfen te rug eischte. De vordering van onzen held, scheen hem toe even zoo hard als onbillijk te zijn. Maar TRENK bleef daar sterk op aandringen; de Beijer mogt alles in 't werk stellen wat hij wilde, niets kon 'er aan helpen, TRENK bleef onverbidde-lijk, en dreigde hem eindelijk, indien hij niet oogenblikkelijk betaalde, daartoe door gevoelige stokflagen te zullen noodzaaken. Wie kan tegen geweld? De Beijer telde hem vijf honderd spetie ducaaten toe, die hem wel duizend zuchten zullen gekost hebben. Hier op begaf onze held zich tot de hoofdarmée, welke bij Vilshoven twee bruggen over den Donau geslagen hadt. — De vijand, dertig duizend man sterk zijnde, stond in 't begin bij Amberg, en sloeg daarna zijn leger bij Nieder-Altach op. Generaal BERENKLAUW ontving een commando van zesduizend man, waar onder ook onze held met zijne Pandoeren was, en marcheerde over den Donau naar Zel, waar hij zich slechts een uur van de vijandelijke armée legerde en verschanste. TRENK, bedreef van daar weder verscheide floperijen; een der gewichtigsten was, dat hij de vijandelijke voorposten bij

bij het slot Winzer, waar in drie duizend man lag, aanviel en gelukkig te rug sloeg: daar wierdt zoo sterk bij gevuurd, dat de gansche plaats in asche wierdt gelegd, en het slot zelfs leed zeer veel schade. Daags daar na wierdt hij in het nabijzijnde gebergte gezonden, om voor de armée vee te verschaffen, en met verlies van slechts een hoezaar, bragt hij werkelijk drie honderd twee- en-tachtig stuks hoorn vee, en zeven honderd schapen in 't leger; maar bij de verdeling van den buit geraakte hij het oneens met den graaf BERENKLAUW, die even zoo veel voor de armée vorderde, als TRENK voor zijne lieden, welken den buit met levensgevaar verkregen hadden; TRENK bedankte daar op voor de eer, om zich ooit weder in een dergelijk geval te laten gebruiken, waar door de generaal zich genoodzaakt vond, honderd hoezaaren en drie honderd Croaaten op buit uit te zenden. Intusschen recognosceerde TRENK het vijandelijk leger, en trof een strooppartij van honderd man in een bosch aan, welke schoon zij zich dapper verdedigden, echter na een drie uurig vuuren, waar in zij dertien man verloorren, zich als krijgsgevangenen moesten overgeven. TRENK kwam juist in het zelfde uur met hen in het leger aan, als de op buit afgezondene Croaten, zonder een klauw op gedaan te hebben, te rug kwamen. TRENK was hier even zoo verheugd over, als BERENKLAUW nijdig, welke zijnen toorn duidelijk genoeg merken liet. KHEVENHULLER onderricht bekomen hebbende, van het misverstand dat 'er onder hun beiden plaats hadt, vond goed de zaaken in der minne bij te leggen, zonder zich voor den

den een of anderen te verklaren; en wijl hij geloofde, dat onze held zich met BERENKLAUW het best zou verdragen, wanneer hij bezigheden zou hebben, zoo zond hij hem een bevel toe, om het slot Dieffenstein te veroveren, gelijk dit breedvoeriger in 't volgende hoofdstuk te lezen is.

VIER- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held zich jammerlijk brand.

Alle de Beijersche schutters, van welken reeds meermaal gesproken is, hadden zich, onder commando van den baron SCHRENK, in dit slot geworpen, van waar zij door stroperijen den Oostenrijkers dikwils veele schade toebragten. — TRENK en zijne Pandoeren, versterkt zijnde met vijf honderd vrijwilligers uit de regimenten van Andreate en Forkadi, marcheerden daar na toe, en hadt vier twaalfponders kanon en twee mortieren bij zich. Onverwagt kwam hij 's nachts voor het slot, en liet alle toegangen bezetten. Na dat hij zijn kanon geplant hadt, eischte hij de bezetting tot overgaaf op; dan men beantwoordde hem met zes schooten van de muuren. TRENK beantwoorde dit met denzelfen toon zoo lang, tot hij zich een tamelijke bres geopend hadt, en het overige gedeelte van het slot geheel doorklugtig was. Zoo dra de belegerden zagen dat zij het niet

niet langer houden konde, waagden zij eenen uitval, en zochten midden door de vijanden heen te slaan, maar een groot gedeelte van hun viel den Pandoeren in handen, en moest dit met den dood betaalen; de overigen, dit ziende, trokken in het slot te rug, en staken een wit laken uit: zo dra onze held dit zag, beval hij met kanonneeren uit te scheiden, en de commandant verscheen op de bres, verzokende eene schriftelijke capitulatie; maar TRENK sloeg hem zijn verzoek rond af, begeerende dat hij zich met zijne bezetting op genade en ongenade zou overgeven, onder beding dat den schutters het leven wel zoude geschonken zijn, maar dat zij zich moesten laten welgevallen om altijd in de Hongarische schansen te arbeiden. De schutters lieten zich eindelijk deeze harde voorwaarde welgevallen; waar op TRENK zich, wjl het slot overgegeven was, met vier zijner officieren daar in begaf, onbewust zijnde welk een schrikkelijk gevaar 'er in de hinderlaag verborgen was.

Nescia mens hominum fati fortisque futurae.

Na dat hij de daar in nog zijnde honderd drie en negentig schutters hadt bevoolen, hunne wapens, kruit, patroonen, en levensmiddelen, waar van zij nog een' aanmerkelijken voorraad hadden, overgegeven, voerde men hem in een' kelder, die met de rondeelen, welke midden in het slot stonden, gemeenschap hadt. Hij eischte een glas bier, maar nauwlijks hadt hij herzelve met de lippen aangeroerd, of hij ontdekte vlak tegen over hem eene met

K

stroom

froo overvlogte deur. Oogenblikkelijk vroeg hij zinnen leidsman, den commandant SCHRENK, wat dat voor een deur was? deeze antwoordde hem, dit de deur van een gevangenis te zijn; onze held meende in zijn antwoord eene zekere verlegenheid ontdekt te hebben, en dacht 'er veellicht wel gevangenen van zijne natie, of het welk waarschijnlijker is, volgens het verhaal van den Pruisfischen TRENK, die voor het overige dit schouwtooneel in een Apothekerswinkel verplaatst, een vaatjen met 20,000 gulden zoo als hem was aangebragt, zelve te zullen vinden. Genoeg, hij wilde zich met zijn eigen oogen overtuigen, brak de deur open, en zag vijf vaatjens, eenige schreden diep, in het hol liggen; hier op vatte TRENK oogenblikkelijk argwaan, en zeide tegen den kommandant: „dit schijnen mij toe kruivaatjens te wezen.” Maar deeze bevestigde met duure eeden, alles getrouw te hebben opgegeven, en 'er aan geen verborgen kruit te denken was. Doch onze held vertrouwde dit werk nog niet; hij beval een licht te brengen, om des te nauwer te kunnen zien, en men gaf hem een brandende flambouw, waar meede hij in den tooren lichte, en oogenblikkelijk ontdekte wat den inhoud deezer vaatjens zijn kon. „Het is kruit!” schreeuwde hij driftig, „ik heb mij niet bedrogen, het is kruit!” Doch nauwlijks hadt hij dit woord gesproken, als de mijn plotfeling, het zij bij toeval, of met voordagt, in brand raakte, en de gewelven der oude torens met eenen vreesfelijken slag vanéén deedt barsten.

Met

Met eenen vreesfelijken slag,

Als of het aardrijk zelfs in duizend stukken barstte.

Gelukkig was 't voor onzen held, dat het kruut zich aan de andere zijde lugt maakte, anders zou hij gewis niet weder uit den kolk des kelders in het licht des daags gekomen zijn; ook was het gelukkig voor hem, dat het geweld van den slag hem nog uit den kelder wierp, waar in hij in gevaar was, om of door de te neêrfortende gewelven begraven, of door de woedende vlam tot asfche verteerd te worden; echter overkwam hem een nieuw ongeluk. Nog lag hij half dood op den grond, als 'er twee kruidhoorens, die hij in zijn zak hadt, door den nabij zijnden gloed der vlam aanraakten, en hem de zijde, het gezicht, de handen, en alles wat nog onbeschadigt was gebleven, zoo verbrandde als of hij in een' vuurigen oven geworpen ware geweest; woedende, als wijlen HERKULES op Oeta en naar' *нагъ нѣбожнв* brandende liep hij uit het slot, en riep zijne lieden toe, zij zouden hem de brandende klederen van 't lijf rukken; maar deezen vreesde dat 'er nog meer mijnen springen zouden, en niemant dorst hem te naderen. Tot zijn geluk wierp hij zijn patroontas, waar in nog zes en dertig patroonen waren, weg, die nauwlijks op den grond waren, of geraakten in brand. Uit vrees van onzen lezeren te zullen mishagen, zwijgen wij van al de kwaade gevolgen die zijne ontkleding moest veroorzaaken, en zeggen alleen, dat onze held MARSYAS niet ongelijk was, aan welken vader APOL, schoon het tot weinig eer zijner gevoelvolle kunst verstrekt,

een wraak genomen hadt, die ieder lezer, welke de Mythologie verftaat, niet zal billijken, en iedere fchoone buurvrouw verklaren mag.

VIJF- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held zijn testament maakt, zich bekeert en een' Prelaat voor zesduizend gulden oplit.

De elendige toestand waar in onze held zich bevond, laat zich eerder denken dan befchrijven, en zijn aankomst te Pafau, waar in men hem bragt, was medelijden en beklag waardig. TRENK lag in de chais geheel met pleisters overdekt; naast den koetfier zat een gevangen geestelijke, die hem ter dood bereidde, en achteröp lag SCHRENK als een zak gebonden; honderd drie- en- negentig gevangen marcheerden met hunne wacht voor hem uit, en half Pafau begeleidde onzen held tot in zijn kwartier. Tien dagen lang worstelde hij met den dood, en vijf artzen hadden reeds de hoop tot zijn herftel opgegeven. In deezen tijd zocht de held met den hemel en de kerk te capituleeren, en gaf zich eindelijk op discretie over; hij vermaakte zijne ziele Gode, zijne meeste goederen aan zijne monarchin, en zijn lichaam aan de aarde. Baron SCHRENK was in geene betere omftandigheid, en onze held was genoodzaakt, hem voor onfchuldig te houden, of hij hadt moeten veronderftellen, dat SCHRENK

onzinnig genoeg geweest ware, zijn eigen leven te waagen, om hem de waereld te doen ontruimen. Eindelijk riedt hem eene oude, ervaarene vrouw, eenige ligte huismiddelen te gebruiken; welke zoo veel nuts deden, dat hij na verloop van eenige uren reeds beterschap gewaar wierdt; zijn aangezicht begon op te droogen, en kreeg langzaamerhand een nieuw vel; maar het wierdt van deezen tijd af vreeslijk, voorts kon hij ten trots zijner vijf artzen, die hem absoluut het schaduwrijk hadden toegezegd, vijftien dagen daar na bij graaf KHEVENHULLER zijne opwachting maaken. — Deze hadt intuschen zijner koningin de goede diensten, door hem aan de armée gedaan, bekend gemaakt, en overgaf hem het decreet van overste lieutenant, dat THERESIA tot zijne aanmoediging hadt overgezonden, terwijl hij hem te gelijker tijd vroeg, of hij niet een bekwaam officier hadde, welke intuschen zijnen dienst konde waarnemen, en op buit uitgaan? TRENK bood zich zelve aan, schoon hij nog te zwak was om zijn paard in toom te houden. KHEVENHULLER behaagde den moed onzes helds niet weinig, en hij beval hem, zich in Weisfenstein te posteeren, en het, daar van een half uur verwijderde, Fransche magazijn in brand te steeken. In weinig dagen voelde onze held zich sterk genoeg zijn paard te regceeren, en begaf zich met weinig manschappen, wyl KHEVENHULLER hem verzekerd hadt, dat BERENKLAUW hem in geval van nood zou bijspringen, op weg, om eene onderneming uit te voeren, welke honderd anderen, wegens de daar mede verbondene gevaaren, niet zouden hebben durven wa-

gen, doch die onzen held des te aangenaamer was, wyl hij bij dergelijke gelegenheden zijnen moed best kon toonen; want hij moest zich zes mijlen van de armée verwijderen, en tot op twee uren na het vijandelijk leger naderen. Overal waar hij kwam trof hij vijandelijke posten aan, die tienmaal sterker waren dan hij; dit echter schrikte hem niet af, om met acht- en- dertig hoezaaren, twee honderd te paard, die hij in Regen vondt, aan te grijpen en hen tot in de Au te jagen, TRENK eischte hen daar óp, en de overfte der cavallerie wilde zich reeds overgeeven, als de overfte-wachtmeester, die de infanterie in Au commandeerde, hem daar in verhin- derde, en zich tot tegenweer in staat stelde. TRENK berichte het voorgevallene aan den generaal BEREN- KLAUW, welke hem antwoordde, dat hij hem in ge- val van nood met twee duizend man bijspringen zou- de. TRENK vol van vertrouwen, op deeze belof- te, greep het slot op alle kanten aan, maar bekwam twee dooden en zes gekwetsten, zonder nog iets uit- gerigt te hebben: intusfchen bragten zijne voorposten hem een' boer aan, die met eenen brief van den graaf van SACHTE aan de belegerden afgezonden was; waar in hun ten sterksten werd aanbevolen, om zich tot op het uiterste te verdedigen, wyl 'er den anderen dag twee duizend man tot hulp zou aankomen. TRENK deelde al aanstonds dit bericht den generaal BERENKLAUW meede, maar kreeg daar op geen antwoord. Den anderen dag zondt hij eenen vaandrig tot hem, met verzoek om de bewe- gingen des vijands, waar van hij nu slechts een uur verwijderd was, waar te nemen, en hem, ingeval
de

de vijand mogte aanrukken, volgens zijne belofte te ondersteunen; maar bekwam al weder geen antwoord. Hier op gaf hij het kommando aan zijnen hoofdman baron D'ERLACH over, welken hij op eene hoogte bij het verwoeste slot Weisfenstein voordeelig plaatste, met bevel, zich daar in perzoon tot op den laatsten man te houden, en galloppeerde, tot den generaal BERENKLAUW, van welken hij zich gewis, indien hij zelve kwam, hulp verprak. Om echter zekerer te gaan, reedt hij het vijandelijk leger voorbij; maar nauwlijks was hij op de hoogte bij Lalling gekomen, als hij het vijandelijk secours van omtrent derde half duizend man zag aanrukken; hij jaagde daar op uit al zijn macht tot BERENKLAUW, terwijl hij twee hoezaaren te rug zondt, om den agter gelatenen, het bericht van den aanmarsch des vijandelijken secours overtebrengen. TRENK verzuimde bij zijne aankomst in 't leger niet, om den generaal de voordeelen voor te stellen, die twee duizend man secours over den vijand zou kunnen behalen, en zocht hem te overtuigen hoe ligt het ware, de vijandelijke hulptroupen geheel van hun leger af te snijden, en op te ligten. Maar BERENKLAUW, het zij hij van deeze voordeelen niet overtuigd was, of, het geen waarschijnlijker is, zich wilde wreken aan onzen held, wiens wederspannigheid hij in 't verdeelen van den buit nog niet vergeten hadt, betoonde geen lust, hem het beloofde secours meede te geven, en verontschuldigde zich daar meede, dat hij daar toe eerst verlof van den graaf KHEVENHULLER moest vraagen. Intuschen gaf hij hem dertig hoezaaren meede. Zoo zeer on-

zen held dit gedrag smarte, zoo zeer spoorde toorn en eergierigheid zijnen moed aan; en vast beslooten hebbende, zijn voornemen evenwel uit te voeren, ijde hij tot zijne te rug gelatene lieden, en vondt hen, tot zijne groote verwondering, triumphe- rend in 't klooster Rinichen. Zij verhaalden hem, door meerder dan drie duizend vijanden aangegrepen geweest te zijn, maar de baron ERLACH hadt met zijn gering aantal hen gelukkig te rug geslagen. De vijanden hadden vier dooden op de plaats gelaten, en agt wagens gekwetsten met zich gevoerd. Onze held was over dit bericht ten uiterste vergenoegd, en zijn vergenoeging was nog grooter, toen hij vernam dat het slot Au en het magazijn, van den vijand verlaten was. De voorraad was daar niet gering, en vijftien duizend voeder hooi en strooi benevens eene groote menigte haver, verteerde door de vlam, met het slot dat TRENK liet in brand steken. Triumpherend keerde hij nu met de zijnen, waar van hij 'er slechts drie verlooren hadt, even ten zelve tijd in 't leger te rug, als zich aldaar het gerucht verspreidde, dat hij met al de zijnen in de pan gehakt was, gelijk het BERENKLAUW mogelijk wel gewenscht zou hebben. KHEVENHULLER liet hem niet lang rusten, maar beval hem verder op te marcheeren, en den vijand, welke tot aan Degendorf te rug trok, te volgen. Niet ver van daar lag het klooster Nieder Altich, welks prelaat zich de zaak van den materialist te Blattingen hadt aangetrokken, en 'er niet weinig toe gedaan, dat hij in dat proces wierdt in gewikkeld, en in de ongenade van KHEVENHULLER gevallen was. TRENK zocht gelegenheid zich aan hem,

hem, onder welk voorwendzel zulks ook wezen mogte, te wreken; hij wierdt gewaar dat de prelaat eene vijandelijke fauegarde in zijn klooster hadt, en paste hem, zoo dra hij uit het vijandelijk leger kwam, op met zes hoezaaren. Ongevraagd vervoegde hij zich bij den prelaat in den wagen, en reedt met hem het klooster in; waar hij de vijandelijke fauegarde aantrof, die hij benevens den prior en nog eenen geestelijken zoo lang gevangen hieldt, tot de prelaat zesduizend baare guldens in de koninglijke kas gelegd hadt. Dit rampspoedig voorval bragt den geestelijken heer, welke zijne gal niet uitlaten kon,

— *Tantene animis celestibus iræ.* —

eene zwaare, heete koortse toe, en het gedrag der Franschen, die hunne fauegarde weggevoerd zagen en daarom het gansche klooster plunderden, zonder aan de voorige weldaaden te denken, stortte hem eindelijk in 't graf.

ZES- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in een zeker perzoon, schoon nog onbekend,
weder op 't tooneel verschijnt.*

I ntusfchen was de vijandelijke armée tot aan Straubingen te rug getrokken, en onze held kreeg bevel om den Paltz en het graaffchap Cham te bemeesteren en onder contributie te zetten. Ingevolge dit bevel marcheerde hij met driehonderd kroaaten, honderd- en- twintig pandoeren en twee compagnien van Forgatsch en Andrafi, op de stad Cham aan, waar in zich de graaf KENIGE met een bataillon Beijerschen, en twee granadier-compagnien van den Beijerschen keurprins, geworpen hadt, geheel tegen de Lenter capitulatie, uit kracht van welke zij, gedurende den geheelen oorlog, nooit weder de wapens tegen THERESIA mogten voeren. Zij hadden dertien stukken, twee mortieren, en agt- en- veertig doppelhakken, tot hunne verdediging geplant, zich met redoutes en pallifaden wel verschanst, en, om onzen held den toegang geheel moeielijk te maken, alle bruggen afgeworpen, en alle wegen onbruikbaar gemaakt. Dit niettegenstaande verscheen onze held voor de muuren, met order, den overste KENIGE, als hij niet gewillig de stad ruimen wilde, daar uit met geweld te verdrijven. Hij zondt al aanstonds, bij zijne aankomst, den hoofdman ER-

LACH

LACH in de stad, en liet KENIGE zijne plichten herinneren, waar toe hem de Lenter-capitulatie verbondt, met verzoek, zich met goedheid tot de vervulling derzelve te schikken, indien hij niet door geweld daar toe gedwongen wilde worden. KENIGE verzocht, dit vier- en- twintig uren in bedenking te mogen houden, in hoop, dat hij intusfchen verflerking van Amberg zou krijgen. TRENK bewilligde zijn verlangen, maar bezette gelijktijdig alle wegen, om te beletten dat hij nergens bericht van zijne omftandigheid konde zenden, noch van ergens antwoord te rug krijgen. De bepaalde tijd was ten einde; en KENIGE hadt zich nog niet ftellig uitgelaten. Intusfchen bekwam TRENK van graaf KHEVENHULLER bevel, de stad met geweld inteneemen, en reedt deswegen om de muuren, ten einde de gefchikfte plaats tot den ftorm op te zoeken. Terwijl hij hier mede bezig was, wierdt 'er plotfelings een doppelhaak van den muur gelost, wiens kogel onzen held het rijk der levenden ontrukken wilde, echter tot zijn geluk naast hem in den grond floeg. TRENK eischte dien geenen, welke naar hem gefchooten halt, op; KENIGE antwoordde hem, dat deezen weggevlucht was, en verzocht gelijktijdig verlof, een' officier met een' brief aan den graaf KHEVENHULLER te mogen zenden, om de zaak in der minne bij te leggen. TRENK liet hem door een' tamboer weeten, dat het hem vrij ftondt aan zijnen chef te fchrijven, doch dat hij alvoorens den inhoud leezen moest. Echter moest alles in zes uren gefchieden. Gedurende deeze onderhandeling, wierdt 'er een vaandrig van zijn corps, die aan de muu-

muuren recognosceerde, doodelijk gekwetst, en TRENK liet deswegen aan KENIGE weten, dat hij den tot hem gezonden officier niet eerder zou-loslaaten, tot men hem die twee, welke van de muuren gevuurd hadden, overgelteert zou hebben, en indien dit niet voor 's anderen daags 's morgens ten tien uren geschiedde, hij als dan tot voldoening, voor zijne oogen, den officier zou doen opknoopen. KENIGE gaf hier op in 't geheel geen antwoord, voor 's anderen daags 's morgens ten tien uren, wanneer hij onzen held zeggen liet, dat hij hem zijnen officier te rug moest zenden. TRENK vroeg hem daarentegen, 's namiddags ten half een uur, door een' tamboer, of hij de stad wilde ruimen of niet? Hier op liet KENIGE antwoorden, dat hij nog niet gedaan hadt met eeten. „Nu, dan wil ik hem een tafelmusijk maaken,” zeide onze held, ten uiterste toornig, „dat hem de ooren tuiten zullen.” Ten dien einde verkleedde hij drie pandoeren als boeren wijven, en zondt hen in de voorstad, welke uit niet meer dan twintig huizen bestond, om daar brand te stichten; twee granadier compagnien, die voor de stad in eene redoute stonden, vielen uit, om het vuur te bluschen, het welk door een stormwind meer en meer wierdt aangeblaazen. TRENK greep hen, daar zij van alle kanten met de vlam omgeeven waren, aan, besteeg met den zabel in den vuist hunne redoute (*), en noodzaakte hen, zich door hun uitvaldeurtje in de stad te retireeren, terwijl hij met hun eigen kanon, dat zij hadden moeten agterlaaten,

op

(*) Vierkante schans.

op de stad vuurde. Êindelijk steeg 'er een vlammetje van het spits des daks van een huis omhoog, de wind woei heftig, en in weinig oogenblikken raakte de stad aan vijftig plaatsen gelijk in brand. Intuschen besteegen de Pandoeren de muuren, losten de kanonnen en doppelhaaken. — De brand stak het kruitmagazijn aan, en verspreidde met een vreesfelijk vermoogen een groot aantal gebouwen in de lucht: in 't kort, in slechts weinig uren was de gansche stad een roof der onttembare vlamme, en burgers en soldaaten zochten zich over de afgebrookene brug, die nu nog uit drie balken bestoudt, te redden.

Al weenende en met een begeerlijk aangezicht,
 Zag men nog eenmaal om naar de verlaaten stad,
 Maar zij, helaas! was diep in 't puin ter neer gezonken,
 Aan de eene zijde vloog het alverniciend vuur,
 Aan d'andre deedt de rook het licht des dags verdwijnen,
 De nacht streedt met het licht, als 't waare om al den zeege,
 Op deez' verwoeste plaats door vuut en zwaard behaald.

Gelukkig zouden zich de burgers geschat hebben, om bij het verlies hunner meeste goederen slechts eenige weinigen, en hun leven te behouden; maar, ach! verschrikkelijke vertooning der menschelijke begeerte en wreedheid! Vluchtende vrouwen wierden geplunderd, de schoonste derzelve, benevens de lieffte en tederste meisjes door de Pandoeren, wier aanvoerer hen daar in voor ging, geschonden en verkracht, en dan in 't vuur of water geworpen; mannen

nen nedergehouwen, en kinderen en zuigelingen in de vlamme geworpen. TRENK moge vrij dit onmenschelijk gedrag daar door zoeken te rechtvaardigen, dat de burgers in Cham, zes gevangenen van zijne lieden de handen afgehouden, en hen in triumph herömgevoerd hadden; dat de burgerfchaar zich te weer gesteld, en hij tot zoodanige handelwijze order hadde; maar geene verontschuldiging zal dit gedrag kunnen rechtvaardigen; het zal tot zijne eeuwige schande nog veroordeeld worden, als zijn oorlogsroem reeds lang vergeten zijn zal. — De bezetting vluchtte ijlings naar een dicht bijzijnd bosch, maar TRENK haalde dezelve in, en begeerde eer zij het zelve bereikt hadt, dat zij de wapens neêrleggen en zich overgeeven zoude. Gedurende zijne onderhandeling met KENIGE, brandde een jong officier, dien hij voor een vaandrig aanzag, een pistools kogel op hem los, die echter hem miste, maar zijn paard trof, waar door hij met het zelve op den grond nederstortte. TRENK, over deeze vermetelheid ten uiterste vertoornd, wilde aan hem de bloedigste wraake neemen; dan terwijl hij van zijn paard op een ander steeg, vluchtte deeze naar het bosch, en raakte daar door onzen held ver voor uit, welke op het nazetten nog boven dien van eenen anderen officier wierdt opgehouden, die hem met den degen in de hand aangreep en hem dwong zich te verdedigen. Woede en wraake versterkten den arm onzes helds, en met den eersten stoot lag de officier dood op den grond uitgestrekt. Intusfchen was de andere in het bosch verdweenen, en TRENK, die zich niet verder wilde waagen, vergenoegde zich den

den vluchteling vier Pandoeren na te zenden, met bevel, om hem op doodstraffe levendig of dood bij hem te brengen. De Beijerschen daar en tegen, wien TRENK dreigde neder te zullen houwen, indien zij niet plotzelings hun geweer en vijf vaandels aflagen, gaven zich allen als krijgsgevangenen over, zijnde hun getal zeven honderd twee- en- zeventig man. De Pandoeren maakten in Cham een' zeer rijken buit, wyl de nabuuren hunne beste meubilen in deeze stad geborgen hadden, en TRENK kon zelfs met alle gestrengheid niet beletten, dat 'er bij verdeeling geen onaangenaamheden voorvielen. Onder anderen verhefte 'er zich des nachts een geweldig alarm, over eenige gouden kerkvaten, bijzonder over kelken, die de een den anderen betwistte. TRENK, dit vernemende, ijde naar hen toe, erkende dezelve en wist geen beter middel, deels om hen te bevredigen, deels om der kerke het geroofde te rug te bezorgen, dan hun honderd vijftig ducaaten daar voor te betaalen, welke zij daar voor geëischt hadden, terwijl hij zelve het vat overzondt aan den bischop te Pasfau, en hem schreef hoe het daar meede gegaan was. Deeze gaf oogenblikkelijk daar voor het geld te rug, beklaagde zich echter bij THERESIA, dat TRENK met zijn volk de gewijde kerkvaten ontheiligd, tempels geplundert, en hunne altaarsversierfelen en kelken verkogt hadt. Onze held kreeg deswegens, na verloop van eenige weeken, van 't Weener hof een scherp verwijt, met bedreiging der hoogste ongenade, als zijn volk weder aan eene dergelijke euveldaad schuldig zou bevonden worden. TRENK deedt daarom het gestrengst onderzoek

zoek bij zijn volk, waar zij die vaten geroofd hadden, en deeze zwoeren hem bij al wat heilig is, dezelve in geene kerk, maar in eenen bierkelder gevonden te hebben.

ZEVEN- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk, tot troost van den lezer, op één na het laatste is.

Maar TRENK hadt zich nu lang genoeg in Beieren opgehouden, en dit land stond eerlang verlost te worden van deezen bezwaarenden gast. Hij kreeg bevel, den doorgang van Roszhaupt in Boheemen meede te bezetten, en den vijand welke bij Neuhaus stond, en alleen naar versterking wagte, te verhinderen dit koningrijk in te dringen. Generaal SCHMERZING met zeshonderd paarden, generaal NADASTI met agthonderd hoezaaren, generaal HELFERICH met drieduizend kroaaten, en TRENK met honderden-veertig pandoeren, waren in gereedheid om den vijand, die uit 24,000 man bestond, den doortogt te betwisten. De vijandelijke voorposten waren den Oostenrijkschen zoo nabij, dat zij bestendig op elkander vuurden. De vijandelijke generaals lagen in het dorp Neuhaus, en TRENK verlangde niets meer dan hen in hun quartier te verontrusten, en hen eenen strek te speelen. Ten dien einde liet hij een ongehoorde menigte katten opzoeken; ieder een ver-

WOR-

wonderde zich wat hij toch met zoo veel katten uitvoeren wilde; maar in den zelfden nacht dien hij tot uitvoering van zijn plan gekozen hadt, brak de vijand op en trok naar Beijeren te rug. Hij hadt namelijk in den zin gehad, om de katten brandende stoffen aan de staarten te binden, en haar in het dorp Neuhaus te laten dragen of jagen, waar door hij ten minsten den generaal de nachtrust zou ontnemen. Echter wierdt zijn voornemen verijdelt, en hij moest zich vergenoegen, met aan de vijandelijke armée het gelei te geven, en hier en daar schade onder dezelve te veroorzaken. Die armée sloeg zich neder bij Plan, en hij posteerde zich tegen over haar in het bosch. Geduurende den tijd van drie dagen, en daar de Franschen niet nalieten om op fouragering uit te gaan, ontnam hij hun den eersten dag negentien, den tweeden negen, en den derden zes- en- twintig man met zoo veel paarden, en zeshonderd osfchen. Eindelijk stonden bij Plan de twee vijandelijke legers over malkanderen, en alles was tot den aanval gereed, als de Oostenrijkers tegen bevel ontvingen, en te rug moesten trekken om de hoogte bij Plan te overmeesteren. TRENK bleef op zijn' post staan, even gelijk de overfte MENSKI met zijne tweeduzend kroaaten, geduurende de terug trekking der armée, en wierdt met tweehonderd man versterkt, als de vijanden zesduizend man nazonden om het Oostenrijksche leger waar te nemen. En schoon zij 'er niet misfen konden om onzen held voorbij te trekken, ging echter deze met den overfte MENSKI op de vijanden los, en bragt hen tot wijken, te meer wyl generaal NADASTE met nog zevenhonderd

derd hoezaaren zich bij hem vervoegt hadt. Voor 't overige was het verlies aan beide zijden even groot. En bracht TRENK door het inhouden den vijand veel schade aan, deeze gaf hem hier in niets toe door zijn vuur, en liet insgelijks geene geringe spoorren van verwoesting onder de zijnen na. De koude begon nu aan te breken, en de arméen waren op de winterkwartieren bedagt. De vijanden hadden reeds Bohemen verlaten, en waren met hunne gantsche armée naar Beijeren getrokken. De Oostenrijkers waren ook daar heen gefpoedt, om 'ereerst te wezen; maar daar komende, vonden zij naauwlijks het twintigste gedeelte des lands overgebleven. De groothertog, die toenmaals de armée kommandeerde, gaf onzen held, zoo dra hij tor bij Neuburg genadert was, bevel om deezen oord te recognosceeren, wjl hij gehoord hadt, dat daar in 12000 Franschen lagen. TRENK marcheerde nog dien zelfden nacht met honderd- en- veertig pandoeren en honderd- en- tachtie kurassiers daar heen, vondt 'er echter niet meer dan vijfhonderd man, welke zich, onder aanvoering des beroemden vrijbuiters LA CROIX, daar in geworpen hadden, wiens hoofd-oogmerk juist niet was om de stad in bezit te houden, maar wel om de ver van de Oostenrijksche armée geinquantierde Oostenrijksche generaals, PARFI, DAMNITZ en PREIJRING, met tweehonderd hoezaaren van daar te overvallen en op te ligten. TRENK was nauwlijks voor de stadsmuur aangekomen, of zondt 'er een' officier in, en liet van LA CROIX de stad opeisfchen. Deeze zondt hem het volgend trotsch antwoord te rug: „ Zegt aan den heer baron TRENK dat

dat ik mij voorgenomen heb, om de eere zijner bekendfchap met bloed te koopen." Maar TRENK hadt geen' lust, zich door eenen vermetelen flap met de Franschen bekend te maaken, daar hij hunne voordeelige ligging, en hunne veel grootere fterkte, dan de zijne, rijpelijk in overweeing nam. Hij zondt deswegen een' officier aan den groothertog, met een nauwkeurig bericht van het geen 'er intusfchen voorgevallen was, en verzocht nader order, hoe hij zich moeste gedragen, en te gelijk om eenige verfterking; hier op kreeg hij onmiddelijk bevel, aan dien oord, het mogte kosten wat het wilde, tot den anderen morgen, ten agt uren, te blijven ftaan, wjl op deezen tijd de gantsche armée voor Neuburg aanrukken zoude. TRENK gehoorzaamde hier aan niet alleen ftiptelijk, maar maakte bovendien, om zich van dien oord meester te maaken, een zoodanig vuur, als of alles tot afche verteert ftond te worden. Echter kwamen 'er nog voor het aanbreeken van den dag 1500 man Franschen tot fecours, bij welken LA CROIX zich voegde, en voor de oogen van onzen held te rug week, zonder dat hij in ftaat ware hem dit te beletten. Van daar wierdt onze held naar Dekendorf gezonden, en eifchte het daar zijnde guarnifoen, dat uit vijfhonderd man, meest Franschen, beftondt, waar bij nog drieen- zeventig Oostenrijfsche deferteurs waren, tot overgaaf op, fchoon hij viermaal zwakker was dan zij. Hier toe gebruikte hij deeze list: hij bragt hen, door middel van firoobofchen, die hij op een' zekeren afftand als posten uitftelde, en wien hij pandoenrenkleederen aantrok, in den waan, als of 'er

nog veele zijner lieden in de agterhoede verborgen waren; het guarnizoen, hier door misleid zijnde, gaf zich op discretie over, juist als de Oostenrijksche avantgarde van 6000 man aanrukte. Hier op trok de armée voor Braunau, dat de Beijerschen goed versterkt en met 10,000 man bezet hadden; reeds was alles tot den aanval toegerust, als 'er van den hertog tegenörde kwam. De generaal T... hadt in het bericht van de vijandelijke voorposten aan den groothertog eene schrijffout begaan, en in plaats van 1200 man vijandelijk secours 12,000 geschreven, het welk zeeker de verovering van Braunau onmogelijk gemaakt zou hebben; hier bij was de winterkoude reeds streng, dat men zich voor dit jaar niet veel goeds meer beloven kon. De armée betrok haare winter quartieren, en TRENKs pandoeren hadden reeds den eersten December verlof bekomen, om naar hunne wooningen in Slavonien te rug te keeren. De veldtocht nam alzoo voor het jaar 1742 een einde, en TRENK kon zich beroemen, 4500 gemeenen, twee- en- zeventig officieren, en agt commandanten gevangen, twee- en- twintig kanonnen, drie mortieren, zeven vaandels, en drie standaarten, gedurende denzelven overmeesterd te hebben. Niet weinig grootsch op deeze zijne daaden, begaf hij zich naar Weenen, om van daar tot zijnen ouden vader te reizen, welke met iederen brief uit het veld den dood zijnes zoons vreesde te vernemen, en zijne aankomst, bij het einde van den veldtocht met een ongeduldig verlangen te ontmoet zag.

AGT- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de nieuwsgierigheid der lezeren wordt aangeprikkeld; welke echter niet voldaan, maar het eerste deel gesloten wordt.

Eer wij echter met ons verhaal verder voortgaan, geloven wij den lezer, daar hij het geduld gehad heeft, onzen held in 't veld te volgen, eene kleine uitspanning schuldig te zijn. Indien hem dat eeuwige gezwets van strooperijen, aanvallen, gevangen nemen, buitmaken, zwaard en vuur, niet geheel verveelt heeft, zal het hem echter weinig behaagd hebben. Van eenes MAVORS Zoon kan men toch niet anders verwagten dan zulke of dergelijke gebeurtenissen. Evenwel ontmoette op een' zeekeren tijd onze held iets dat wij onzen lezeren zullen verhaalen, zonder in hem vreeze of afgrijzen te verwekken. De genegen lezer zal, indien hij het niet nodig geoordeelt heeft om het zes- en- veertigste Hoofdstuk over te slaan, zich nog den jongen officier erinneren, die het paard van onder onzen held doodschoot en zich door de vlucht redde. TRENK hadt hem vier pandoeren nagezonden, maar eerst tien dagen daarna kreeg hij bericht, dat zij hem gevonden en naar Weenen gebragt hadden, waar heen ook de overigen dier talrijke bezetting gevoerd waren. Gedurende zijn verblijf te Weenen, viel het onzen held in, om

den jongen mensch, welke zoo veel harts getoond hadt, te zien; niet om wraak aan hem te nemen, maar uit bloote nieuwsgierigheid. Want hoe woedend zijn toorn ook wezen kon, duurde dezelve echter niet altijd; boven dien hadt hij hem in het bloed des anderen officiers, dien hij meende gedoodt te hebben, genoegzaam gekoekt. Voorts hadt hij zijne vijanden slechts dikwijls vervolgt alleen om hen te noodzaaken, van aan zijne voeten om vergeving te bidden; dit, of nieuwsgierigheid, bewoog hem dan, om naar dien officier onderzoek te doen; maar de ontdekking was zoo ligt niet, daar hij hem noch bij naam noch bij gezicht kende, wijl hij hem slechts op de vlucht gezien hadt. Om nu op het spoor te komen, moest hij zich van de hulp der geenen bedienen die hem opgevangen hadden. Eenige dagen lang waren alle navorschingen te vergeefs, en de corporaal bij wien zich TRENK vervoegt hadt wist hem wel te zeggen, dat de gevangene zich Baron van Lestoch noemde, maar in gansch Weenen wist niemand zijne verblijfplaats. Eindelijk ontdekte hij dat de baron zich bij de baronnesse van R... ophieldt. TRENK zoudt al aanstonds daar heen en liet hem zeggen, hij zoude hem, daar hij een' krijgsgevangenen en wel van hem zelve was, de beleefdheid wel willen aandoen om zich bij hem te laten zien, en na het middag eeten in zijn quartier te komen. De bediende wierdt niet bij den krijgsgesvangenen gelaten maar hij liet slechts door de Baronnes, zijne vriendin, antwoorden, dat dringende bezigheden hem verhinderden uit te gaan, dat hij echter hier te vinden ware, en baron TRENK als hij

iets

iets met hem te spreken hadde zich bij hem in zijne woning vervoegen konde. Dit antwoord was voor onzen held ten uiterste beledigend, en te trots, om zijne gal niet te doen overlopen. Doch wijl hij de reeden niet wist welke de baronnes hebben mogte om den gevangenen officier met zoo veel achting te behandelen, onderdrukte hij zijnen toorn met de hoope om zich, des niettegenstaande, nog eenmaal te zullen kunnen wreken; hij nam het masker van gematigheid, doorgaands strijdig tegen zijn temperament, aan, en liet door den zelven bedienden, den officier weten, dat hij zich na de maaltijd bij de baronnes zou laten vinden, verzocht vriendelijk den officier te huis te willen blijven, wijl hij een dringend verlangen hadt, om met hem te spreken. Het antwoord was gunstig, en TRENK ging zoo dra hij gegeten hadt, volgens zijne belofte naar de baronnes, die hem met alle mogelijke eerbewijzingen overhoopte. Onze held vroeg echter aanstonds naar zijnen krijgsgevangenen. Zij antwoordde hem met eene ernstige houding, dat hij alvorens zoude overwegen, dat hij een voor haar zeer geliefd perzoon was, en verzocht zich te wachten van hem in 't minste te beledigen, indien hij haar niet gelijktijdig aan de gevoeligste zijde wilde aantasten. TRENK beloofde alles wat mogelijk was, terwijl zijne nieuwsgierigheid nog meer en meer aangroeide. Eindelijk zeide de dame hem, dat hij zich slechts in het naaste vertrek hadde te begeven, waar hij zijnen gevangenen vinden zou. Hij gehoorzaamde, maar trof in het vertrek niet zijnen baron, maar wel eene schoone vrouw aan, die zich, vol droefheid, zoo als

het schein, op een Sopha neder geworpen hadt, en een' witten doek voor de oogen hieldt om haare traanen daar meede af te drogen. TRENK was in 't begin bedremmeld, echter herstelde hij zich spoedig en aanstonds begon het volgend tweekesprek:

TRENK. Mevrouw! het doet mij leed — ik heb de rechte kamer gemist — ik wil u in uw zuchten niet stooren — vergeef het mij —

Zij. Blijf vrij, en als gij de oorzaak zijt waarom ik deeze zuchten slaak, zoo moogt gij wel gekomen zijn, om mij in mijne traanen te stooren.

TRENK. Ik, zou ik u zuchten doen slaaken? hoe? Ik heb zelfs de eer niet, van u te kennen.

Zij. Dat geloof ik gaarne, dat gij mij niet kent, wijl gij mannen helaas zoo een zwakke memorie hebt; maar zegt mij dit toch thans niet, dat gij, indien gij u zelven niet wilt tegenspreken, gekomen zijt om mij op te zoeken.

TRENK. Ik zoek u niet, maar den baron van LESTOCH, die in de schermutzeling bij Cham mij vermoorden wilde, en door mijn volk gevangen is, toen hij zich door de vlucht zocht te redden. —

Zij. Wel nu — hier sprong zij haastig op — die ben ik. Wat begeert gij van mij? — het smart mij zeer dat ik dien schoot gemist heb. — Want waart gij toen dood ter aarde neêrgeestort, dan zoudt gij niet in staat geweest zijn om mijnen ge-
maal te dooden. Mijnen ge-
maal, dien ik zoo zeer beminde, dat ik zelfs om hem slechts steeds aan mijne zijde te hebben, de gevaaren des oorlogs met hem deelen wilde; een barbaar als gij, verdiende den dood, en niet alleen toen, maar meermaals den
dood,

dood, van mijne handen, wijl dit niet de eerste bitterheid was die gij mij aangedaan hebt. Erken mij, onwaardige ! indien gij niet met de menschelijkheid te gelijk dat gedenkteken vergeten zijt, en wordt schaamrood ! mij, die gij eens bemint en daar na gehaat hebt, deeze traanen, deeze zuchten, te kunnen afperfen.

Een blixemschicht voor zijne voeten in den grond neêrgeflagen, zou onzen held minder ontroert hebben dan deeze grievende taal, en een nog donkerer geheim dat zich tot hier toe nog niet ontwikkelt hadt. De moed eener vrouwe, die haaren gemaal zelfs in 't veld volgde, was de hoofdoorzank zijner verbaazing niet, want het vrouwelijk geslacht, hoe zeer men haare zwakheid bespot, kan nog grootere heldinnen aantoonen, en de liefde maakt hetzelfde niet zelden tot gewichtiger ondernemingen bekwaam dan ooit de waereld gewagt zou hebben ; zelfs haare verwijtingen lieten zich uit beledigde liefde verklaren, daar hij haaren gemaal bij Cham omgebragt hadt ; maar zijne ontsteltenis hadt een' anderen grond, en ieder die dit leest zal 'er zich niet minder over verwonderen, als hij in 't vervolg de oorzaak daar van zal gewaar worden, of in staat zal zijn om dezelve eerder te raden. TRENK erkende, gedurende dat zij hem deeze bittere verwijtingen deedt, in haar... wacht, of raad !

I N H O U D
VAN HET
E E R S T E D E E L.

E E R S T E H O O F D S T U K.

Het welk voor eene Inleiding dient, en met Griekſche en Latijnsche ſpreuken praaft. Bladz. 1

T W E E D E H O O F D S T U K.

Het welk met de geboorte des helds begint, en hoe hem door een' huishaan lucht ingeblazen werdt. 3

D E R D E H O O F D S T U K.

Hoe de jonge held op zijn' kinderſtoel zat, daar van afviel en zich aan de partes honteufes ijsfelijk brandde. 6

V I E R D E H O O F D S T U K.

Hoe de jonge held reeds bewijzen zijner dapperheid geeft, en de groenwijven van de markt verjaagt. 8

V I J F D E H O O F D S T U K.

Het welk onder anderen aantoot, dat het water niet te vertrouwen zij. 9

Z E S D E H O O F D S T U K.

Waar in de jonge held op reis gaat en medeooggetuigen is van twee veldſlagen. 10

Z E-

Z E V E N D E H O O F D S T U K .

Hoe de jonge held weinig behagen in de studie vindt.
 Bladz. 12

A G T S T E H O O F D S T U K .

*Het welk aantoonst, dat men bij de galanterie den hals
 brecken kan. Gevaaren op gevaaren.* 14

N E G E N D E H O O F D S T U K .

*Waar in de aucteur het geeven van zedenlesfen beproeft,
 het welk hem echter niet gelukt, en hoe de held Vaan-
 drager werdt.* 16

T I E N D E H O O F D S T U K .

*Het welk aantoonst, dat de kaarten zoo goed zijn als de
 grootste wisselbrieven, en men groote uitgaaven kan
 doen zonder een vorstendom te bezitten; als mede dat
 spelschulden ongaarne en niet altijd betaald worden.* 18

E L F D E H O O F D S T U K .

*Het welk Meisjens, die noch gewoon zijn om rood te wor-
 den, behooren over te slaan.* 22

T W A A L F D E H O O F D S T U K .

*Stille middennacht. Een prachtig paleis. Aan de ach-
 terzijde een vrouwenladder. Een Tête a Tête, het
 welk in 't algemeen bewijst, dat de mannen niet altijd
 Saters zijn.* 26

D E R T I E N D E H O O F D S T U K .

*Waar in de held een' hoorn erlangt, en een zeker voor-
 naam perzoon eenen tijd lang verdwijnt.* 29

VEER-

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Het welk de standvastigheid der mannen geen groote eer aandoet, en te gelijk toont, dat vrouwenlist boven alles gaat. Bladz. 32

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Vrouwen list gaat boven alles. 37

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Waaruit blijkt, dat de huwelijken niet in den hemel gesloten worden, en dat zij dikwijls het graf der liefde zijn. 39

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Waar in de held zeventienhonderd guldens verliest. 42

AGTIENDE HOOFDSTUK.

Waar in de held, ongelukkiger wijze, het zevende gebod ontvallen is. 44

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

Waar in de held zich in een kleërenkast verbergt, en doodsangsten uitstaat. 49

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk raadt, om nooit zijn pijp aan te steken met Billets-doux, (minne briefjens) en waar in versmaadde liefde zich zoekt te wreken. 52

EEN-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar bij men wel zal doen, eer men het zelve teest, een prife snuiftabak te nemen, want het geeft eenen geweldigen stank. 55

TWE-

TWEE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk men lezen moet, om 'er den inhoud van te weten. Bladz. 57

DRIE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held ritmeester wordt in Russifchen dienst, en den Turken den dood zweert. 60

VIER-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in een ligt middel om zijne schulden te betalen, aan de hand gegeven wordt. , 64

VIJF- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in zich de aucteur de beloofde onpartijdigheid herinnert, en het voorgaande hoofdstuk op eene andere wijze uitgevoerd wordt. 66

ZES- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held bewijst een goed soldaat te zijn, en openlijken lof daar van wegdraagt. 69

ZEVEN- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held tot den Zabelvangst naar Siberiën gezonden zoude worden, en het welk onder anderen leert, dat het niet goed zij, zich op het neeffchap van grooten te beroemen. 73

AGT- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held de rol van eenen Wijnperfer speelt. 75

NEGEN- EN- TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in zich eene vesting overgeeft, en de held onder twee Vaandels krijg voert. 79

DER-

DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk aantoot, dat een schoone vrouw den rechter de oogen kan verblinden, en waar in de held in onmagt valt. Bladz. 82

EEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held gearquebuseert zoude worden, het welk echter tot zijn geluk niet geschied. 87

TWEEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Welk hij niet kan overslaan, die het voorgaande gelezen heeft. 91

DRIE- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in eene vrouw weder goed maakt wat eene andere bedorven hadt. 94

VIER- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held naar huis gaat, en een nachtbezoek van eene Freule krijgt. 97

VIJF- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

't Welk men tot op de helft kan overslaan. 101

ZES- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held zich geweldig bedriegt, en oneere behaalt. 104

ZEVEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held overste wachtmeester wordt. 110

AGT- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held te veld trekt, in arrest raakt, en zijns pandoeren na loopt. 115

NE-

NEGEN- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het welk onder geen tijtel gebragt kan worden. Bladz. 120

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in andermaal van den krijg gesproken wordt, en
TRENK bij de Beijerschen weinig achting behaalt. 126*

EEN- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Het welk onder anderen aantoot, dat 'er dikwijls een
wolf in een schaapsvel seekt. . . . 130*

TWEE- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held wonderen doet. . . . 135

DRIE- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Welk aantoot dat het niet altijd goed zij, zich op zijne
famillie te beroemen. . . . 141*

VIER- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar in de held zich jammerlijk brand. . . . 144

VIJF- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de held zijn testament maakt, zich bekeert, en
een' prelaat voor zesduizend guldens opligt. 148*

ZES- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in een zeker perzoon, schoon nog onbekend, weder
op 't tooneel verschijnt. . . . 154*

ZEVEN- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Het welk, tot troost van den lezer, op één na het laat-
ste is. . . . 160*

AGT- EN- VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Waar in de nieuwsgierigheid der lezeren wordt aangepri-
keld; welke echter niet voldaan, maar het eerste deel
gesloten wordt.* Bladz. 165

